4 клас

Мирослава Козак
Ольга Корчевська

МАТЕМАТИКА

Частина 1

Видавництво «Підручники і посібники»

Таблиця Піфагора

	2	3	4	5	6	7	8	9
2	4	6	8	10	12	14	16	18
3	6	9	12	15	18	21	24	27
4	8	12	16	20	24	28	32	36
5	10	15	20	25	30	35	40	45
6	12	18	24	30	36	42	48	54
7	14	21	28	35	42	49	56	63
8	16	24	32	40	48	56	64	72
9	18	27	36	45	54	63	72	81

$9 \cdot 5 = 45$

$56 : 7 = 8$

Таблиця класів і розрядів чисел

Клас тисяч, або другий клас			Клас одиниць, або перший клас		
Сотні тисяч	Десятки тисяч	Одиниці тисяч	Сотні	Десятки	Одиниці
VI розряд	V розряд	IV розряд	III розряд	II розряд	I розряд
2	0	7	5	1	0

Двісті сім тисяч п’ятсот десять

Міри довжини

1 см = 10 мм

1 дм = 10 см 1 дм = 100 мм

1 м = 10 дм 1 м = 100 см
1 м = 1000 мм

1 км = 1000 м

Міри часу

1 рік = 12 міс.
1 рік = 365 або 366 діб

1 доба = 24 год

1 год = 60 хв

1 хв = 60 с

Міри маси

1 кг = 1000 г

1 ц = 100 кг

1 т = 10 ц 1 т = 1000 кг

Міри вартості

1 грн = 100 коп.

Міри місткості

1 літр

Міри площі

1 мм², 1 см², 1 дм², 1 м², ар, гектар, 1 км²

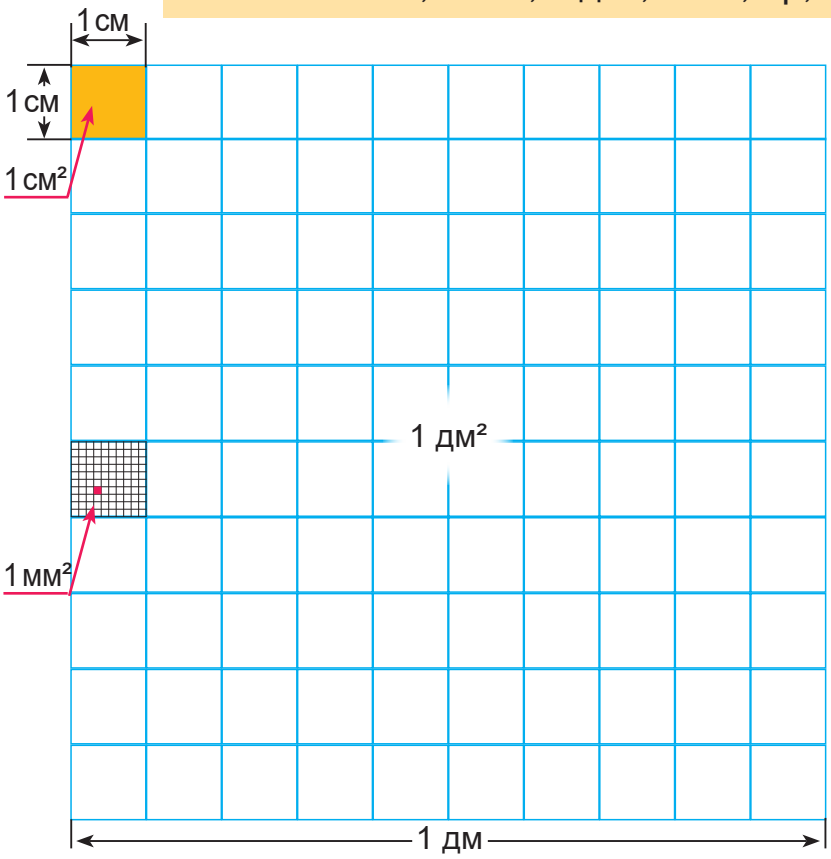

1 мм² — площа квадрата зі стороною 1 мм

1 см² — площа квадрата зі стороною 1 см

1 дм² — площа квадрата зі стороною 1 дм

1 м² — площа квадрата зі стороною 1 м

Ар (*а*) — площа квадрата зі стороною 10 м

Гектар (га) — площа квадрата зі стороною 100 м

1 км² — площа квадрата зі стороною 1 км

Мирослава Козак, Ольга Корчевська

МАТЕМАТИКА

Підручник для 4 класу
закладів загальної середньої освіти

У двох частинах

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

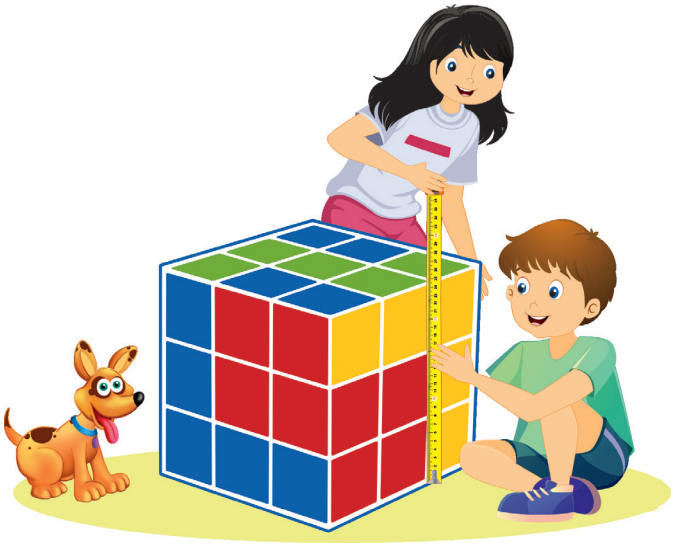

Тернопіль
Видавництво «Підручники і посібники»
2025

УДК 51(075.2)
К59

Підручник написано відповідно до Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(*наказ Міністерства освіти і науки України від 20.08.2025 № 1164*)

Е-додаток

Козак М.
К59 Математика : підруч. для 4 кл. закл. загал. серед. освіти. У 2 ч. Ч. 1 / М. Козак, О. Корчевська. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2025. — 112 с.
ISBN 978-966-07-4501-8
ISBN 978-966-07-4502-5 (Ч. 1)

УДК 51(075.2)

ISBN 978-966-07-4501-8
ISBN 978-966-07-4502-5 (Ч. 1)

© Козак М., Корчевська О., 2025
© Видавництво «Підручники і посібники», оригінал-макет, 2025

Любі четвертокласниці й четвертокласники!

Вітаємо — ви вже стали четвертокласниками! Позаду три роки навчання, упродовж яких ви оволоділи відповідними знаннями й уміннями. А попереду на вас чекають нові відкриття.

Математику здавна називають царицею всіх природничих наук, оскільки без неї неможливий розвиток техніки й більшості наук. Конструювання літаків, кораблів, виготовлення і запуск ракет, супутників, розробка сучасного медичного обладнання, будівництво доріг, мостів, зведення будинків, створення комп'ютерів, планшетів, смартфонів — усі ці процеси потребують застосування математичних обчислень.

Кожен із вас після закінчення школи обиратиме собі професію, яких величезна різноманітність. Та всі вони вимагають доброго знання математики. А щоб стати справжнім фахівцем, потрібно пройти довгий і нелегкий шлях навчання. Одну зі стежинок цього шляху ви подолаєте в четвертому класі, а надійним путівником на ній буде цей підручник. На маршрутах вивчення математики траплятимуться різні перешкоди. Не засмучуйтесь! Ваша наполегливість, старанність й організованість допоможуть подолати їх і здобути міцні знання.

Ми віримо у вас! Бажаємо успіхів!

Автори

Умовні позначення

— упиши потрібний знак

— колові вирази

— диференційоване завдання

— робота в парі

— ускладнене завдання

 — домашнє завдання

— песик Радик вивчає математику з тобою

— межа уроку

1. Обчисли «ланцюжки» і за їх результатами з'ясуй, куди прямують астронавти.

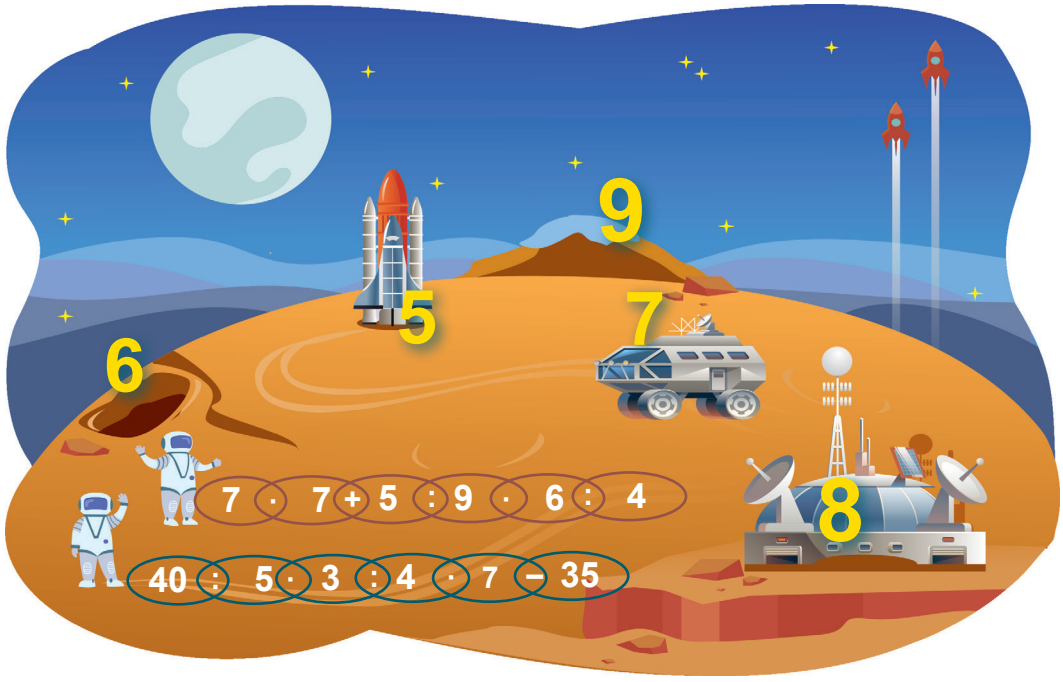

2. 5 · 5 + 6 · 6 9 · 9 – 8 · 8 7 · 7 + 4 · 4 6 · 6 – 3 · 3

3. Склади рівності за таблицею.

c	5	9	6	8	4	7	3	2
$c \cdot 7 - c$								

4. $57 + x = 80$ $x + 79 = 95$

5. а) Перетвори в дециметри: 90 см; 6 м; 4 м 5 дм; 10 м.

б) Перетвори в сантиметри: 80 мм; 6 дм 7 см; 1 м; 5 дм.

6. Скільки разом ніг у 8 носорогів і 9 страусів? Запиши розв'язання задачі складанням виразу.

7. За таблицею склади задачу і запиши її розв'язання виразом.

Автомобіль	*Витрачав щодня бензину*	*Кількість днів*	*Усього бензину*
Легковий	6 л	7	На ?
Вантажний	9 л	3	

8. $32 - 8 \cdot 3$ $72 : 8 \cdot 6$ $67 + 49 : 7$ $(15 + 25) : 5$

9. Свиня за день з'їдає 2 кг зерна і 4 кг картоплі. У скільки разів менше зерна, ніж картоплі, з'їсть свиня за 3 дні? За 5 днів?

10. (Усно). $81 : 9 : 3$ $64 : 8 : 4$ $72 : 9 : 2$ $54 : 6 \cdot 5$ $56 : 7 \cdot 4$

11. $32 \bigcirc 4 \bigcirc 4 = 2$ $7 \bigcirc 6 \bigcirc 2 = 19$ $14 \bigcirc 7 \bigcirc 5 = 10$

$32 \bigcirc (4 \bigcirc 4) = 0$ $7 \bigcirc 6 \bigcirc 2 = 40$ $14 \bigcirc 7 \bigcirc 5 = 12$

12. Шестеро мандрівників розділили між собою порівну 36 пиріжків і 54 бублики. На скільки більше бубликів, ніж пиріжків, отримав кожен мандрівник?

13. Склади і розв'яжи задачу за таблицею.

Ціна одного предмета / набору	*Кількість*	*Вартість*
■ ■ } ?	7	63 грн
	6	36 грн

14. $x - 68 = 28$ $28 + x = 68$

15. 75 см = ■ дм ■ см 28 дм = ■ м ■ дм 31 мм = ■ см ■ мм

40 мм = ■ см 60 дм = ■ м 6 дм = ■ см

16. Для нерівності $k \cdot 8 < 40$ добери такі чотири значення k, за яких вона буде істинною.

17. У 9-поверховому будинку кожні два сусідні поверхи сполучені двома сходовими маршами. Скільки маршів між першим і останнім поверхами? Скільки в них сходинок, якщо відомо, що в одному марші 10 сходинок?

- Скільки сходинок у сходовому марші твого будинку? Скільки всього сходинок у твоєму будинку?

18. $x - 34 = 34$ $x + 34 = 34$

19. Для 7 більших акваріумів потрібно 42 відра води, а для 5 менших — 20 відер. Скільки всього відер води потрібно для одного меншого й одного більшого акваріумів?

20. Математичний диктант.

- Запиши число, у якому 6 сотень і 4 десятки.
- Запиши число, у якому 2 сотні і 7 одиниць.
- Запиши числа цифрами: дев'ятсот вісімнадцять; вісімсот дев'яносто; дев'ятсот вісімдесят один.

21.

700 + 100 – 1	500 – 300 + 5	600 + 70 + 4
958 – 900 – 8	765 – 5 – 60	390 + 1 – 301

22.

Гномик Поспішайко подолав відстань 27 дм, зробивши 9 кроків. Яку відстань він подолає, зробивши 7 кроків?

- Склади і розв'яжи обернену задачу, у якій невідомим є число 7.
- Запиши вирази до обох задач.

23.

m	500	70	300	40	100	96	38
n	20	100	400	50	25	600	45
$m + n - 1$							

24.

$76 - x = 19$	$x - 76 = 19$	$70 - x = 11$

25.

Кощій Безсмертний обгородив свій палац залізним парканом у формі прямокутника. Котигорошко обміряв цей паркан кроками і з'ясував, що довжина обгородженої ділянки 400 кроків, а ширина — 100 кроків. Визнач у кроках периметр паркана.

- Виміряй кроками довжину і ширину своєї кімнати. Скільки твоїх кроків умі-щує її периметр?

26.

$5 \cdot 8 - 3 \cdot 9$	$49 : 7 + 81 : 9$	$6 \cdot 7 - 30 : 6$
$9 \cdot 5 + 8 \cdot 6$	$63 : 7 - 54 : 9$	$64 : 8 + 5 \cdot 7$

27. $x - 15 = 55$ $72 - x = 43$

28. Готуючись до автоподорожі, мандрівник придбав сонцезахисні окуляри за 370 грн, долив у бак бензину на 480 грн і купив продуктів на 130 грн. Скільки всього гривень витратив мандрівник?

29.

28 · 2	45 : 3	8 · 9	60 – 32	3 · 27
9 · 5	72 : 24	81 : 9	15 · 4	56 : 7

30. Мар'янка може пливти 3 хв, її брат Ілля — у 12 разів довше, а мама — у 2 рази довше, ніж Ілля. Скільки хвилин може пливти мама?

31. Склади за схемою задачу, у якій були б слова «у … рази менше», і розв'яжи її.

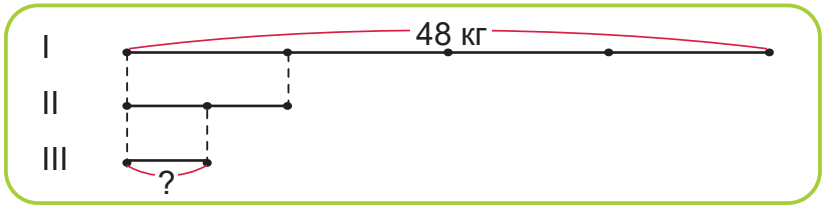

32. $x : 5 = 15$ $x : 120 = 3$ $x : 4 = 150$

33. 8 · 100 : 10 10 · 20 : 100 100 · 7 : 10 10 · 5 · 10

34.

Пригадай!

1 доба = 24 год 1 год = 60 хв 1 хв = 60 с

- Ловець перлів пірнув на дно моря на 4 хв. Скільки секунд він не дихав?
- Щоб дістатися до бази, геологи 3 доби йшли через гори. Скільки годин тривала подорож?
- Астрономи 6 год спостерігали за рухом комети в телескоп. Скільки це хвилин?

35. Запиши покази електронного годинника.

у полудень | о 8 год вечора | о 3 год дня | о 9 год ранку

36. Котра зараз година, якщо через 2 год 30 хв годинник покаже 11 год?

37. Протягом тижня k днів ішов дощ, ще 2 дні були похмурими, а решта — сонячними. Скільки сонячних днів було протягом тижня?

- Розв'яжи задачу, якщо $k = 3$.

38. Запиши покази механічного годинника, якщо електронний годинник показує:

22 год | 16 год | 5 год | 12 год

39. Моряки налічили на першому острові 42 пінгвіни, на другому — у 3 рази менше, а на третьому — у 2 рази більше, ніж на другому. Скільки всього пінгвінів налічили моряки?

40. Обчисли «ланцюжок» і з'ясуй, хто залишив сліди на снігу.

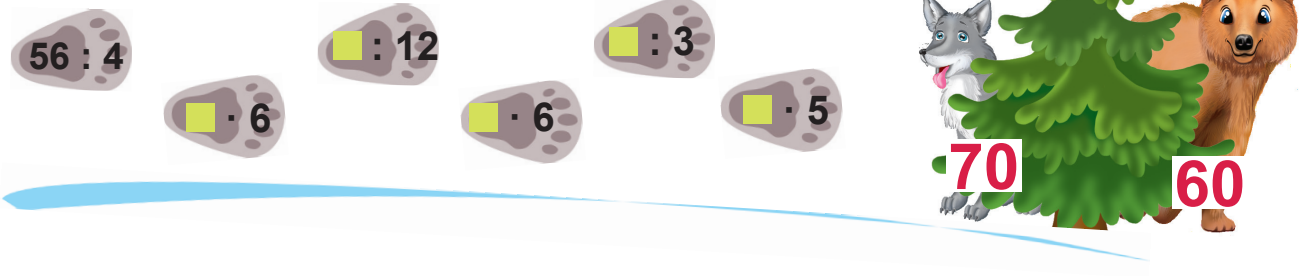

41. $x \cdot 100 = 800$ $10 \cdot x = 400$

42. $460 + 150 \cdot 3 - 730$ $770 - 580 + 750 : 5$

43. Обчисли значення виразів $m - n$ та $m : n$, якщо $m = 600$, $n = 40$.

44. Учні 4 класу разом з батьками і вчителями провели Свято осені в лісі. Для частування закупили 4 кавуни, по 60 грн кожен, і 6 динь, по 120 грн кожна. У скільки разів більше грошей заплатили за дині, ніж за кавуни?

45. 8 білочок розділили між собою порівну 96 горіхів, а 9 бурундучків — 54 горіхи. У скільки разів менше горіхів отримав 1 бурундучок, ніж 1 білочка?

46. Склади за кожною схемою 3 рівності, на 2 дії кожна.

47. Із чисел 40, 35, 20, 15 вибери ті, за яких нерівність $x - 15 < 20$ буде правильною.

48. 96 : 6 + 96 : 12 92 + 80 : 5 : 2 4 · (7 + 9) : 8

49. Склади і розв'яжи задачу за таблицею.

Ціна	*Кількість*	*Вартість*
90 грн	4	У ? разів
240 грн	3	

50. Склади за малюнком 2 рівності на ділення з остачею.

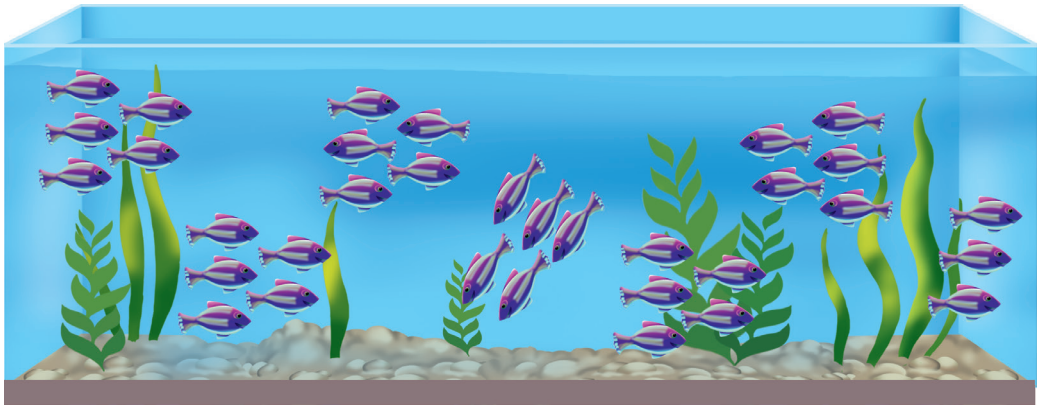

51. Виконай ділення з остачею і зроби перевірку.

76 : 8 55 : 7 45 : 6 40 : 9

52. (960 – 120 · 5) : 60 840 + 640 : 4 – 730

53. 56 : x = 8 42 : x = 6 x : 4 = 12

54. 3 ц 60 кг + 4 ц 60 кг 5 м 40 см – 4 м 50 см 6 дм – 1 см

10 ц – 20 кг 9 м 50 см + 50 см 6 дм – 1 мм

55. Обчисли письмово.

476 + 188 607 – 329 1000 – 764 820 – 545

56. У партері театру 15 однакових рядів стільців, а всього — 450 стільців. Учні 4 класів прийшли на виставу і зайняли 90 стільців. Скільки це рядів?

57. Брат на 4 роки старший за сестру. Він народився у 2014 році.
Дай відповіді на питання.

- У якому році народилась сестра?
- Скільки років їй зараз?
- Скільки років братові?

58. Обчисли письмово.

372 + 598 808 – 159 678 + 124 900 – 607

59. Вартість 7 однакових м'ячів 630 грн. Скільки таких м'ячів можна купити на 900 грн?

60. Випиши спочатку номери фігур, на яких замальована їх $\frac{1}{4}$ частина, потім номери фігур із замальованою $\frac{1}{6}$ частиною, відтак — номери фігур, на яких замальована $\frac{1}{3}$ частина.

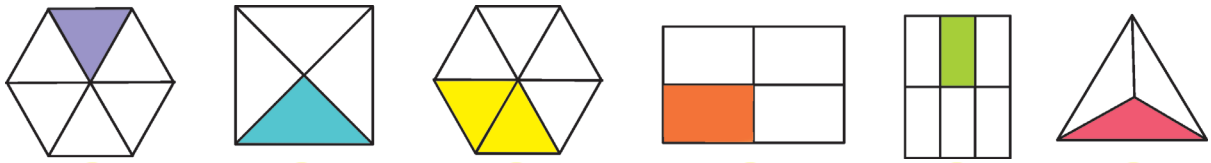

61. За таблицею обчисли частину від числа.

Число	150	360	48	90	100	3 ц 50 кг	1 км
Частина	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{10}$

62. Бобер будував хатку під водою $\frac{1}{4}$ години. Скільки хвилин він не дихав?

63. Радик задумав число, $\frac{1}{8}$ якого становить 80.
Яке число задумав Радик?

64. Яхта, долаючи океан, 2 доби боролася зі штормовими хвилями. Це $\frac{1}{12}$ тривалості всієї подорожі. Скільки діб яхта долала шлях через океан?

65. Розглянь, як стародавні римляни записували числа першого десятка.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X

- Запиши значення виразів римськими цифрами.

VII + II = ■ X – VIII = ■ V + III = ■ IX – VI = ■

66. Першого дня 8 вантажівок розвезли в кіоски 48 ц кавунів, порівну кожна. Другого дня на кожну вантажівку вантажили на 2 ц кавунів більше, ніж першого. Чотири вантажівки з кавунами відправили в дитячі табори. Скільки центнерів кавунів відправили в табори?

67. Побудуй і заповни «магічні» квадрати.

24		
39	27	
		30

		140
	120	40
100		

		140
	160	
180	80	

68. Маса гантелі b кг, а штанги — у 25 разів більша. Яка маса чотирьох таких штанг?

69. Склади і розв'яжи задачу за таблицею.

Маса одного ящика	*Кількість ящиків*	*Загальна маса*
■	4	60 кг
■, на 3 кг більша	3	?

70. Обчисли число, якщо

$\frac{1}{7}$ його дорівнює 14 $\frac{1}{5}$ його дорівнює 50 $\frac{1}{3}$ його дорівнює 90

$\frac{1}{4}$ його дорівнює 20 хв $\frac{1}{2}$ його дорівнює 50 кг $\frac{1}{6}$ його дорівнює 6 міс.

71. Для свята квітів приготували 8 букетів жоржин, по 5 квіток у кожному, і 9 букетів айстр, по 7 квіток у кожному. Скільки всього квіток у цих букетах?

- Розглянь форми запису розв'язання цієї задачі, які застосували звірята.

Розв'язування задачі з записом плану

1) Скільки жоржин використали для букетів?
□ · □ = □ (ж.)
2) Скільки айстр використали для букетів?
□ · □ = □ (айстр)
3) Скільки всього квіток у цих букетах?
□ + □ = □ (кв.)
Відповідь: □ квітки.

Розв'язування задачі окремими діями з поясненням

1) □ · □ = □ (ж.) — використали для букетів.
2) □ · □ = □ (айстр) — використали для букетів.
3) □ + □ = □ (кв.) — квітки в цих букетах.
Відповідь: □ квітки.

Розв'язування задачі виразом

□ · □ + □ · □ = □ (кв.)
Відповідь: □ квітки.

- Запиши розв'язання задачі однією з цих форм.

72. Ширина кімнати 3 м, що становить $\frac{1}{6}$ її периметра. Яка довжина кімнати?

73. Розв'яжи рівняння.

$72 - x = 15 + 6$ $\quad$ $80 : x = 4 \cdot 5$ $\quad$ $16 + x = 90 : 2$

74. За 10 хв собака пробігає 1 км. Він вибіг за ворота і через 6 хв добіг до ставка. На якій відстані від воріт розташований ставок?

75. 3 хв > $\frac{1}{2}$ хв на □ с $\quad$ $\frac{1}{5}$ дм ● 3 дм на □ см $\quad$ 6 ц ● $\frac{1}{2}$ ц на □ кг

76. На таці було 42 пиріжки. Старший брат з'їв $\frac{1}{6}$ всіх пиріжків, а сестра — $\frac{1}{7}$ решти. Скільки пиріжків з'їла сестра?

77.

1 одиниця	1 десяток 10 од. = 1 дес.	1 сотня 10 дес. = 1 сот.	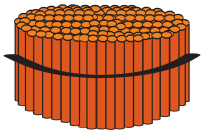 1 тисяча 10 сот. = 1 тис.

- 10 одиниць становлять 1 десяток.
- 10 десятків становлять 1 сотню.
- 10 сотень становлять 1 тисячу.

78. Розглянь малюнок.

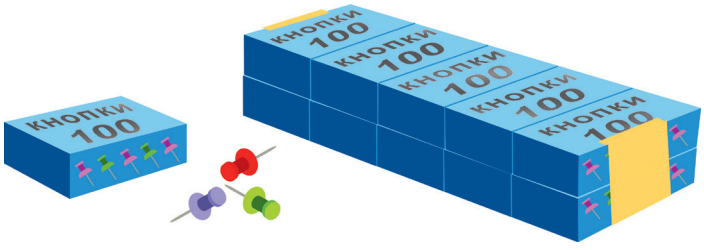

- Скільки кнопок в одній коробці?
- Скільки коробок в одній упаковці?
- Скільки кнопок в одній упаковці? У двох? У п'яти? У восьми упаковках?

Тисяча — це ще одна лічильна одиниця. Тисячами лічать так: одна тисяча, дві тисячі, три тисячі і т. д.

79. Обчисли.

2 тис. + 3 тис.	9 тис. – 6 тис.	3 тис. + 5 тис. – 4 тис.
8 тис. + 4 тис.	7 тис. – 3 тис.	8 тис. – 2 тис. + 1 тис.

80. Мобільний телефон коштує 3 тис. гривень, а планшет — 9 тис. На скільки тисяч гривень планшет дорожчий від мобільного телефона?

81.

820 – 120 : 2	52 – 8 · 3 + 7	400 : 100 · 3
190 + 230 – 50	140 + 60 · 4 – 50	600 : 10 : 10

82. У шкільну бібліотеку завезли 420 книжок. $\frac{1}{7}$ книжок — художня література, а решта — підручники. Скільки підручників завезли в бібліотеку?

83. У трьох однакових ящиках 24 кг черешень, а полуниць у кожному ящику на 2 кг менше, ніж черешень. Скільки кілограмів полуниць у 5 таких ящиках?

84. 6 тис. + 3 тис. ● 8 тис. 14 тис. – 6 тис. ● 9 тис.

12 тис. – 5 тис. ● 7 тис. 7 тис. + 4 тис. ● 10 тис.

85. У табір літнього відпочинку першого дня заїхало 90 дітей, а другого дня — у 5 разів менше. Скільки дітей заїхало в табір разом за 2 дні?

86. Назви́ числа за малюнком.

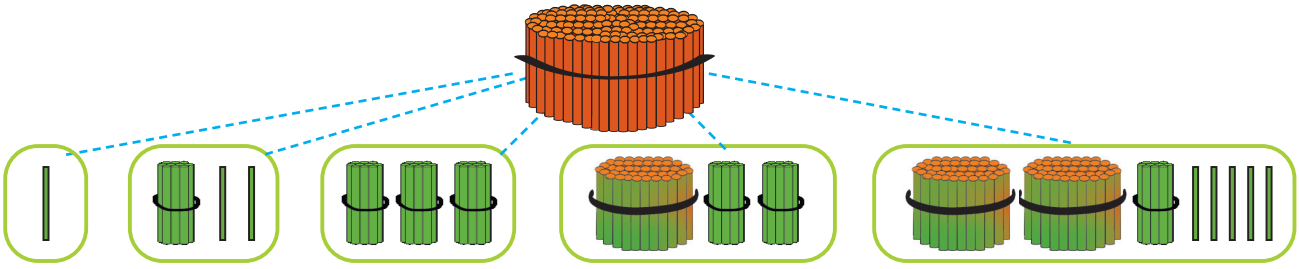

87. Назви́ числа, починаючи від 998 до тисячі семи; від тисячі сімдесяти п'яти до тисячі вісімдесяти двох; від тисячі ста восьми до тисячі ста дванадцяти.

88. Прочитай числа, записані в таблиці.

Одиниці тисяч	*Сотні*	*Десятки*	*Одиниці*
1	0	0	0
4	0	0	0
8	0	0	0

- Полічи тисячами до десяти тисяч.

Число **десять тисяч**, або 1 десяток тисяч, — це найменше п'ятицифрове число. Записують його так: **10 000**.

89. Прочитай числа, записані в таблиці.

Десятки тисяч	*Одиниці тисяч*	*Сотні*	*Десятки*	*Одиниці*
1	0	0	0	0
2	0	0	0	0
6	0	0	0	0

- Полічи десятками тисяч до ста тисяч.

Число **сто тисяч**, або 1 сотня тисяч, — це найменше шестицифрове число. Записують його так: **100 000**.

90. Прочитай числа, записані в таблиці.

Сотні тисяч	*Десятки тисяч*	*Одиниці тисяч*	*Сотні*	*Десятки*	*Одиниці*
1	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0

- Полічи сотнями тисяч до дев'ятиста тисяч.

91. На уроці гімнастики 6 учнів підтягуються на перекладині — це $\frac{1}{4}$ всіх учнів, присутніх на занятті. Ще 12 учнів вправляються на брусах, а решта — на шведській стінці. Скільки учнів вправляються на шведській стінці?

План розв'язування

1) Скільки учнів присутні на уроці?
2) Скільки всього учнів вправляються на перекладині і брусах?
3) Скільки учнів вправляються на шведській стінці?

92. Перед літньою відпусткою сім'я придбала 3 однакові рюкзаки і 2 вудки. Вартість рюкзаків 900 грн. Яка вартість вудок, якщо відомо, що вудка у 2 рази дорожча за рюкзак?

93.

3 тис. + 6 тис.	20 тис. + 40 тис.	300 тис. + 400 тис.
10 тис. – 7 тис.	90 тис. – 50 тис.	800 тис. – 600 тис.

94. Склади й розв'яжи задачу за таблицею.

Велосипед	*Маса одного велосипеда*	*Кількість велосипедів*	*Загальна маса*
Дитячий	■ ←	4	12 кг
Дорослий	■, у 3 рази більша	2	?

95.

50 тис. – 30 тис. + 70 тис.	600 тис. + 300 тис.
40 тис. + (90 тис. – 70 тис.)	800 тис. – 500 тис.

96. 1 дес. тис. = ■ тис. 1 сот. тис. = ■ тис.
5 дес. тис. = ■ тис. 5 сот. тис. = ■ тис.
10 дес. тис. = ■ тис. 10 сот. тис. = ■ тис.

10 сотень тисяч — це 1 тисяча тисяч, або **мільйон**.
Число мільйон записують так: **1 000 000**.

97. Розглянь таблицю класів і розрядів.

Клас тисяч, або другий клас			*Клас одиниць, або перший клас*		
Сотні тисяч	*Десятки тисяч*	*Одиниці тисяч*	*Сотні*	*Десятки*	*Одиниці*
VI розряд	V розряд	IV розряд	III розряд	II розряд	I розряд
			2	4	6
2	4	6	0	0	0

Одиниці, десятки і сотні утворюють числа першого класу, або класу одиниць; одиниці тисяч, десятки тисяч і сотні тисяч утворюють числа другого класу, або класу тисяч.

- Порівняй на́зви першого і четвертого; другого і п'ятого; третього і шостого розрядів. Чим вони відрізняються?
- Назви́ лічильну одиницю першого класу; другого класу.
- Скільки одиниць кожного розряду в числах 246 і 246 тис.?

98. У селищі Яблуневе 5 тисяч населення, а в селищі Вишневе — на 2 тисячі менше. Яка кількість населення в селищі Вишневе?

99.
900 – 14 · 50	(24 · 3 – 12) : 6	(50 · 7 – 30) : 8
500 + 12 · 40	72 · (5 · 6 – 20)	600 – (200 + 70 · 3)

100. Два автомати за 5 хв виготовляють 60 булочок.
Дай відповіді на питання.

- Скільки булочок виготовляє один автомат за одну хвилину?
- Скільки булочок виготовляє один автомат за три хвилини?
- Скільки булочок виготовляють три автомати за одну хвилину?

101. За коротким записом склади задачу про бочки з медом і розв'яжи її.

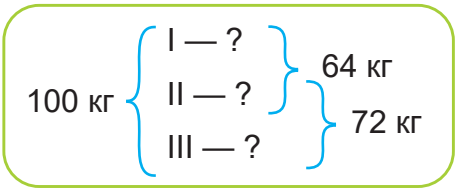

102.

72 : 3	18 : 3	108 : 3	12 · 9
96 : 8	6 · 12	36 : 2	24 · 4

103. $x + 32 = 150 : 3$ $x : 4 = 70 + 80$

104.

(100 – 28) : 4 · 5	560 : (21 – 17) + 60
600 + 14 · 5 : 10	640 : 8 · 3 – 50

105. Три швеї за 2 дні пошили 48 підковдр. Скільки підковдр за один день шила кожна швея, якщо продуктивність праці в них була однакова?

Читання і записування в таблицю чисел першого та другого класу

106. Прочитай числа, записані в таблиці.

Клас тисяч, або другий клас			*Клас одиниць, або перший клас*		
Сотні тисяч	*Десятки тисяч*	*Одиниці тисяч*	*Сотні*	*Десятки*	*Одиниці*
			1	7	0
1	7	0	0	0	0
			4	6	8
4	6	8	0	0	0
9	1	6	0	0	0

107. Накресли таблицю класів і розрядів та запиши в неї числа: 78; 165; 49 тисяч; 873 тисячі; 215 тисяч; 604 тисячі; 380 тисяч.

108.

20 тис. + 50 тис.	30 тис. + 4 тис.	87 тис. – 7 тис.
48 тис. – 40 тис.	705 тис. + 20 тис.	379 тис. – 70 тис.

109. Запиши.

- Скільки одиниць другого класу в числі 500 000? 18 000? 4000? 70 000?
- Скільки в кожному з цих чисел одиниць першого класу?

110. 600 : 300 · 35 60 : 12 · 15 12 · 6 : 18
150 · 4 : 20 72 : 24 · 17 24 · 4 : 16

111. На одному поромі за 1 рейс переправляють 80 людей. Скільки людей можуть переправити 2 такі пороми за 5 рейсів?

112. Грибник знайшов 7 білих грибів — це $\frac{1}{12}$ усіх знайдених грибів. $\frac{1}{4}$ усіх грибів — маслюки. У скільки разів більше маслюків, ніж білих грибів, знайшов грибник?

- Чи любиш ти збирати гриби? Які їстівні гриби ти знаєш?

113. Розглянь у таблиці години роботи перукаря-стиліста.

Дні тижня	понеділок	вівторок	середа	четвер	п'ятниця	субота	неділя
Початок роботи	17 год	17 год	17 год	17 год	17 год	8 год	12 год
Кінець роботи	21 год	21 год	21 год	21 год	21 год	20 год	20 год

- Скільки всього годин працює перукар-стиліст з понеділка по п'ятницю?
- Скільки всього годин він працює у вихідні дні?
- У скільки разів довше працює перукар у суботу, ніж у будній день?
- У скільки разів менше годин він працює в будень, ніж у неділю?
- Постав ще кілька запитань і дай на них відповіді.

114. 16 · 3 + 12 · 4 (14 · 6) : (7 · 6) 120 · 5 : 30
15 · 6 – 13 · 4 (17 · 2) · (96 : 48) 150 · 5 : 3

115. У касі попереднього продажу за день продали 150 квитків на потяг — це $\frac{1}{4}$ усіх місць у потягу. Скільки квитків ще не продали?

Читання, записування та порівняння чисел другого класу

116. Прочитай пари чисел і поясни, що означають у їх записі однакові цифри.

5 і 5000 | 12 і 12 000 | 40 і 40 000 | 104 і 104 000

117. Поміркуй, скільки тисяч, десятків тисяч і сотень тисяч у числах:
352 тисячі; 407 тисяч; 570 тисяч; 1 мільйон.

118. Запиши числа цифрами: двісті тисяч; двісті тридцять тисяч; двісті тридцять вісім тисяч; двісті сім тисяч; двісті сімнадцять тисяч; сто п'ятдесят тисяч.

- Назви́, скільки одиниць кожного розряду в цих числах.

119. 723 000 ● 732 000 540 000 ● 54 000 306 000 ● 360 000

Більшим завжди є число, у якому більша кількість розрядів.
Якщо в числах однакова кількість розрядів, то порівнювати їх починають з одиниць вищого розряду.

120. Перевір, чи істинні нерівності.

6000 < 60 000 | 140 000 > 104 000 | 68 000 > 608 000

121. 923 – 604 – 116 700 – (158 + 207)

122. Один кондитер за годину прикрашає 10 тортів, а другий — 8. Скільки тортів прикрасять ці кондитери разом за 3 год?

123. Юля першого дня прочитала 15 сторінок книжки, що становило $\frac{1}{4}$ всіх сторінок у книжці. Другого дня вона прочитала решту сторінок. Скільки сторінок прочитала Юля другого дня?

- Склади подібну задачу про сторінки прочитаної книжки.

124. Віднови пропущені цифри.

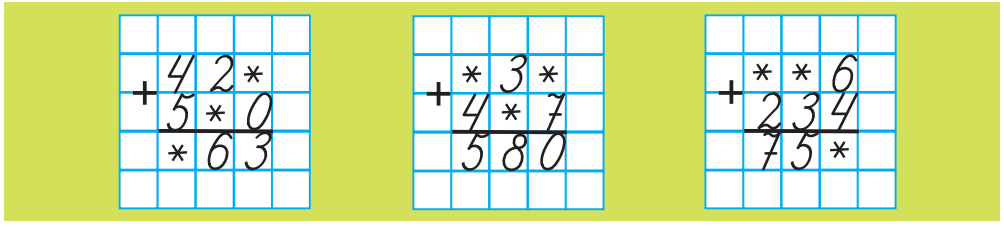

125. Запиши цифрами числа: сім тисяч; сімдесят тисяч; сімсот тисяч; сто сімдесят тисяч.

126. Одній корові на день дають 12 кг сіна. Скільки кілограмів сіна потрібно для п'яти таких корів на 3 дні?

127. Розклади подані числа на суму розрядних доданків за зразком.

Зразок. 825 000 = 800 000 + 20 000 + 5000

241 000 73 000 703 000 730 000 37 000

Сума розрядних доданків числа містить стільки доданків, скільки в числі є цифр, відмінних від нуля.

128. Запиши суми як одне число.

30 000 + 6000
700 000 + 40 000
800 000 + 50 000

200 000 + 70 000 + 3000
500 000 + 10 000 + 2000
200 000 + 400 000 + 10 000

129. 563 000 – 3000
563 000 – 60 000
563 000 – 500 000

408 000 – 8000
37 000 – 30 000
715 000 – 10 000

423 000 – 23 000
423 000 – 403 000
423 000 – 420 000

Зразок міркування. 149 000 – 40 000 = 109 000

Якщо від зменшуваного віднімаємо всі одиниці якогось розряду, то в різниці в цьому розряді залишається 0 одиниць.

130. 4000 + 9000
13 000 – 6000

70 000 + 5000
230 000 – 80 000

510 000 + 260 000
960 000 – 450 000

131. Із 35 000 виборців на вибори до обіду прийшло 28 000. Скільки виборців ще не з'явилося на вибори?

132. На поїзд, який їхав із міста ***A*** в місто ***B***, у залізничній касі продали m квитків у купейні вагони, а в плацкартні — у 3 рази більше. Скільки всього квитків продали в залізничній касі на цей поїзд?

- Розв'яжи задачу, якщо m = 28.

133. У їдальні троє кухарів за 2 год наліпили 480 вареників. Скільки вареників наліпить один кухар за 1 год, якщо всі кухарі працюють з однаковою продуктивністю?

134. Віднови пропущені цифри.

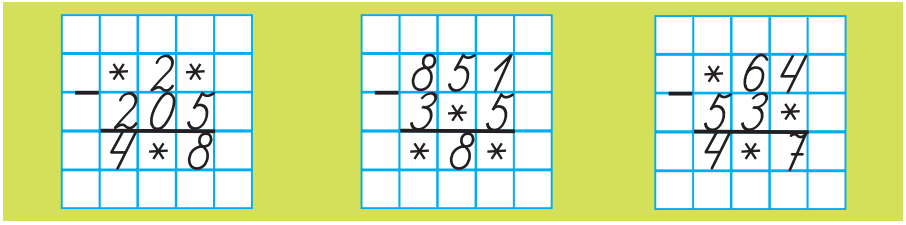

135. Скільки існує трицифрових чисел, у записі яких сума розрядних одиниць дорівнює 2? 3? Запиши ці числа.

136. 74 000 – 4000 20 000 + 4000 110 000 – 100 000

137. До супермаркету завезли 60 пакетів гречаної крупи, що становило $\frac{1}{4}$ всіх пакетів із крупами. Третя частина пакетів була з рисом. Скільки пакетів рису завезли до супермаркету?

Усне додавання і віднімання чисел другого класу

138. Запиши числа цифрами.
Сорок вісім тисяч; чотириста вісім тисяч, чотириста вісімдесят тисяч; чотириста вісімнадцять тисяч; чотириста вісімдесят вісім тисяч.

139. 130 000 + 250 000 – 80 000 60 000 + 60 000 + 60 000
740 000 – 700 000 + 530 000 950 000 – 50 000 – 100 000

140. Троє археологів 6 днів працювали в пустелі. За цей час вони використали 72 бутлі з водою. Скільки бутлів витрачав 1 археолог за 4 дні? (Щодня всі археологи витрачали води однаково.)

Витрачав води один археолог за 1 день	*Кількість археологів*	*Кількість днів*	*Усього бутлів*
однаково	3	6	72
	1	4	?

План розв'язування

1) Скільки бутлів з водою витрачали 3 археологи за 1 день?
2) Скільки бутлів з водою витрачав 1 археолог за 1 день?
3) Скільки бутлів з водою витрачав 1 археолог за 4 дні?

141. До космічної експедиції на Місяць готують m космонавтів, а до експедиції на Марс — у 3 рази більше. На скільки більше космонавтів готують до експедиції на Марс, ніж на Місяць?

- Розв'яжи задачу, якщо $m = 10$.

142. Визнач і запиши:

- скільки міліметрів в $\frac{1}{5}$ см? в $\frac{1}{5}$ дм? в $\frac{1}{5}$ м?
- скільки секунд в $\frac{1}{2}$ хв? у 2 хв?
- скільки годин у 3 добах? в $\frac{1}{3}$ доби? у 120 хв?

143. $x - 8000 = 10\,000$ $\qquad$ $10\,000 - x = 8000$

144. Протягом року ведмідь у стані зимового сну перебуває в 3 рази менше часу, ніж у стані активності. Скільки місяців спить ведмідь?

145.

a	1600	140 000	570 000	40 000	95 000
b	1100	70 000	250 000	24 000	63 000
$a - b$					

146. Дві корови за тиждень випивають 420 л води. Скільки літрів води потрібно одній такій корові на 5 днів?

Множення і ділення чисел другого класу на одноцифрове число

147. (Усно). $512\,000 - 12\,000$ $\qquad$ $850\,000 + 90\,000$ $\qquad$ $370\,000 - 40\,000$

$300\,000 + 7000$ $\qquad$ $640\,000 - 630\,000$ $\qquad$ $625\,000 - 20\,000$

148. Поясни, як виконували обчислення.

$4000 \cdot 3 = 12\,000$	$80\,000 : 4 = 20\,000$
4 тис. $\cdot$ 3 = 12 тис.	80 тис. : 4 = 20 тис.

149.

$30\,000 \cdot 2$	$200\,000 \cdot 4$	$50\,000 : 5$	$0 : 70\,000$
$15\,000 : 3$	$900\,000 : 3$	$6000 \cdot 1$	$1 \cdot 54\,000$

150. Запиши подані числа у вигляді суми розрядних доданків.

532 $\qquad$ 604 000 $\qquad$ 64 000 $\qquad$ 640 000

151. Знайди значення виразу $9000 - k \cdot 4$, якщо $k = 2000$.

152. Запиши число **сто тисяч**. Поступово збільшуй його на десять тисяч, доки не отримаєш **двісті тисяч**. Записуй усі проміжні числа.

153. $x + 5000 = 25\,000$ $x - 3000 = 30\,000$

154. Гавчик за 3 хв з'їв 9 млинців, а Мурчик за 4 хв — 8. Скільки млинців вони з'їли разом за 1 хв?

Млинців за 1 хв	*Кількість хвилин*	*Усього млинців*
?	3	9
	4	8

155. У пошуках нафти пробурили свердловину завглибшки 147 м, а потім поглибили її на 76 м. Пізніше пробурили ще одну свердловину завглибшки 97 м. На скільки метрів перша свердловина глибша за другу?

156.

$0 \cdot 10\,000$	$27\,000 : 9$	$5\,000 \cdot 7$	$70\,000 : 1$
$3 \cdot 20\,000$	$640\,000 : 8$	$200\,000 \cdot 3$	$0 : 30\,000$

157. Чотири автомобілі їхали 2 год автобаном, витрачаючи щогодини однакову кількість бензину. За цей час вони разом витратили 48 л бензину. Скільки літрів бензину витратить 1 автомобіль, якщо їхатиме ще 3 години?

Читання і записування в таблицю чисел у межах мільйона

158. Прочитай числа, записані в таблиці.

Клас тисяч, або другий клас			*Клас одиниць, або перший клас*		
Сотні тисяч	*Десятки тисяч*	*Одиниці тисяч*	*Сотні*	*Десятки*	*Одиниці*
VI розряд	V розряд	IV розряд	III розряд	II розряд	I розряд
	2	4	1	8	7
1	5	3	4	2	0
2	7	0	3	0	5
8	0	0	0	1	6

- Скільки одиниць кожного розряду в записаних числах?
- Скільки в записаних числах одиниць першого класу? Одиниць другого класу?

Нуль у записі числа означає відсутність одиниць (0 одиниць) відповідного розряду.

159. Прочитай числа 7000; 50 000. Який найвищий розряд у кожному з них? Поясни Радикові, що означають нулі в цих числах.

160. Накресли в зошиті таблицю.

Сотні тисяч	*Десятки тисяч*	*Одиниці тисяч*	*Сотні*	*Десятки*	*Одиниці*

- Упиши в таблицю числа:

двісті п'ятнадцять тисяч сто тридцять два

вісімдесят тисяч п'ятсот чотири

триста шість тисяч вісімнадцять

чотириста двадцять тисяч сім

- Упиши число, яке містить:

530 одиниць другого класу і 200 одиниць першого класу

76 одиниць другого класу і 8 одиниць першого класу

161. $8000 \cdot 2$ $24\,000 : 4$ $7000 \cdot 1 + 15\,000 \cdot 0$

$12\,000 \cdot 3$ $150\,000 : 3$ $18\,000 : 1 - 14\,000 : 2$

162. Накресли коло з радіусом 2 см 5 мм. Проведи в ньому два радіуси так, щоб вони утворили діаметр.

- Обчисли довжину діаметра кола і перевір її вимірюванням.

163. $80\,000 - 50\,000$ $320\,000 + 140\,000$ $320\,000 - 200\,000$

164. $x - 500\,000 = 300\,000$ $37\,000 - x = 7000$ $x + 5000 = 25\,000$

165. Парк має форму квадрата. Довжина доріжки по периметру парку становить 8000 м. Яка довжина доріжки вздовж однієї сторони?

166. Одна майстриня за 2 год розмальовує 8 керамічних ваз, а друга за годину — 3 вази. За скільки годин, працюючи разом, обидві майстрині розмалюють 28 ваз?

167. 854 000 – 50 000 170 000 + 3 000
692 000 – 600 000 200 000 + 7 000

168. Дитячий триколісний велосипед коштує 2 тисячі гривень, а двоколісний у 4 рази дорожчий. Яка вартість цих велосипедів разом?

169. 24 000 + 13 000 87 000 – 44 000 61 000 – 31 000
43 000 + 18 000 30 000 – 6000 37 000 + 50 000

170. Прочитай числа:

379 906; 85 023; 107 070; 19 268; 999 999; 780 650; 618 098; 701 701; 113 006.

171. Запиши числа цифрами:

шістнадцять тисяч сімсот	двісті сімдесят тисяч п'ять
триста вісімдесят одна тисяча сорок	сімсот сім тисяч дванадцять
сто шістдесят тисяч сто шістдесят вісім	вісімдесят тисяч двісті

172. 175 000 + 175 899 000 + 109 315 987 – 315 000
239 000 + 568 760 150 – 150 40 082 – 40 000

173. У трикутника з периметром 48 дм усі сторони рівні. Ширина прямокутника дорівнює довжині сторони трикутника, а його довжина на 15 дм більша за ширину. Обчисли периметр прямокутника.

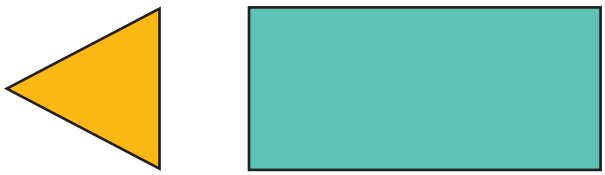

174. У науковому відділі бібліотеки читачі за тиждень узяли 175 книжок, а в художньому — 287. Через місяць повернули 77 книжок у науковий відділ і 188 — у художній. Скільки книжок ще залишилося в читачів?

- Запиши розв'язання задачі спочатку діями, а потім — виразом. Як можна назвати цей вираз за останньою дією?
- Чи відвідував / відвідувала ти бібліотеку цього тижня?

175. $(95 - 47) : 8 \cdot 7$ $\quad 6 \cdot 11 + 60 : 4$ $\quad 96 : 6 - 96 : 16$

$81 : (19 + 8) : 1$ $\quad 4 \cdot (45 - 36) : 6$ $\quad 42 : 14 \cdot (17 + 23)$

- Назви́ кожний вираз за останньою дією, яку в ньому виконано згідно з правилами порядку виконання дій.

176. Розглянь рисунок.
Скільки у фігурі трикутників?
Прямокутників?

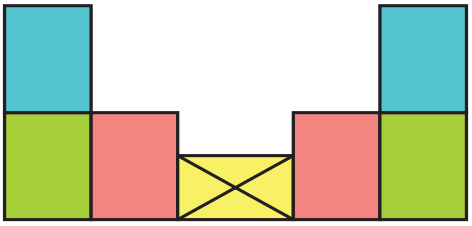

177. Мандрівник 5 днів плив човном і проплив 300 км, долаючи щодня однакову відстань. Далі він 8 днів ішов пішки, долаючи за день утричі меншу відстань, ніж човном. Скільки кілометрів пройшов мандрівник?

178. $375 \bigcirc 8375 - 8000$ $\quad 10\,000 + 900 \bigcirc 11\,000$

$8300 \bigcirc 803\,000$ $\quad 685\,000 \bigcirc 658\,000$

«Сусіди» багатоцифрового числа. Додавання і віднімання 1

179. Запиши цифрами числа:

а) 7 тис. 125; 12 тис. 804; 134 тис. 62; 170 тис. 9;

б) дев'ять тисяч сто шістдесят п'ять; тридцять дві тисячі сорок вісім; триста сорок тисяч десять; п'ятсот тисяч п'ятнадцять.

180. Запиши «сусідів» поданих чисел.

7604	80 119	40 299	103 560

181. $1107 + 1$ $\quad 17\,349 + 1$ $\quad 271\,340 - 1$

$16\,251 - 1$ $\quad 32\,899 + 1$ $\quad 200\,100 - 1$

182. $7158 - 158$ $\quad 75\,000 + 204$ $\quad 18\,356 - 350$

$11\,000 + 7$ $\quad 204\,080 - 80$ $\quad 120\,000 + 23$

183. Тетянка за 3 год робить на комп'ютері 6 слайдів для презентації, а Павлик за цей час — 3 слайди. Скільки слайдів для презентації вони зроблять разом за 1 год?

184. За 3 однакові пачки вермішелі заплатили 96 грн, а за 2 однакові пачки печива — 98 грн. Що дорожче і на скільки: одна пачка вермішелі чи одна пачка печива?

185. $x \cdot 5 = 30\,000$ $\quad 4 \cdot x = 800\,000$ $\quad x \cdot 6 = 36\,000$

186. $(24 \cdot 3 - 15 \cdot 4) : 2$ $\quad 85 - (16 \cdot 3 + 96 : 3)$ $\quad 27 + (101 - 2) : 3$

187. Запиши найбільше і найменше трицифрові числа, у яких усі цифри різні. На скільки друге число менше від першого?

188. $10\,109 + 1$ $\quad 302\,099 + 1$ $\quad 24\,260 - 1$ $\quad 3200 - 1$

189. У касі було 650 квитків на виставу. Першого дня продали 184 квитки, а другого — на 45 квитків більше. Скільки квитків ще залишилося в касі?

Розклад багатоцифрових чисел на розрядні доданки. Види трикутників за сторонами

190. Розглянь, як можна записати багатоцифрове число у вигляді суми розрядних доданків.

$$318\,047 = 300\,000 + 10\,000 + 8000 + 40 + 7$$

- Запиши у вигляді суми розрядних доданків числа 192 378; 50 127; 906 005; 74 020.

191.

a	9119	201 209	45 099	2729	50 199	9699
$a + 1$						

192. Калькулятор зламався і зробив помилки. Відшукай і виправ їх.

5006 – 6 = 500 $\quad$ 53 000 + 1 = 54 000 $\quad$ 77 563 – 1 = 77 562

300 000 + 100 000 + 20 000 = 312 000 $\quad$ 478 000 – 8000 – 400 000 = 7000

193. Периметр многокутника 30 см. Довжина однієї з його сторін 6 см, а решта 8 сторін мають однакову довжину. Якої довжини кожна з них?

- Як можна назвати цей многокутник?

194. Розглянь трикутники і запам'ятай їхні назви.

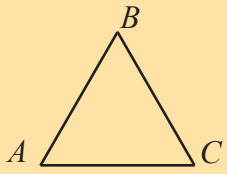

У трикутнику ABC всі сторони рівні. Такий трикутник називають **рівностороннім**.

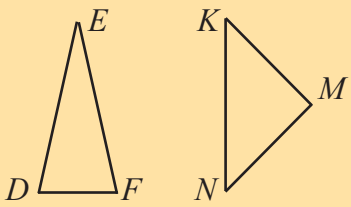

Трикутники DEF і KMN мають лише по дві рівні сторони. Назви́ ці сторони. Такі трикутники називають **рівнобедреними**.

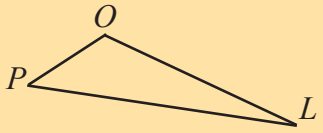

У трикутнику POL усі сторони різної довжини. Такий трикутник називають **різностороннім**.

195. Розглянь рисунок.

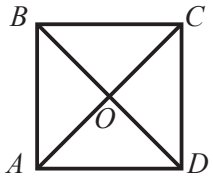

- Як можна назвати трикутник ABC?
- Знайди ще три такі самі трикутники.
- Чи є на рисунку інші рівнобедрені трикутники? А різносторонні трикутники?

196. Склади за таблицею задачу і розв'яжи її.

Ціна	*Кількість*	*Вартість*
■ ← , на 100 грн менша	3	750 грн
	5	?

197. 80 000 + 50 000 – 30 000 600 000 + 300 000 – 700 000

70 000 – 60 000 – 9000 400 000 – 300 000 – 90 000

198. У змаганнях авіамоделістів узяли участь 32 третьокласники, що становить $\frac{1}{3}$ всіх учасників. Четвертокласники становлять $\frac{1}{2}$ всіх учасників. На скільки більше учнів четвертого класу, ніж третього, узяло участь у цих змаганнях?

199. Автомат за 2 хв виготовляє 18 вареників. Скільки вареників автомат виготовить за 10 хв?

а) Розв’яжи задачу **способом зведення до одиниці** і дай пояснення кожній дії.

Розв’язання

1) 18 : 2 = ■ (в.) 2) ■ · 10 = ■ (в.)

б) Прочитай пояснення і розглянь, як можна розв’язати цю задачу **способом відношень**. Дай пояснення кожній дії.

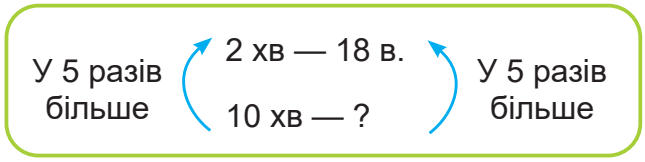

Розв’язання

1) 10 : 2 = 5 (разів) 2) 18 · 5 = 90 (в.)

- Порівняй відповіді обох способів розв’язання.

У скільки разів довше працює автомат, у стільки разів більше він виготовить вареників.

200. Космічна ракета за 4 с може пролетіти 48 км. Скільки кілометрів вона пролетить за 8 с?

- Розв’яжи задачу спочатку способом зведення до одиниці, а потім — способом відношень.

201. Запиши числа 230 715; 78 056; 400 500; 32 004 у вигляді суми розрядних доданків.

202. 40 100 ● 5 ● 6 = 40 130 8720 ● 4 ● 5 = 8700

2 ● 5 ● 5000 = 5010 776 400 ● 50 ● 8 = 776 000

203. $x \cdot 6 = 30\,000$ $60\,000 : x = 2$

204. Котра година буде через 4 год, якщо 5 год тому годинник показував 6 год ранку?

- Запиши відповідь двома способами.

205. Розклади числа 50 048; 850 120; 706 309 на розрядні доданки.

206. Вартість 4 олівців дорівнює 16 грн. Яка вартість 8 ручок, якщо ціна одного олівця і однієї ручки однакова?

- Розв'яжи задачу спочатку способом зведення до одиниці, а потім — способом відношень.

Запис суми розрядних доданків одним числом

207. (Усно).

229 + 1	500 + 1	3403 + 1	15 149 + 1
460 – 1	500 – 1	2220 – 1	20 390 – 1

208. Запиши подані числа у вигляді суми розрядних доданків.

367 | 3067 | 30 670 | 306 070

209. Кожну суму розрядних доданків запиши як одне число.

500 + 40 + 2	100 000 + 30 000 + 2000 + 600 + 4
70 000 + 300	20 000 + 7000 + 30 + 9
300 000 + 4000 + 60	800 000 + 6000 + 200 + 1

Зразок міркування. 200 000 + 5000 + 900 + 40 = ■

Усі числа цієї суми — розрядні. Найвищий розряд у сумі — сотні тисяч. Отже, маємо записати шестицифрове число, у якому в розряді сотень тисяч стоїть цифра 2: 2□□□□□. Десятків тисяч у цій сумі немає, тому на місці десятків тисяч записуємо цифру 0: 20□□□. Доданок 5000 означає, що в розряді одиниць тисяч потрібно записати цифру 5: 205□□□. Доданки 900 і 40 утворюють число 940, яке записуємо на місці цифр І класу (класу одиниць): 205940. Між трійками цифр першого і другого класів робимо невеликий проміжок для зручності читання числа.

Отже, 200 000 + 5000 + 900 + 40 = 205 940.

210. 90 ● 15 ● 6 = 0 36 ● 12 ● 6 = 18

36 ● 36 ● 6 = 30 20 ● 60 ● 12 = 25

211. Маса трьох однакових великих посилок 36 кг. Маса малої посилки на 3 кг менша, ніж великої. Яка маса п'яти таких малих посилок?

- Розв'яжи задачу діями, а потім — виразом за схемою (■ : ■ – ■) · ■ .

212. Із 6 кг свіжих чорниць одержують 2 кг сушених. Скільки кілограмів сушених чорниць одержать з 18 кг свіжих?

- Розглянь розв'язання задачі двома способами.

Спосіб зведення до одиниці

1) Зі скількох кілограмів свіжих чорниць одержують 1 кг сушених?
6 : 2 = 3 (кг)
2) Скільки кілограмів сушених чорниць одержать з 18 кг свіжих?
18 : 3 = 6 (кг)
Відповідь: 6 кг сушених чорниць.

Спосіб відношень

1) У скільки разів 18 кг свіжих чорниць більше, ніж 6 кг?
18 : 6 = 3 (рази)
2) Скільки кілограмів сушених чорниць одержать з 18 кг свіжих?
2 · 3 = 6 (кг)
Відповідь: 6 кг сушених чорниць.

213. Із 8 кг винограду одержують 2 кг родзинок. Скільки кілограмів родзинок одержують із 32 кг винограду?

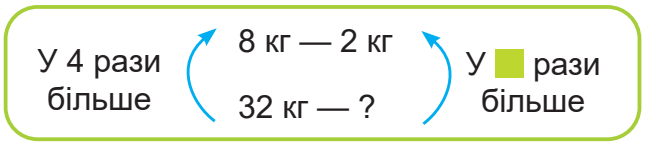

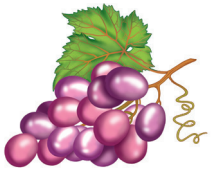

- Доповни схему і скористайся нею для розв'язування задачі.

214. Обчисли і виконай перевірку.

301 – 128 | 477 + 523 | 1000 – 709

215. Кожну суму запиши як одне число.

400 000 + 30 000 + 1000 + 20 + 5
500 000 + 2000 + 400 + 30 + 1
300 000 + 4000 + 100 + 40
200 000 + 10 000 + 10
60 000 + 500 + 20 + 3
90 000 + 7000 + 6

216. За 2 год велосипедист проїхав 26 км. Скільки кілометрів він зможе проїхати за 6 год, якщо буде рухатися так само? За 8 год? За 3 год?

217. (Усно). Порівняй числа.

97 і 112 | 59 і 57 | 63 і 36 | 321 і 402 | 754 і 761

Пригадай!

Із двох чисел більше те, у записі якого більша кількість розрядів. Числа порівнюють порозрядно, починаючи з вищих розрядів.

Зразок міркування. Порівняти числа 4285 і 4301.

Обидва числа чотирицифрові; кількість тисяч у числах однакова; сотень у першому числі 2, а в другому — 3, тому перше число менше.

Отже, 4285 < 4301.

218.

99 999 ● 100 000 | 116 984 ● 117 148 | 6403 ● 6371

800 800 ● 800 080 | 70 109 ● 8999 | 54 170 ● 54 107

219.

5000 + 40	7480 – 80	219 720 – 200 000
17 080 + 100	54 262 – 200	78 056 – 70 000
450 200 + 2000	83 495 – 3000	637 120 – 7000

220. Знайди помилки в записах Радика і виправ їх.

5408 = 5000 + 40 + 8	102 005 = 100 000 + 20 000 + 5
30 090 = 30 000 + 9	704 480 = 70 000 + 400 + 80

221. Вартість 20 зошитів на гуртовому ринку 130 грн. Знайди вартість 80 таких зошитів.

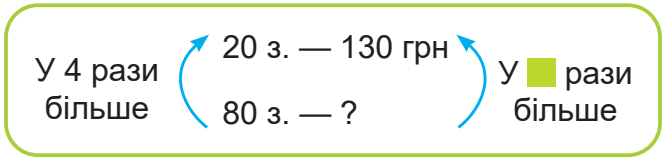

- Чому цю задачу можна розв'язати лише способом відношень?
- Розглянь короткий запис і закінчи розв'язання задачі.

1) 80 : 20 = 4 (рази) — у стільки разів 80 зошитів більше, ніж 20 (або у стільки разів шукане число більше, ніж 130 грн).

2) 130 · ■ = ■ (грн)

222. Концерт до Дня Незалежності України тривав 2 год 35 хв і закінчився о 21 год 40 хв. О котрій годині він розпочався?

- На який день тижня цього року припало це свято?

223. Для уроків із предмета «Дизайн і технології» купили 500 аркушів кольорового паперу. Серед них було 120 аркушів червоного кольору, зеленого — у 2 рази більше, ніж червоного, а блакитного — у 3 рази менше, ніж зеленого. Решта аркушів були жовтого кольору. Скільки купили аркушів жовтого кольору?

224. $x : 4 = 170$ $x \cdot 4 = 600$ $3 \cdot x = 270$

225. Обчисли і виконай перевірку.

309 + 147 810 – 356 703 – 195

226. Як з водопровідного крана за допомогою посудин, місткість яких 3 л і 5 л, відміряти 4 л води?

227. 3624 ● 3524 400 080 ● 40 080

45 078 ● 45 782 12 006 ● 12 060

228. Двоє кухарів працюють з однаковою продуктивністю. Перший кухар за 2 год готує 25 піц. Скільки піц приготує другий кухар за 6 год?

Множення і ділення чисел на 10, 100, 1000

229. Розглянь рівності.

а) $5 \cdot 10 = 50$
$5 \cdot 100 = 500$
$5 \cdot 1000 = 5000$

Щоб помножити число на 10 (100, 1000), потрібно до нього праворуч приписати один нуль (два, три нулі).

б) $80 : 10 = 8$
$800 : 100 = 8$
$8000 : 1000 = 8$

Щоб поділити кругле число на 10 (100, 1000), потрібно в ньому справа відкинути один нуль (два, три нулі).

230. Збільш у 100 разів числа 58; 360; 1234; 4000.

Зменш у 1000 разів числа 2000; 75 000; 90 000; 930 000.

231. 790 000 : 100 : 10 | 7988 · 10 · 10 | (780 + 20) : 10
860 · 1000 : 100 | 530 000 : 10 : 1000 | (570 – 70) · 1000

232. Виконай ділення з остачею.
7652 : 10 | 18 520 : 100 | 256 758 : 1000

Зразок. 60 310 : 1000 = 60 (ост. 310)

233. >, =, < 71 199 ● 72 000 | 512 507 ● 515 207 | 127 006 ● 127 060
3929 ● 3292 | 408 804 ● 408 084 | 90 120 ● 89 998

234. Назви́ число, яке передує кожному з поданих чисел:
35 671; 209 650; 70 500; 419 600; 40 200; 80 090; 9009.

235. Маса 4 однакових ящиків з огірками — 50 кг. Чому дорівнює маса 12 таких ящиків?

- Чи можна цю задачу розв'язати способом зведення до одиниці?
- Розв'яжи її способом відношень.

236. Із 10 кг борошна виходить 15 кг печеного хліба. Скільки кілограмів хліба вийде із 40 кг борошна?

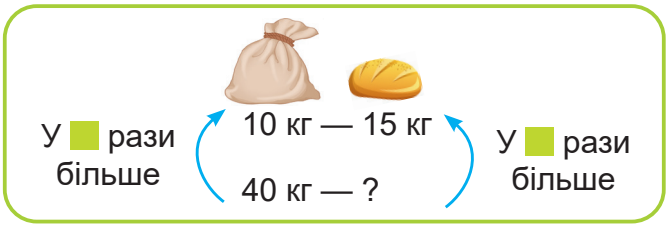

- Розглянь короткий запис і закінчи розв'язання задачі.

1) 40 : 10 = 4 (рази) — у стільки разів 40 кг борошна більше, ніж 10 кг (або у стільки разів шукане число більше, ніж 15 кг).
2) 15 · ■ = ■ (кг)

237. (12 300 – 300) : 1000 | 6073 · 100 : 10
(840 + 60) · 1000 | 520 000 : 100 : 100

238. За 4 с метроном робить 7 ударів. Скільки ударів зробить метроном за 40 с?

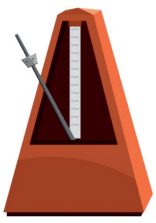

239. (Усно).

1 дес. = ■ од.
1 сот. = ■ дес.
1 тис. = ■ сот.

1 дес. тис. = ■ тис.
1 сот. тис. = ■ дес. тис.
4 сот. тис. = ■ дес. тис.

Кожна одиниця вищого розряду містить 10 одиниць нижчого розряду, суміжного з ним.

240. Запиши «ланцюжки» рівностей за схемами.

1 тис. = ■■ сот. = ■■■ дес. = ■■■■ од.
5 тис. = ■■ сот. = ■■■ дес. = ■■■■ од.
5 тис. 3 сот. = ■■ сот. = ■■■ дес. = ■■■■ од.

241. Запиши число, у якому є 4 тис. і 8 сот.

- Скільки сотень воно має в розряді сотень?
- Скільки всього сотень у цьому числі? Усього десятків? Усього одиниць?

Про кожний розряд багатоцифрового числа можна з'ясувати:
1) скільки одиниць містить цей розряд;
2) скільки **всього** одиниць даного розряду містить число.

242. Розглянь таблицю.

	1	2	3	4	5	6	7	8
Число	*тисяч*	*сотень*	*десятків*	*одиниць*	*Усього тисяч*	*Усього сотень*	*Усього десятків*	*Усього одиниць*
5300	5	3	0	0	5	53	530	5300
5378	5	3	7	8	5	53	537	5378

- Порівняй дані першого і п'ятого стовпчиків; другого і шостого; третього і сьомого; четвертого і восьмого.

Щоб визначити, скільки в числі **всього** одиниць даного розряду, достатньо в цьому числі закрити всі цифри нижчих розрядів і прочитати утворене число.

243. Визнач, скільки всього десятків у кожному числі.

23 020, 48 065, 50 062, 135 204, 170 830

- Скільки всього сотень у кожному числі?
- Скільки всього тисяч у кожному числі?
- Скільки всього десятків тисяч у кожному числі?

244. Запиши числа в порядку їх збільшення.

31 506, 800 250, 8250, 315 060, 82 050, 310 506

245.

44 996 – 4000	79 862 – 70 000	6400 + 51
57 282 – 200	106 630 – 600	9060 + 103

246.

5000 · 10 + 4000	900 000 : 100 + 20 000
8300 · 100 – 30 000	350 000 : 10 – 5000

247. На фармацевтичній фабриці вітаміни фасують по 100 капсул у баночку. Скільки потрібно таких баночок, щоб розфасувати 15 000 капсул вітамінів?

- Скільки капсул вітамінів можна розфасувати в 500 таких баночок?

248. На змаганнях з бігу на 100 м Насті залишилося подолати $\frac{1}{4}$ дистанції, а Світлані — $\frac{1}{5}$. Хто з них ближче до фінішу і на скільки метрів?

- Чи доводилося тобі брати участь у спортивних змаганнях?

249.

51 : 3 + 81 : 3	30 – 27 · 2 : 6	240 : 30
19 · 5 – 18 · 4	(16 · 5 + 20) : 5	600 : 4

250. Для нового скверу купили 120 саджанців дерев і кущів. $\frac{1}{6}$ саджанців становили каштани, а $\frac{1}{10}$ — саджанці бузку. На скільки більше купили саджанців каштанів, ніж бузку?

251. *Дай відповіді на запитання.*

- Скільки всього десятків у числах 185 000; 49 050; 1 000 000?
- Скільки всього десятків тисяч у числах 200 128; 76 543?
- Скільки одиниць першого класу в кожному з чисел 73 248; 9050; 869 005; 32 000?
- Скільки одиниць другого класу в кожному з чисел 5350; 49 981; 703 307?
- Скільки всього одиниць позначає цифра 8 у кожному з чисел 1859; 13 048; 20 185; 68 900; 382 150; 815 715?

252. Відстань між лисом і зайцем 20 м. Лис побіг за зайцем, а заєць почав утікати. Через деякий час лис пробіг 15 м, а заєць — 18 м. Якою стала відстань між ними? Чи наздожене лис зайця, якщо кожен з них бігтиме так само швидко?

- Розглянь схему і розв'яжи задачу.

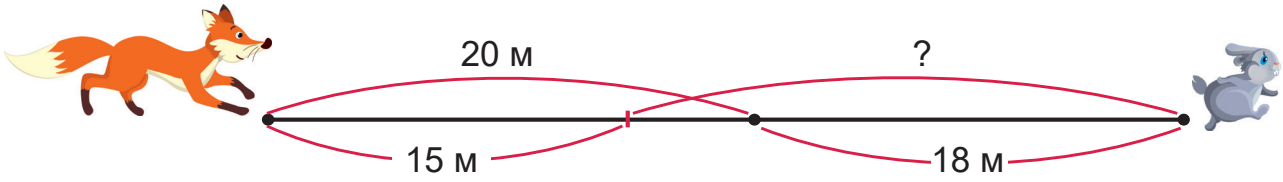

253. Пасажирський ліфт за 5 підйомів може перевезти 20 осіб, а вантажний ліфт за 6 підйомів — 48 осіб. Скільки осіб можуть перевезти обидва ліфти разом, якщо кожен підніметься 4 рази?

Ліфти	*Кількість осіб за один підйом*	*Кількість підйомів*	*Усього осіб*
Пасажирський	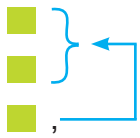	5	20
Вантажний		6	48
Разом		4	?

План розв'язування

1) Скільки осіб перевозить пасажирський ліфт за 1 підйом?
2) Скільки осіб перевозить вантажний ліфт за 1 підйом?
3) Скільки осіб перевезуть обидва ліфти разом за 1 підйом?
4) Скільки осіб перевезуть обидва ліфти разом за 4 підйоми?

254. Із 10 кг яблук отримують 2 кг сухофруктів. Скільки кілограмів яблук потрібно взяти, щоб отримати 12 кг сухофруктів?

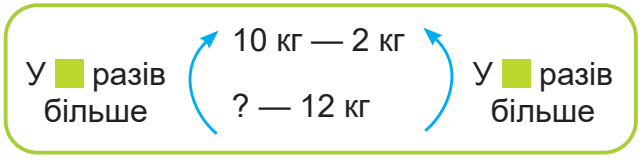

255.

700 – 348 – 273	527 + 384 — 99	264 + (473 – 237)
700 – (348 – 273)	816 – (154 + 378)	109 + (471 + 265)

256. 5 кг мокрої білизни висушили й отримали 2 кг сухої. Скільки кілограмів сухої білизни можна отримати з 15 кг мокрої?

257.

7800 – 8 · 100	620 000 + 4 · 100	105 000 + 3 · 100
620 000 – 2 · 10 000	24 000 : 100 + 560	478 000 : 1000 – 70

Одиниці вимірювання довжини. Перетворення іменованих чисел

258. Назви всі відомі тобі одиниці вимірювання довжини.

- Розглянь співвідношення між одиницями вимірювання довжини.

1 м = 10 дм	1 км = 1000 м
1 м = 100 см	1 дм = 10 см = 100 мм
1 м = 1000 мм	1 см = 10 мм

259. Перетвори складені іменовані числа в прості.

4 м 8 см = ■ см	30 м 8 дм = ■ дм	7 дм 6 мм = ■ мм
7 км 400 м = ■ м	2 км 25 м = ■ м	5 км 20 м = ■ м

Зразок міркування. 8 км 45 м = ■ м

В одному кілометрі 1000 м, а 8 км — це 8000 м. 8000 м та ще 45 м — це 8045 м.
Отже, 8 км 45 м = 8045 м.

260. Перетвори прості іменовані числа в складені.

2048 дм = ■ м ■ дм	1325 мм = ■ м ■ мм	6350 мм = ■ дм ■ мм
2056 м = ■ км ■ м	10 540 м = ■ км ■ м	20 045 см = ■ м ■ см

Зразок міркування. 31 060 м = ■ км ■ м

В одному кілометрі 1000 м, а в 31 060 м кілометрів стільки, скільки всього тисяч у числі 31 060. У цьому числі всього 31 тисяча.

Отже, 31 060 м = 31 км 060 м.

- Які вміння з розділу «Нумерація чисел» тут використано?

261. Знайди: $\frac{1}{4}$ від 1 м; $\frac{1}{5}$ від 1 км; $\frac{1}{3}$ від 1 дм 5 см; $\frac{1}{7}$ від 4 м 90 см.

262. Відстань від підлоги до стелі 3 м 20 см. Відстань від підлоги до підвіконня становить $\frac{1}{4}$ висоти кімнати. Яка відстань від підвіконня до стелі?

263. Із двох сіл назустріч одне одному виїхали велосипедистка і велосипедист. Коли велосипедистка проїхала 12 км, а велосипедист — на 3 км менше, відстань між ними дорівнювала 7 км. Яка відстань між їхніми селами?

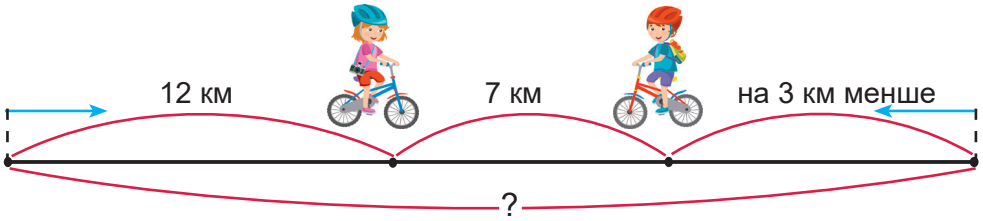

264. Розглянь рисунок. Знайди периметр кожної ділянки.

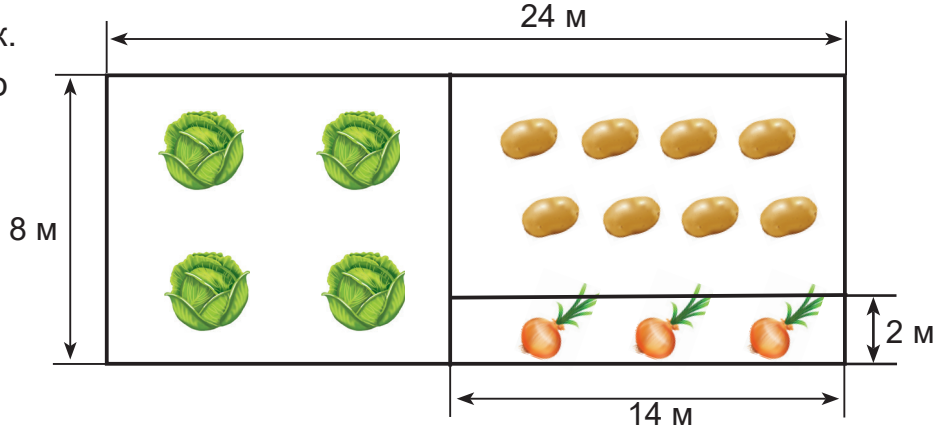

265. 8 км 15 м = ■ м 60 м 30 см = ■ см 9 дм 18 мм = ■ мм

4212 м = ■ км ■ м 10 205 дм = ■ м ■ дм 15 007 м = ■ км ■ м

266. Із двох кінців алеї завдовжки 1 км назустріч одне одному побігли білченята Пусик і Бусик. Яка відстань була між ними в той момент, коли Пусик пробіг 420 м, а Бусик — 480 м?

267. «Пройди» маршрут океанського лайнера і визнач, скільки пасажирів він везе.

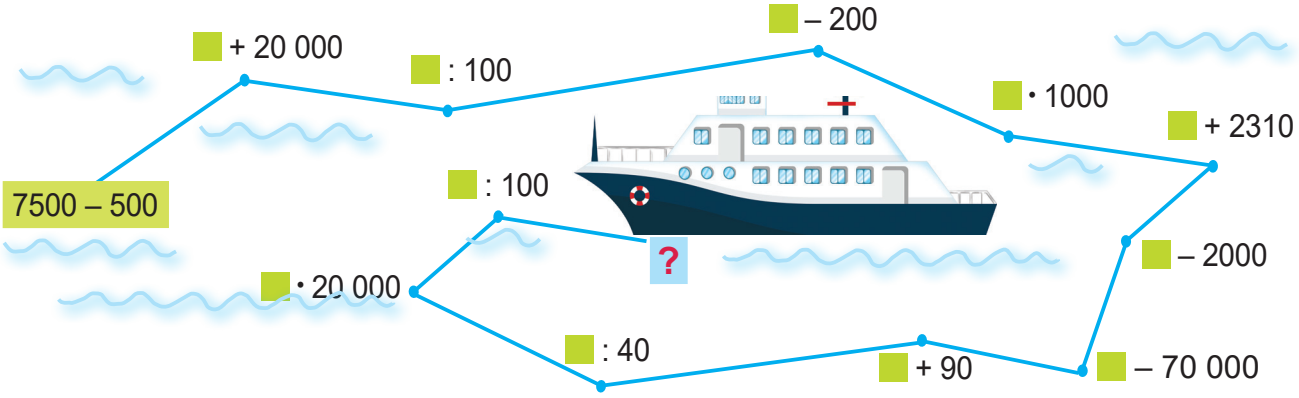

268. 12 км 56 м ● 1256 м; 900 мм ● 10 дм; 80 см ● 800 мм

7 м 205 мм ● 7205 мм; 400 см ● 40 м; 5000 мм ● 5 м

269. 20 000 мм = ■ см = ■ дм = ■ м

7 м = ■ дм = ■ см = ■ мм

62 м 7 дм = ■ дм = ■ см = ■ мм

4456 м = ■ км ■ м

1789 мм = ■ см ■ мм

1789 мм = ■ дм ■ мм

270. 3 м 70 см + 4 м 30 см; 8 км 500 м – 7 км

8 дм 60 мм – 3 дм 60 мм; 3 км 200 м + 4 км 600 м

271. Айсберг здіймається над водою на 9 м 5 дм, а в глибину сягає на 37 м більше. Який заввишки цілий айсберг?

272. Дощовий черв'як проповз у ґрунті по прямій 7 дм 10 мм, повернув праворуч і пробрався вперед на 6 дм 90 мм, ще раз повернув праворуч, проповз 1000 мм і опинився в точці, з якої почав рух. Яку фігуру він описав? Обчисли її периметр.

- Запиши відповідь спочатку в міліметрах, потім у сантиметрах; у дециметрах; у метрах і дециметрах.

273. Із 5 мотків шерсті можна зв'язати 2 шарфи. Скільки мотків потрібно, щоб вив'язати 18 таких шарфів?

274. 7 дм 5 мм + 2 дм 15 мм 5 км 400 м + 2 км 600 м
9 м 40 см – 3 м 50 см 9 км 900 м – 7 км 800 м

275. Дві корови за день випивають 30 л води, а 4 кози — 12 л. Скільки літрів води потрібно одній корові й одній козі на 3 дні?

276. (Усно). Скільки кілограмів у 2 ц? У 8 ц? У 10 ц?

277. Яка маса слив? Яка маса гарбуза?

278. Перетвори складені іменовані числа в прості іменовані.
4 ц 30 кг = ■ кг 1 ц 7 кг = ■ кг 9 ц 56 кг = ■ кг

279. Перетвори прості іменовані числа в складені.
240 кг = ■ ц ■ кг 305 кг = ■ ц ■ кг 875 кг = ■ ц ■ кг

280. Знайди: $\frac{1}{3}$ від 15 кг; $\frac{1}{4}$ від 4 ц 80 кг; $\frac{1}{5}$ від 1 ц 50 кг.

281. Група геологів узяла в експедицію 4 ц 20 кг вантажу. Їжа становила $\frac{1}{3}$ всієї маси вантажу, а намети — $\frac{1}{4}$ решти. Чому дорівнювала маса наметів?

282. Один автомат за 3 хв виробляє 180 пельменів, а другий за 2 хв — 140.

- Допоможи Радикові за початком умови задачі та схемою міркування відтворити зміст задачі.
- Запиши розв'язання задачі.

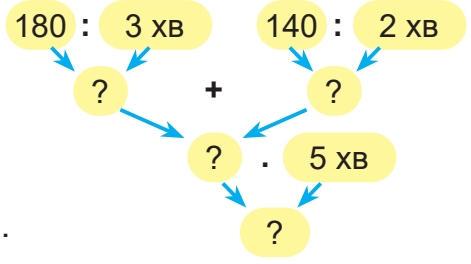

283.

8 км ● 8000 дм 20 м 40 см ● 20 м 5 дм

65 м ● 6500 см 905 см ● 9 м 50 см

284. Обчисли значення виразу $130 \cdot a - 90$, якщо $a = 4$; $a = 5$.

285. Знайди записи, у яких допущено помилку. Виконай обчислення правильно.

54 : 7 = 7 (ост. 5)	72 : 8 = 8 (ост. 8)	43 : 6 = 6 (ост. 7)	67 : 9 = 7 (ост. 4)

286. $x : 4 = 13\,000$ $36\,000 : x = 100$

287. За 2 год турист пройшов 9 км. Скільки кілометрів він пройде за 6 год, якщо буде рухатися так само?

Грам. Перетворення і порівняння іменованих чисел

288.

Масу дрібних предметів вимірюють у **грамах**.

Грам позначають так: **г**.

1 кг = 1000 г 1 г — це $\frac{1}{1000}$ кг

- Розглянь, яку масу має кожний зображений предмет.

100 г

150 г

270 г

400 г

70 г

240 г

289. *Дай відповіді на запитання.*

- Скільки всього сотень у числах: 27 050; 762 431?
- Скільки всього десятків тисяч у числах: 685 437; 41 058?
- Скільки всього десятків у числах: 685 437; 41 058?
- Скільки всього тисяч у числах: 58 070; 323 232; 8643?

290. Виконай перетворення іменованих чисел.

7 кг = ■ г	6 ц = ■ кг	20 кг 150 г = ■ г
5 кг 060 г = ■ г	28 ц 15 кг = ■ кг	318 кг 756 г = ■ г

Зразок міркування. 3 кг 160 г = ■ г

В одному кілограмі — 1000 г, а у 3 кг — 3000 г. 3000 г та ще 160 г — разом 3160 г. Отже, 3 кг 160 г = 3160 г.

291. Виконай перетворення іменованих чисел.

6000 г = ■ кг 8300 кг = ■ ц 48 560 г = ■ кг ■ г

7000 кг = ■ ц 5420 кг = ■ ц ■ кг 76 458 кг = ■ ц ■ кг

Зразок міркування. 12 645 кг = ■ ц ■ кг

В одному центнері — 100 кг, тобто одна сотня кілограмів, а в 12 645 кг є стільки центнерів, скільки всього сотень у цьому числі. У числі 12 645 усього 126 сотень. Отже, 12 645 кг = 126 ц 45 кг.

- Які вміння з розділу «Нумерація чисел» тут застосували?

292.

Доданок	7 500	✦	70 508	✦	6 549
Доданок	48	25 000	✦	79	✦
Сума	✦	25 340	79 508	632 579	806 549

293. Із 4 кг золотого піску намили 3 г золота. Скільки потрібно взяти такого піску, щоб намити з нього 18 г золота?

294. 12 кг ● 1200 г 70 000 г ● 700 кг 32 ц 65 кг ● 31 ц 98 кг

168 ц ● 16 800 кг 250 кг ● 25 ц 12 кг 450 г ● 12 кг 500 г

295. Із 7 кг зібраних маслюків отримали 5 кг почищених. Скільки кілограмів маслюків потрібно, щоб отримати 40 кг почищених? 400 кг почищених?

296. (70 562 – 562) : 10 000 620 000 : 1000 + 5000

38 · 100 + 59 925 000 – 25 · 1000

297. *Дай відповіді на запитання.*

- Скільки всього одиниць означає цифра 6 у числах: 36; 1680; 6029; 7568; 63 270?
- Скільки одиниць першого класу містять числа: 723 568; 56 030; 100 004?
- Скільки одиниць другого класу в числах: 503 801; 27 000; 4567?
- Скільки всього десятків у числі 25 371? Скільки всього в ньому десятків тисяч?

298. Розглянь, як можна виконати письмове додавання і віднімання іменованих чисел двома способами.

а) 7 ц 59 кг + 1 ц 75 кг = 9 ц 34 кг

$$\begin{array}{r} 7\text{ ц }59\text{ кг} \\ +\ 1\text{ ц }75\text{ кг} \\ \hline 9\text{ ц }34\text{ кг} \end{array} \quad \textit{або} \quad \begin{array}{r} 759 \\ +\ 175 \\ \hline 934\text{ (кг)} \end{array}$$

б) 8 ц 12 кг – 5 ц 47 кг = 2 ц 65 кг

$$\begin{array}{r} 8\text{ ц }12\text{ кг} \\ -\ 5\text{ ц }47\text{ кг} \\ \hline 2\text{ ц }65\text{ кг} \end{array} \quad \textit{або} \quad \begin{array}{r} 812 \\ -\ 547 \\ \hline 265\text{ (кг)} \end{array}$$

299. Обчисли письмово.

3 ц 18 кг + 2 ц 93 кг

4 ц 06 кг – 2 ц 98 кг

5 дм 79 мм + 1 дм 96 мм

8 м 34 см – 7 м 35 см

300. Маса першого слоненяти 3 ц 56 кг, а друге — на 175 кг важче. Яка маса обох слоненят разом?

301. 85 000 г = ■ кг

179 000 кг = ■ ц

108 000 г = ■ кг

268 ц = ■ кг

26 354 г = ■ кг ■ г

356 894 кг = ■ ц ■ кг

45 кг 23 г = ■ г

273 ц 8 кг = ■ кг

130 000 кг = ■ ц

302.

42 кг 15 г ● 4215 г

357 см ● 35 м 7 см

123 ц 5 кг ● 12 305 кг

75 ц 8 кг ● 758 кг

625 см ● 62 дм 5 см

4508 см ● 45 м 8 см

303. Склади і розв'яжи дві задачі за таблицею.

Ціна	*Кількість*	*Вартість*
■ — на 400 грн більша ■ — у 4 рази більша	10	1000 грн
	2	?

304.

6 дм 06 мм – 3 дм 28 мм

5 ц 47 кг + 2 ц 53 кг

9 ц 15 кг – 8 ц 25 кг

6 м 19 см + 2 м 99 см

305. Склади і розв'яжи задачу за коротким записом.

I — 487 кг

II — на 2 ц 45 кг менше

III — ?, на 608 кг більше

306.

Масу великих вантажів вимірюють у **тоннах**. Тонну позначають так: **т**.

1 т = 1000 кг	1 ц = 100 кг
1 т = 10 ц	1 кг = 1000 г

- Маса 1 л води дорівнює 1 кг.
  Визнач масу 100 л води у кілограмах; у центнерах. Визнач масу 1000 л води у кілограмах; у центнерах; у тоннах.

307. Розглянь, яку масу можуть мати зображені об'єкти.

3 т

5 т

400 т

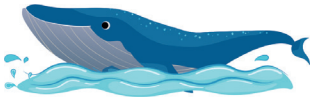

100 т

308. (Усно).

- Скільки кілограмів у 3 т? у 5 т? у 10 т?
- Скільки центнерів у 2 т? у 4 т? у 10 т?

309.

1 т 120 кг = ■ кг	5 т 8 ц = ■ ц	6 т 7 ц = ■ ц
13 т 70 кг = ■ кг	29 т 5 ц = ■ ц	6 ц 7 кг = ■ кг

Зразок міркування. 5 т 75 кг = ■ кг

В одній тонні — 1000 кг, а в 5 т — 5000 кг. 5000 кг та ще 75 кг — разом 5 075 кг. Отже, 5 т 75 кг = 5075 кг.

310. 6540 кг = ■ т ■ кг 600 ц = ■ т

10 007 кг = ■ т ■ кг 3800 ц = ■ т

1863 ц = ■ т ■ ц 20 000 кг = ■ т

Зразок міркування. 35 140 кг = ■ т ■ кг

В одній тонні — 1000 кг, а в 35 140 кг є стільки тонн, скільки всього тисяч у цьому числі. У числі 35 140 всього 35 тисяч, тому 35 140 кг = 35 т 140 кг .

311. Маса першої головки сиру — 1 кг 200 г, а другої — на 300 г менше. Чому дорівнює маса двох голівок сиру разом?

312. До супермаркету завезли яблука. Першого тижня продали 1 ц 60 кг яблук, що становить $\frac{1}{3}$ всієї маси яблук. Другого тижня продали $\frac{1}{4}$ всіх завезених яблук. Чому дорівнює маса яблук, які продали другого тижня?

313. Периметр рівностороннього шестикутника 12 см. Побудуй квадрат, довжина сторони якого удвічі більша від довжини сторони шестикутника.

314. 2 т = ■ кг 1 т 300 кг = ■ кг 4000 кг = ■ т

2 т = ■ ц 8 т 40 кг = ■ кг 4000 кг = ■ ц

8750 кг = ■ т ■ кг 2054 ц = ■ т ■ ц 9000 ц = ■ т

315. Три наплічники коштують 1500 грн, а 2 намети — 2800 грн. На скільки гривень наплічник дешевший від намету?

Міри часу. Годинник

316. Запиши:

у тоннах	у центнерах	у кілограмах
56 000 кг	7 т	80 т
300 ц	2000 кг	6 ц 90 кг
900 000 кг	4 т 6 ц	6 т 90 кг

317. Радик стверджує, що

1 доба = 24 год
1 год = 60 хв
1 хв = 60 с

- Чи правильні такі твердження?

318. 5 хв = ■ с 2 хв 15 с = ■ с 3 год = ■ хв
360 с = ■ хв 4 доби = ■ год 300 хв = ■ год

319.

180 с ● 2 хв 1 год ● 100 хв
3 доби ● 72 год 2 год 10 хв ● 58 хв

320. Змій Горинич мав прилетіти о 3 год дня. Баба-Яга прийшла його зустрічати о 15 год. Чи зустрілись вони? Чому?

- Запиши по-іншому час прибуття решти гостей Баби-Яги.

16 год — ■ год ■■■■

6 год вечора — ■ год

321. Запиши, котру годину показує кожний зображений годинник.

322. Комбайн виїхав на поле о 5 год 10 хв і працював 15 год 50 хв. О котрій годині комбайн завершив роботу?

323. Для 300 г горіхового торта потрібно 200 г горіхів. Скільки грамів горіхів потрібно для a г горіхового торта?

- Розв'яжи задачу способом відношень.
- Запиши розв'язання задачі для $a > 300$; $a < 300$.
- Обчисли значення виразів, якщо $a = 900$; $a = 30$.

324. Лижниця стартувала, коли секундомір тренера показував 10 хв 50 с. Вона з'їхала з гори і стрибнула з трампліна через 15 с. Якими були покази секундоміра в момент завершення стрибка?

325. Запиши:

у хвилинах: 180 с; 3 год

у годинах: 2 доби 5 год; 420 хв

у секундах: 4 хв; 3 хв 20 с

326. Які ти знаєш одиниці вимірювання часу? Назви́ їх від найменшої до найбільшої.

Великі проміжки часу вимірюють у **століттях**.

Століття коротко позначають так: **ст**.

1 ст. = 100 р.	1 доба = 24 год
1 р. = 12 міс.	1 год = 60 хв
1 тиждень = 7 діб	1 хв = 60 с

327. (Усно).

- Скільки років має 1 століття? 5 століть? 10 століть?
- Скільки століть становить 800 років? 1000 років? 1500 років? 2000 років?

328. Геній українського народу Тарас Шевченко народився в 1814 році.

- Скільки повних століть минуло від початку літочислення до дня його народження? У якому столітті він народився?
- Скільки повних століть пройшло від початку літочислення до сьогодні?
- Скільки вже пройшло років XXI століття?

329.

2 доби – 13 год	3 р. + 4 міс.	1 ст. – 25 р.
3 доби + 6 год	2 р. – 7 міс.	2 ст. + 20 р.

330.

1 ст. ● 250 р.	1 міс. 5 діб ● 25 діб	3 год 5 хв ● 35 хв
1 р. ● 360 діб	1 доба 6 год ● 30 год	1 год 20 хв ● 120 хв

331. Прочитай по-різному час на електронних годинниках.

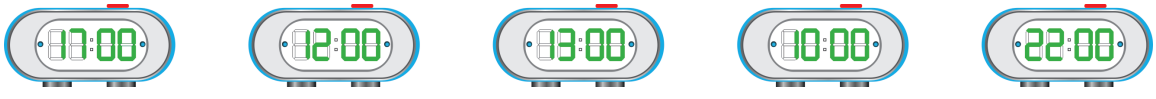

332. Один автомат заклеює 240 пакетів макаронів за 6 хв, а другий — за 8 хв. Скільки пакетів вони заклеять за 10 хв, працюючи разом?

333. Першого тижня в магазині продали 36 пральних машин, а другого тижня — у 3 рази менше. Після цього в магазині залишилося 12 пральних машин.

- Поясни, що означають вирази:

36 : 3 | 36 + 36 : 3 | 36 – 36 : 3 | 36 + 36 : 3 + 12

334. Поїзд з міста ***A*** в місто ***B*** їде 7 год 25 хв і прибуває до міста ***B*** о 23 год 42 хв. О котрій годині поїзд вирушає з міста ***A***?

335.

60 – 64 : 16 – 12 · 3	90 : 3 + 20 · 6	23 · 4 – 15 · 6
60 – 64 : (16 – 12) · 3	430 : 10 – 170 : 10	42 : (72 : 24) · 5

336.

1 ц 25 кг + 3 ц 18 кг	1 т 3 ц + 5 т 8 ц	1 т – 1 ц
8 ц 70 кг – 2 ц 46 кг	35 т 8 ц – 17 т 9 ц	1 т – 1 кг

337. У двох театральних касах було разом 465 квитків. Коли в першій касі продали 148 квитків, у ній залишилося 89 квитків. Скільки квитків було в кожній касі спочатку?

Види кутів

338. Розглянь, як називають різні за величиною кути.

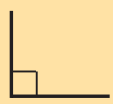

прямий кут

гострий кут
(менший від прямого)

тупий кут
(більший від прямого)

339. Заєць полюбляє заплутувати сліди, тому його шлях до сховку нагадує таку ламану:

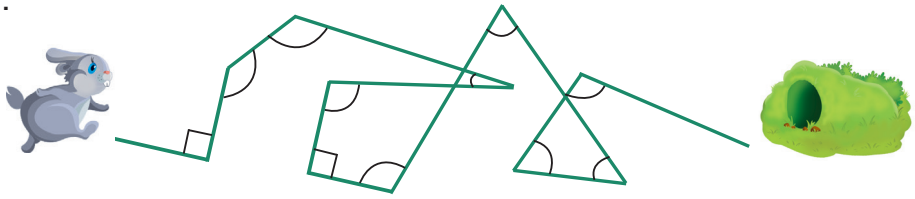

- Скільки на цій ламаній гострих кутів? Тупих? Прямих?

340. 2 год ● 20 хв 300 с ● 3 хв 1000 р. ● 10 ст.

1 доба 4 год ● 30 год 4 хв 10 с ● 250 с $\frac{1}{2}$ ст. ● 60 р.

341. Склади рівності за таблицею.

Доданок	2 год 30 хв	✦	3 доби 8 год	5 років 3 міс.
Доданок	5 год 20 хв	4 хв 15 с	✦	4 роки 9 міс.
Сума	✦	9 хв 50 с	7 діб 12 год	✦

342. Квітки кульбаби розкрилися о 6 год 10 хв і закрилися о 12 год 45 хв, бо пішов дощ. Скільки часу вони були розкритими?

343. Щоб виплавити 2 т чавуну, потрібно взяти 3 т залізної руди. Скільки чавуну можна виплавити із 270 т залізної руди?

344. Радик змайстрував прилад з екраном і двома кнопками. Якщо натиснути на синю кнопку, то екран покаже $\frac{1}{4}$ кожного введеного у прилад числа. Якщо ж натиснути на зелену кнопку, екран покаже $\frac{1}{6}$ числа. Запиши покази приладу для кожного введеного числа. Розглянь стільки іменованих чисел, скільки зможеш.

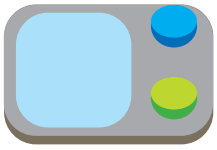

← 1 год; 2 хв; 56 с; 2 год 40 хв; 3 хв 20 с; 1 т 2 ц; 3 ц 60 кг.

← 2 год; 3 хв; 72 с; 1 год 12 хв; 1 хв 36 с; 2 т 4 ц; 4 ц 80 кг.

345. Бурундук запасає на зиму 6 кг зерна. Він уже приніс до своєї нори в защічних мішках $\frac{1}{6}$ всього зерна. Скільки разів йому ще потрібно носити зерно з поля до нори, якщо за один раз він приносить 10 г зерна?

346. 72 : (96 : 4) 84 : 7 · 5 48 : 16 · 32

3 · (2 · 12) 18 · 5 : 6 4 · (96 : 6)

347. Кедр живе 500 років, а липа — на 180 років менше. Вік осики становить $\frac{1}{4}$ віку липи. На скільки років менше живе осика, ніж кедр?

348. У парку росте 14 дубів, що становить $\frac{1}{60}$ загальної кількості дерев. $\frac{1}{7}$ всіх паркових дерев — хвойні, а решта — листяні. Скільки в парку листяних дерев?

349. На одній кіностудії зняли за рік 42 художні фільми, на другій — у 2 рази менше, на третій — у 3 рази більше, ніж на другій, а на четвертій — у 3 рази менше, ніж на першій. Скільки всього фільмів зняли за рік на цих кіностудіях?

350. У молочному кіоску продали за день 130 кг молокопродуктів: сиру, масла і сметани. Масла продали 3 ящики по 15 кг, а сиру — 12 двокілограмових брусків. Скільки кілограмів сметани продали в кіоску?

351. У магазині продали 311 л соку: 135 л томатного, 46 дволітрових упаковок виноградного і 28 однакових банок яблучного. Яка місткість банки з яблучним соком?

352. Учні четвертого класу виготовляли для першокласників лічильний матеріал із дроту — рівносторонні трикутники і п'ятикутники. Сторона трикутника має таку саму довжину, як і сторона п'ятикутника. На виготовлення кожного трикутника витрачали 72 мм дроту. Скільки міліметрів дроту витрачали на виготовлення одного п'ятикутника? Скільки це сантиметрів?

353. У 23 однакові банки розлили 46 л олії. Скільки літрів олії поміститься в 69 таких банках? (Розв'язати задачу двома способами.)

354. Із 22 кг бавовняного насіння одержали 4 кг олії. Скільки потрібно насіння, щоб отримати 36 кг олії?

355. 15 великих автобусів перевозять стільки пасажирів, скільки 19 малих. Скількома малими автобусами можна замінити 60 великих автобусів?

356. Щоб виготовити 10 кг штучного волокна, потрібно витратити 62 кг деревини. Скільки кілограмів деревини потрібно для виготовлення 20 кг штучного волокна?

357. За 1 хв кран може наповнити водою 120 пластмасових кубиків для льоду. За скільки часу він наповнить 14 таких кубиків?

358. 386 + 450 219 + 584 134 + 497

359. Розглянь записи та поясни, як виконане додавання.

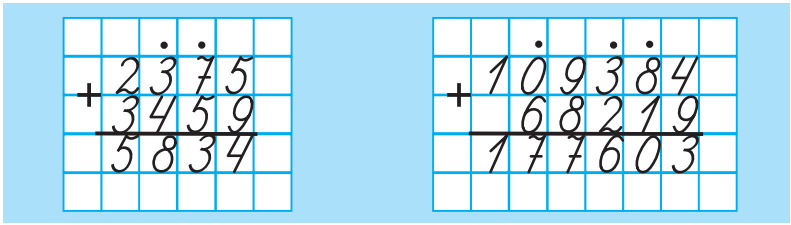

Письмове додавання багатоцифрових чисел виконують за такою самою схемою (алгоритмом), як і додавання трицифрових чисел.

360. 28 527 + 6774 107 654 + 85 386 59 863 + 20 145

361. Першого тижня на птахофабриці вилупилося 1786 курчат і 960 індичат, другого тижня — курчат 2350, а індичат 1238. Скільки курчат та індичат вилупилося разом за два тижні?

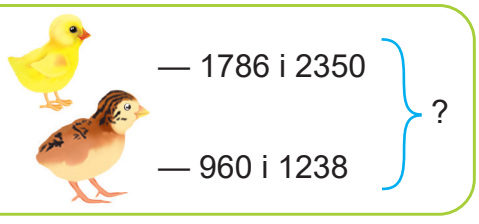

План розв'язування

1) Скільки курчат вилупилося за два тижні?
2) Скільки індичат вилупилося за два тижні?
3) Скільки курчат та індичат вилупилося за два тижні?

- Запиши вираз розв'язання задачі за схемою (■ + ■) + (■ + ■).
- Чи можна по-іншому скласти вираз за цією схемою?

362. 14 · 6 + 180 · 3 : 9 (38 · 2 – 96 : 8) · 2 120 · 2 · 4 : 60
(48 : 4 + 51 : 17) · 3 560 : 7 – 480 : 8 : 10 840 : 6 : 7 · 50

363. Велосипедистка за 2 год проїхала 24 км. За скільки часу, рухаючись так само, вона проїде 60 км?

- Склади обернену задачу, яка буде розв'язуватися виразом: (24 : 2) · 5.

364. Максим народився 3 березня 2001 року, а Катруся — на 4 роки 2 місяці і 7 днів пізніше. Коли народилася Катруся?

365.

4 кг ● 400 г 30 т ● 300 ц 5030 кг ● 5 т 300 кг

370 г ● 3 кг 70 г 4050 кг ● 405 т 460 ц ● 40 т + 6 ц

366. Розглянь, як можна позначити кути буквами.

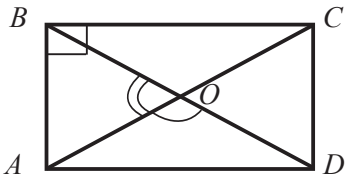

$\angle ABC$ — прямий

$\angle BOA$ — гострий

$\angle AOD$ — тупий

• Запиши буквами ще 3 прямі кути, 9 гострих і 1 тупий кут.

367. Продовж ряд на 3 числа, зберігаючи закономірність.

1, 3, 7, 13, 21, 31, 43, ■, ■, ■.

368. 8609 + 396 40 684 + 8036 34 904 + 163 097

369. Із 48 м тканини пошили 15 однакових блузок і 6 суконь. На кожну сукню витратили 3 м тканини. Скільки метрів тканини витратили на кожну блузку?

Письмове додавання багатоцифрових чисел у випадку трьох і більше доданків. Види трикутників за кутами

370. (Усно). Котрий із ключиків відімкне потаємні дверцята?

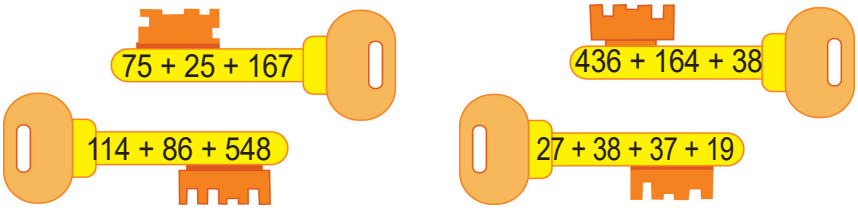

371. Перевір, чи правильно виконане додавання.

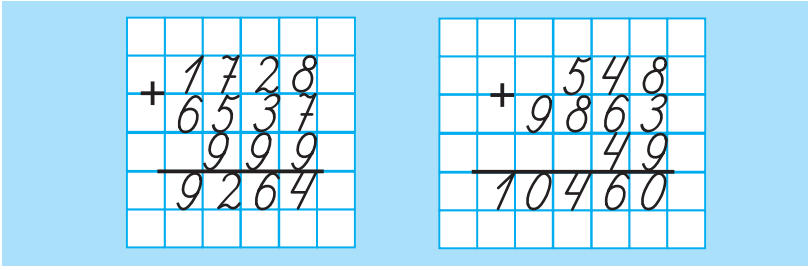

372. Обчисли письмово.

57 629 + 878 + 4987 6238 + 27 975 + 375 + 8409

373. Область складається з 4 районів. У першому районі 196 375 мешканців, у другому — 207 158, у третьому — 318 147, а в четвертому — 178 320. Скільки всього мешканців в області?

374. Словник укладали 3 автори. Перший уклав 280 сторінок, другий — у 2 рази менше, а третій — на 124 сторінки менше, ніж перший. Скільки сторінок у словнику?

375. Розглянь, як називають трикутники за величиною їхніх кутів.

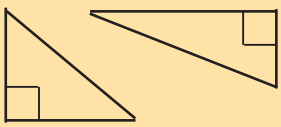

прямокутні трикутники

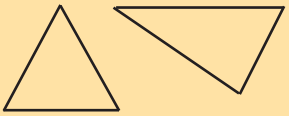

гострокутні трикутники

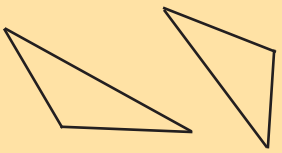

тупокутні трикутники

376. Обчисли і порівняй периметри прямокутників.

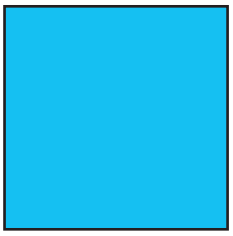

377. Гномик вирішив збудувати собі хатку з фундаментом у формі рівностороннього многокутника: трикутника, чотирикутника або шестикутника. Він обрав многокутник, у якого всі кути прямі. Який саме многокутник він обрав?

- Який із многокутників він міг обрати, якби в ньому всі кути були гострими? Тупими? (Зобрази всі ці многокутники.)

378. 6 ц 57 кг + 2 ц 49 кг – 4 ц 98 кг 10 м – 3 м 26 см + 2 м 78 см

379. На Великдень бабуся спекла 3 паски. Маса першої паски 1 кг, другої — на 160 г менша, а третьої — у 3 рази менша, ніж другої. На скільки легша третя паска, ніж друга?

380. 763 – 282 809 – 165 900 – 387

381. Розглянь записи та поясни, як виконане віднімання.

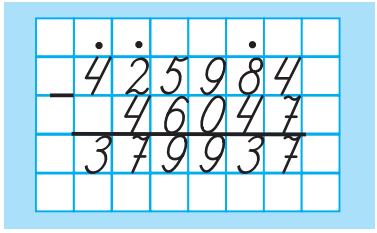

Письмове віднімання багатоцифрових чисел виконують за такою самою схемою (алгоритмом), як віднімання трицифрових чисел.

382. 63 757 – 28 908 164 284 – 47 562 753 205 – 4568

383. У двох глечиках 5 л узвару. Скільки літрів узвару в шести таких глечиках?

384. Діаметр першого кола 30 см, а радіус другого кола у 5 разів менший, ніж радіус першого. Накресли друге коло.

385. За неповними даними задачі та схемою міркувань склади задачу про роботу двох насосів.

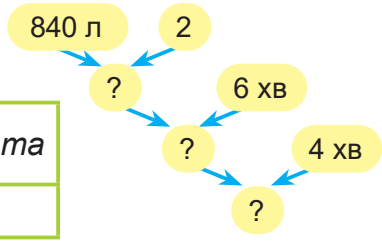

Продуктивність роботи насоса	*Час роботи насосів*	*Кількість насосів*	*Уся робота*
■	6 хв	2	840 л

- Запиши розв'язання задачі.

386. Розглянь рисунок.

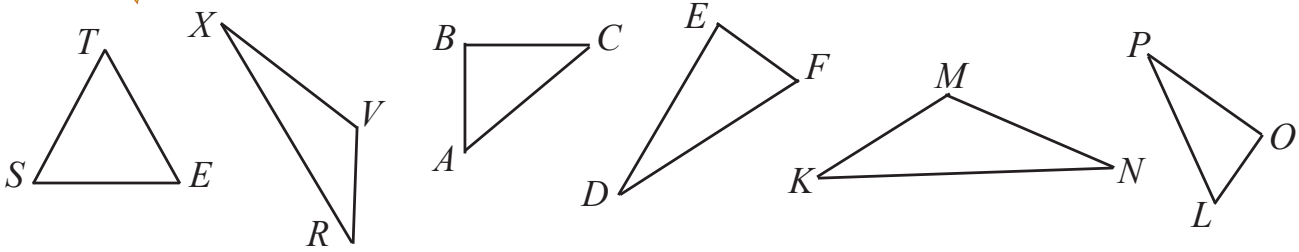

- Випиши позначення трикутників:

а) прямокутних б) гострокутних в) тупокутних.

387. 76 782 + 3172 + 954 1835 + 23 064 + 208

388. У першому пакеті 24 г насіння, у другому — у 2 рази менше, ніж у першому, а в третьому — у 3 рази більше, ніж у першому і другому разом. Скільки насіння в третьому пакеті?

389. 8272 – 563 17 815 – 9166 35 431 – 28 076

Письмове віднімання багатоцифрових чисел, коли у зменшуваному є нулі

390. Обчисли письмово з поясненням: 48 926 + 56 138 32 815 – 4527

391. Розглянь, як виконали віднімання багатоцифрових чисел. Поясни, як знайшли в різниці число одиниць і число десятків. Прочитай, як шукали решту цифр різниці.

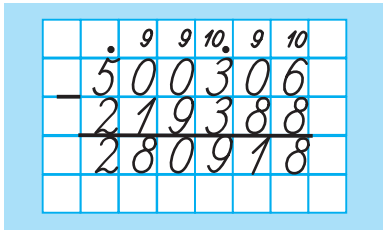

Пояснення. Від 2 сотень, які залишилися, не можна відняти 3 сотні. У розряді сотень тисяч беремо одну сотню тисяч. 1 сотня тисяч — це 10 десятків тисяч. 9 десятків тисяч залишаємо в розряді десятків тисяч, а 1 десяток тисяч перетворюємо в одиниці тисяч: 1 дес. тис. = 10 тис. З них 9 тис. залишаємо в розряді одиниць тисяч, а 1 тисячу перетворюємо в сотні: 1 тис. = 10 сот. Тепер в розряді сотень є 12 сот.

- Поясни, як завершили віднімання.

392. Обчисли з поясненням. 70 026 – 15 129 204 005 – 64 157

393. $x + 78\,159 = 80\,964$ $720\,840 + x = 924\,116$

394. У математичному збірнику було 720 вправ з виразами, задач — у 6 разів менше, а рівнянь — на 40 менше, ніж задач. На скільки менше в збірнику задач, ніж вправ з виразами і рівняннями разом?

395. За 3 хв Оленка склала 60 деталей кольорової мозаїки. Скільки хвилин Оленці знадобиться, щоб скласти ще 160 деталей, якщо вона складатиме їх з такою самою продуктивністю?

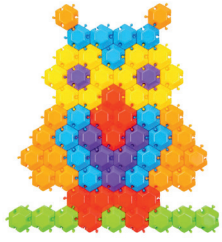

396. Накресли 3 різні ламані, які складалися б із трьох ланок так, щоб довжина кожної ламаної дорівнювала 150 мм.

397. Обчисли письмово.

30 004 – 20 846 200 000 – 5478 500 245 – 403 268

398. У книгарні було 1000 хрестоматій, посібників — у 5 разів менше, а словників — на 70 менше, ніж посібників. На скільки більше було хрестоматій, ніж посібників і словників разом?

399. **Пригадай!** Що одержимо, якщо від суми віднімемо перший доданок? Другий доданок?

- Обчисли письмово і виконай перевірку двома способами. 3853 + 11 148 6598 + 786

400. а) Поясни обчислення.

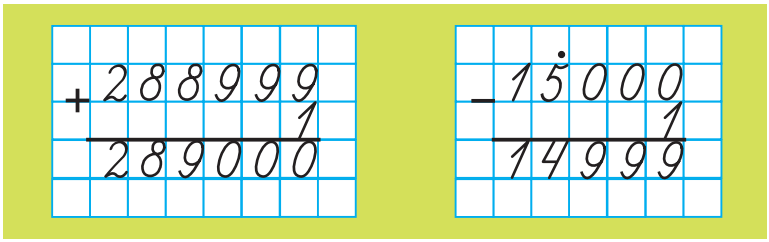

б) Виконай обчислення. 99 999 + 1 100 000 – 1

401. У Будинку творчості діти виготовили k моделей автомобілів, а моделей літаків — у 3 рази менше. На скільки більше моделей автомобілів, ніж літаків, виготовили діти?

- Розв'яжи задачу, якщо $k = 15$.

402. Олег купив 3 тістечка по a грн кожне. Він дав продавчині b грн. Скільки гривень решти він повинен одержати?

403. $x + 3897 = 12\,104$ $x - 1999 = 8$

404. Периметр рівностороннього п'ятикутника 20 см. Побудуй прямокутник, ширина якого удвічі менша за сторону п'ятикутника, а довжина — на 6 см більша, ніж ширина.

405. Дощ розпочався о 12 год 30 хв і закінчився о 14 год 55 хв. Скільки часу падав дощ?

406. На діаграмі зображені радіуси планет, які розміщені найближче до Сонця. Розгляньте діаграму і дайте відповіді на запитання.

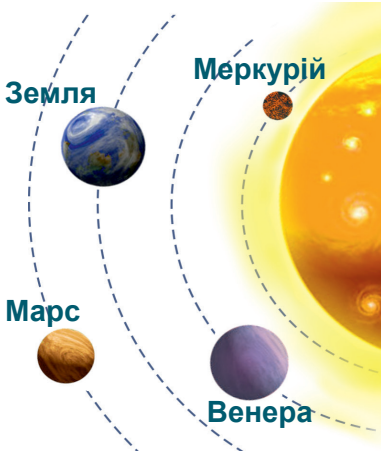

- Який радіус Меркурія? Венери? Землі? Марса?
- На скільки кілометрів радіус Землі більший від радіуса Меркурія?
- Поставте інші запитання за цією діаграмою.

407. Леся Українка народилася в 1871 році, а померла 1913 року. Скільки років прожила Леся Українка?

408. Виконай додавання і зроби перевірку.

4264 + 739 39 382 + 31 018

409. Для випікання 2 короваїв потрібно 7 кг борошна. Скільки кілограмів борошна потрібно для випікання 8 таких короваїв?

Перевірка віднімання

410. Віднови пропущені цифри.

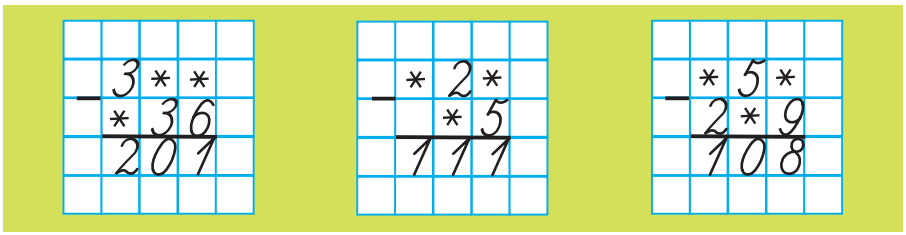

411. **Пригадай!** Що одержимо, якщо від зменшуваного віднімемо різницю? До різниці додамо від'ємник?

- Обчисли письмово і виконай перевірку двома способами.

7586 – 999 910 012 – 45 807

412. 55 126 – x = 48 352 7508 – x = 5549

413. Робот-пилосос за 3 год може прибрати 27 однакових кімнат. Для прибирання готелю купили 2 такі роботи. За скільки годин спільної роботи вони приберуть 90 таких кімнат?

414. Лісництво придбало для оленів і косуль 2 контейнери солі-лизунця, по 12 кг у кожному. Протягом зими лісник 3 рази виносив тваринам по кілька кілограмів солі, щоразу однаково, і до весни її залишилося 15 кг. По скільки кілограмів солі-лизунця щоразу виносив тваринам лісник?

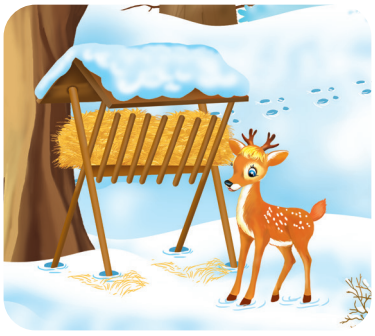

Було — 2 к. по 12 кг
Виносив — 3 рази по ?
Залишилось — 15 кг

415. Випишіть назви 5 трикутників і 7 чотирикутників.

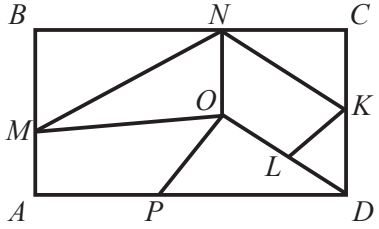

416. (150 000 : 1000) : (75 : 5) (18 · 10) : (15 · 6)
(28 · 3) : (96 : 8) (64 000 : 100) : (16 · 5)

417. 80 000 : 4 : 100 с 3000 · 6 : 100 о 480 : 4 · 5 т
6000 : 2 : 3 п 150 : 30 · 10 с 140 · 2 : 40 і
1200 : 3 : 100 Л 540 : 6 · 7 е

- Запиши значення виразів у порядку їх збільшення, а під ними — указані біля відповідних виразів букви.
- Прочитай назву природної зони.
- Розкажи, що ти знаєш про цю природну зону України.

418. $x + 5489 = 10\,108$ $x - 4375 = 18\,625$

419. У 8 однакових каністр налили 96 л води. Скільки таких каністр потрібно, щоб налити 60 л води?

Вирази на дві дії

420. $900\,000 - (486\,357 + 104\,578)$ $(32\,992 + 8) \cdot 3$

$900\,000 - 486\,357 + 104\,578$ $(70\,005 - 5) : 5$

421. Вибери такі значення букви a, за яких кожна нерівність буде істинною.

a = 10; 80; 90; 100; 250; 340.

$500 - a < 250$ $a + 430 > 520$ $480 - a > 150$ $130 + a < 260$

422.

Зменшуване	✦	400	810	✦	520	✦	630
Від'ємник	130	✦	90	170	390	240	✦
Різниця	80	250	✦	230	✦	180	70

423. На клумбі посадили 134 цибулини тюльпанів червоного кольору, а жовтого — на 36 менше. Після цього залишилося ще 167 цибулин. Скільки цибулин тюльпанів мали спочатку?

424. Остап з'їв 24 суниці, а Олеся на b суниць менше. Поясни, що означають перші два вирази.

$24 - b$ $24 + (24 - b)$ $24 + 24 : b$

- Склади таку задачу, яка розв'язувалася б останнім виразом.

425. Вартість двох однакових ручок 15 грн. Яка вартість восьми таких ручок?

426. Білочка, Їжачок та Зайчик у Лісовій школі виконували віднімання. Перевір їхні обчислення. Хто з них виконав правильно? Хто припустився помилок? Яких саме?

$$\begin{array}{r} 600\,013 \\ -\ 31\,715 \\ \hline 568\,308 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 600\,013 \\ -\ 31\,715 \\ \hline 282\,863 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 600\,013 \\ -\ 31\,715 \\ \hline 568\,298 \end{array}$$

427. Розгляньте рисунок. Визначте, скільки зображено прямих кутів; скільки гострих; скільки тупих. Випишіть їх позначення.

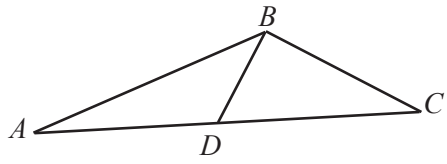

428. 79 467 + 1085 – 7498 42 306 – 819 + 310 937

429. Троє садівників, працюючи з однаковою продуктивністю, за 2 год обкопали 30 дерев. Скільки дерев обкопає один садівник за 5 год?

Додавання і віднімання способом округлення

430. Розглянь, як можна обчислювати значення виразів способом округлення.

68 + 29 = 68 + 30 – 1 = 98 – 1 = 97
65 – 28 = 65 – 30 + 2 = 35 + 2 = 37
49 + 36 = 50 + 36 – 1 = 86 – 1 = 85

- Коли доцільно використовувати обчислення способом округлення?

431. Обчисли способом округлення.

18 + 34	145 + 97	5700 + 1999
34 – 18	145 – 97	8500 – 398

432. Обчисли значення виразів. Виконай перевірку.

762 158 + 133 842 403 501 – 92 524

433. Запиши:

у кілограмах	у дециметрах	у годинах
160 000 г; 6 ц 2 кг	80 м 6 дм; 600 мм	2 доби 5 год; 360 хв

434. Скільки всього сотень у числах 10 000; 9876?
Скільки всього сотень тисяч у числах 605 876; 1 000 000?

435. Математичний диктант.

- Різницю чисел 10 000 і 2000 зменшити в 40 разів.
- Суму чисел 120 і 12 000 зменшити на 2000.
- Частку чисел 7000 і 100 збільшити на 60 000.

436. Склади і розв'яжи задачі за таблицями.

Ціна	*Кількість*	*Вартість*
70 грн	10	У ?
50 грн	7	

Продуктивність	*Час*	*Загальний виробіток*
У ?	10 днів	200 дет.
	4 дні	160 дет.

437. Розглянь діаграму, на якій зображені довжини рік України. Дай відповіді на запитання.

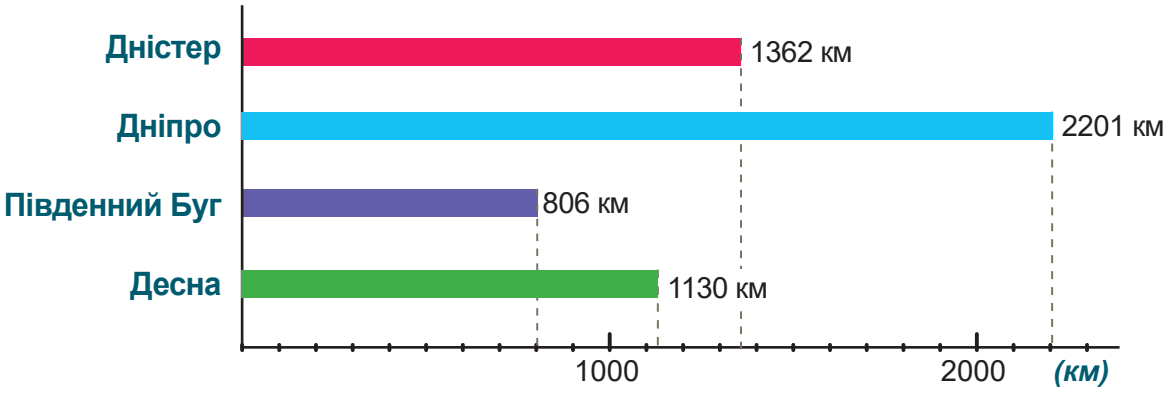

- На скільки кілометрів Дніпро довший за Дністер?
- На скільки кілометрів Південний Буг коротший за Дніпро?
- Що більше: половина довжини Десни чи довжина Південного Бугу?
- Поставте за діаграмою свої запитання і дайте на них відповіді.

438. У двох баках води було порівну. Коли з першого бака взяли $\frac{1}{4}$ води, а з другого — 24 л, то в баках залишилась однакова кількість води. Скільки літрів води було в кожному баку спочатку?

439. Радик відняв число 57 від 164 способом округлення так:

$$164 - 57 = 164 - 60 - 3 = 104 - 3 = 101$$

- Виправ його помилку.

440. Один робітник може викласти 100 м бордюру за 5 днів, а другий — за 4 дні. За скільки днів, працюючи разом, вони викладуть 90 м бордюру?

441. Обчисли способом округлення.

398 + 464	1499 + 2500	757 – 299
587 – 298	697 + 1248	962 – 797

442. 4 м 40 см + 28 см 6 т 5 ц – 4 т

5 грн 20 коп. + 3 грн 50 коп. 15 хв 24 с – 7 хв

443. 10 988 + 12 8000 – 214 6875 + 3125 200 000 – 3457

444. За 4 пакети кефіру заплатили a грн. Яка вартість b таких пакетів?

445. Склади і розв'яжи за коротким записом задачу з буквеним даним.

Місткість одного глечика	*Кількість глечиків*	*Загальна місткість*
Однакова	4	m л
	?	12 л

446. За 6 год 4 майстри кладуть 480 штук плитки, порівну кожний. Скільки штук плитки покладуть за 1 год 3 такі майстри?

447. Випиши ті нерівності, які при значенні $n = 80$ будуть істинними.

$270 + n < 320$	$n - 16 < 64$	$n + n > 120$
$540 - n > 450$	$n + 24 > 100$	$n : 10 > 8$

448. Накресли відрізок, третя частина якого дорівнює 4 см.

449. Розгляньте рисунок. Визначте, скільки зображено прямих кутів; скільки гострих; скільки тупих. Випишіть їх позначення.

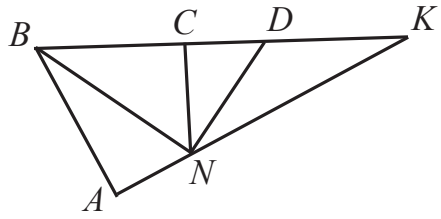

450. 80 700 м = ■ км ■ м 5845 ц = ■ т ■ ц 2 хв 20 с = ■ с

100 050 кг = ■ ц ■ кг 2030 г = ■ кг ■ г 3 доби 6 год = ■ год

451. На 3 однакові сукні потрібно c м тканини. Скільки таких суконь можна пошити з 30 м тканини?

452. (Усно). У печері гноми вирощували кристали. Спочатку в них було 800 кристалів. Через кожні пів року їх кількість зростала на 600. Через скільки років гноми матимуть 3200 кристалів?

Підказка. Назви́ чи́сла кристалів, які були в печері спочатку і через кожні пів року, поки не отримаєш 3200 кристалів. Полічи роки.

453. Обчисли з поясненням.

5 км 200 м + 600 м	8 кг 700 г – 600 г	4 км 700 м + 5 км
6 кг 300 г – 4 кг	9 кг 800 г – 5 кг 500 г	7 м – 700 мм
4 м 320 мм + 3 м 50 мм	3 км 200 м + 6 км 700 м	7 м – 700 см

454. Нафтовидобувна компанія планувала пробурити за рік 10 км свердловин. За перший квартал пробурили 3 км 600 м свердловин, а за другий — на 200 м менше. Скільки кілометрів свердловин залишилося пробурити до кінця року?

- Запиши план розв'язування задачі і розв'яжи її.

455. Книжковий ярмарок першого дня відвідали 3750 людей, другого — на 1250 людей більше, а третього — на 2950 людей менше, ніж другого. Скільки людей відвідали ярмарок за 3 дні?

- Запиши розв'язання задачі окремими діями з поясненням.

456.

a	9500	✦	48 600	✦	10 000
b	4400	15 200	✦	7780	4300
$a - b$	✦	5700	12 300	10 000	✦

457. Переконайся, що прямокутник має такі властивості.

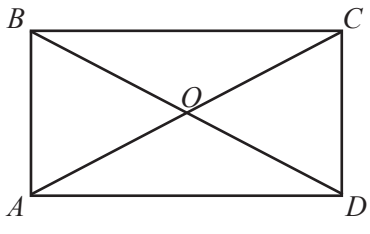

- Виміряй і порівняй довжини сторін *AB* і *CD*; *BC* і *AD*.

Протилежні сторони прямокутника рівні.

- Порівняй довжини *AC* і *BD*.
Відрізки *AC* і *BD* називають діагоналями.

Діагоналі прямокутника рівні.

458. Мама народилася, коли бабусі було 27 років. Дідусь старший від мами на 32 роки, і зараз йому 64 роки. Скільки зараз років мамі і бабусі?

459. Виконай стільки перетворень, скільки зможеш.

19 526 мм = ■ см ■ мм
19 526 мм = ■ дм ■ мм
19 526 мм = ■ м ■ мм

400 000 кг = ■ ц
48 000 кг = ■ т
72 300 кг = ■ т ■ кг

12 345 ц = ■ т ■ ц
68 760 г = ■ кг ■ г
8532 кг = ■ ц ■ кг

460. 6800 + 2100 – 5300
10 000 – (7800 – 5400)
4600 – (2500 + 1100)
9000 – 6600 + 5200

461. Маса бегемотика Тото 3 ц. Він має 2 братиків і сестричку. Маса кожного братика така сама, як і маса Тото, а сестричка на 60 кг легша. Яка загальна маса чотирьох бегемотиків?

Письмове додавання і віднімання іменованих чисел, виражених мірами довжини і маси

462. (Усно). 18 м 5 дм – 2 дм = ■ м ■ дм
7 км 530 м + 33 км = ■ км ■ м
8 км 500 м + 3 км 120 м = ■ км ■ м

3 кг 460 г – 150 г = ■ кг ■ г
6 ц 67 кг + 12 кг = ■ ц ■ кг
9 т 500 кг – 2 т 240 кг = ■ т ■ кг

463. Якщо дії над іменованими числами **усно** виконати складно, їх виконують **письмово**.

- Розглянь, як можна виконати письмове додавання і віднімання іменованих чисел двома способами.

а) 15 м 75 см + 32 м 48 см = 48 м 23 см

$$\begin{array}{r} 1575 \\ +\ 3248 \\ \hline 4823\ (\text{см}) \end{array} \quad \textit{або} \quad \begin{array}{r} 15\ \text{м}\ 75\ \text{см} \\ +\ 32\ \text{м}\ 48\ \text{см} \\ \hline 48\ \text{м}\ 23\ \text{см} \end{array}$$

б) 8 т 540 кг – 3 т 805 кг = 4 т 735 кг

$$\begin{array}{r} 8540 \\ -\ 3805 \\ \hline 4735\ (\text{кг}) \end{array} \quad \textit{або} \quad \begin{array}{r} 8\ \text{т}\ 540\ \text{кг} \\ -\ 3\ \text{т}\ 805\ \text{кг} \\ \hline 4\ \text{т}\ 735\ \text{кг} \end{array}$$

464. 85 м 63 см + 17 м 58 см

32 км 245 м – 8 км 567 м

6 т 762 кг + 7 т 588 кг

40 ц 7 кг – 9 ц 54 кг

465. (140 · 3 – 480 : 3) : 10 **р**

60 · 7 + 80 – 250 : 5 **м**

60 · 5 : 10 + 70 – 320 : 4 **с**

360 : 4 + 10 – 70 · 5 : 10 **а**

- Запиши значення виразів у порядку їх зменшення, а під ними — указані біля відповідних виразів букви.
- Прочитай назву планети Сонячної системи.
- Розкажи, що ти знаєш про цю планету.

466. Маса трьох однакових пачок чаю 150 г. Маса пачки кави у 2 рази більша, ніж маса пачки чаю. Яка маса чотирьох пачок кави?

467. Тато купив для мами букет із шести гербер, по 15 грн кожна, і п'яти троянд. За букет він заплатив 210 грн. Яка ціна троянди?

- Склади обернену задачу, яку можна розв'язати виразом за схемою ■ · ■ + ■ · ■ .
- Які квіти обереш для букета ти? Дізнайся в дорослих, яка ціна квітки.

468. 700 010 – (530 234 + 87 619)

600 409 – 31 465 + 423 597

469. Знайдіть на рисунку 4 тупі кути; 6 прямих; 8 гострих.

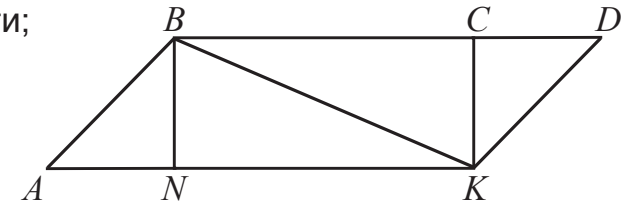

470. 43 м 52 см + 7 м 65 см

8 т 065 кг – 3 т 420 кг

471. Катруся за 9 хв збирає 180 яблук, а Олег за цей час — у 2 рази більше. Скільки яблук збере Олег за 1 хв?

Письмове додавання і віднімання іменованих чисел, виражених мірами часу

472. Склади і розв'яжи задачу за коротким записом.

Привезли — ?
Продали — 156 б. ←
Залишилося — на 97 б. менше

473. Один автобус вирушив на маршрут о 12 год 36 хв, а наступний за розкладом має вирушити через 2 год 48 хв. О котрій годині вирушить за цим маршрутом наступний автобус?

- Поясни обчислення.

Розв'язання. 12 год 36 хв + 2 год 48 хв = 15 год 24 хв

$$\begin{array}{r} 12\text{ год }36\text{ хв} \\ +\ 2\text{ год }48\text{ хв} \\ \hline 14\text{ год }84\text{ хв} \\ \hline 15\text{ год }24\text{ хв} \end{array}$$

Відповідь: Відповідь: о 15 год 24 хв.

474. Перевір, чи правильно Радик виконав обчислення.

2 р. 8 міс. + 3 р. 7 міс. = 5 р. 15 міс. = 6 р. 3 міс.

$$\begin{array}{r} 18\text{ хв }43\text{ с} \\ +\ 15\text{ хв }35\text{ с} \\ \hline 33\text{ хв }78\text{ с} \\ \hline 34\text{ хв }18\text{ с} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{\bullet}{13}\text{ год }\overset{60}{24}\text{ хв} \\ -\ 9\text{ год }43\text{ хв} \\ \hline 3\text{ год }41\text{ хв} \end{array}$$

475. 4 хв 47 с + 5 хв 26 с — 3 год 06 хв – 1 год 48 хв

9 діб 17 год + 1 доба 14 год — 6 р. 07 міс. – 2 р. 08 міс.

476. Назар вийшов на прогулянку о 14 год 45 хв, а повернувся о 16 год 18 хв. Скільки часу тривала прогулянка?

477. Дві бригади повинні відремонтувати шосе завдовжки 10 км 350 м. Одна бригада вже відремонтувала 4 км 175 м шосе, а друга — 3 км 654 м. Якої довжини шосе їм залишилося відремонтувати?

478. Екскаватор першого дня за 5 год викопав канаву завдовжки 70 м. Канаву якої довжини він викопав другого дня за 7 год, якщо кожної години він копав на 2 м канави більше, ніж щогодини першого дня?

479. 43 км 270 м – 9 км 385 м — 37 ц 28 кг + 15 ц 76 кг

74 м 87 см + 13 м 56 см — 8 т 65 кг – 5 т 380 кг

480. 7 хв 32 с – 3 хв 40 с — 4 год 28 хв + 2 год 42 хв

481. На зиму 70 мишей заготували собі 210 кг зерна. Ховрах заготовляє зерна удвічі більше, ніж миша. Скільки кілограмів зерна заготовляють на зиму 25 ховрахів?

482. Розглянь розв'язання задачі та прочитай пояснення.

Задача. Велосипедистка за 2 год проїхала 30 км. Скільки кілометрів вона проїжджала за 1 год?

Розв'язання: 30 : 2 = 15 (км).

Відповідь: за 1 год велосипедистка проїжджала 15 км.

Пояснення. Якщо за кожну годину велосипедистка долала 15 км, то кажуть, що вона рухалася зі швидкістю 15 км за годину. Це записують так: 15 км/год.

Щоб знайти швидкість руху, потрібно відстань поділити на час, за який ця відстань пройдена.

У математиці відстань позначають буквою ***s***, швидкість руху — буквою ***v***, а час руху — буквою ***t***. Отже, $v = s : t$.

483. Запиши швидкості рухомих об'єктів.

Рухомий об'єкт	*Автобус*	*Потяг*	*Пішохід*	*Літак*	*Човен*
Відстань	80 км	2 км	1 м	900 км	200 м
Час руху	1 год	1 хв	1 с	1 год	1 хв

Зразок. 1 м/с — швидкість пішохода.

484. Човен за течією річки проплив 900 м за 3 хв. Повертаючись назад, він цю відстань подолав за 9 хв. У скільки разів більша швидкість човна за течією, ніж проти течії?

- Чому швидкість човна за течією більша?

485. Математичний диктант. Запиши вирази й обчисли їх значення.

- Суму чисел 3400 і 3500 зменшити в 100 разів
- Добуток чисел 15 і 100 зменшити на 600.
- Перший доданок — частка чисел 100 000 і 1000, другий доданок — 2200.
- Зменшуване — добуток чисел 70 і 8, від'ємник — 290.

486. Справжній літак за 2 год пролетів 1000 км, а іграшковий за 70 с — 140 м. Обчисли швидкості справжнього та іграшкового літаків.

487. За 1 рейс баржа перевозить 15 т пшениці і 8 т жита. Скільки тонн зерна перевезе ця баржа за 4 рейси?

- Розв'яжи задачу двома способами з поясненням до кожної дії.
- До кожного способу запиши розв'язання виразом за схемами.

I спосіб

■ · ■ + ■ · ■

II спосіб

(■ + ■) · ■

488. 7 км 320 м ● 8000 м

2 т ● 10 ц

800 мм ● 8 м

5 дм ● 500 мм

489. Відстань 100 м птах пролетів туди й назад за 40 с. З якою швидкістю летів птах?

Задачі на знаходження відстані

490. (Усно). За таблицею склади і розв'яжи задачі.

Швидкість	*Час руху*	*Відстань*
?	2 год	24 км
?	3 хв	180 м
?	5 с	30 м

491. Прочитай задачу та розглянь її розв'язання.

Задача. Легковий автомобіль їхав 3 год зі швидкістю 60 км/год. Яку відстань проїхав автомобіль?

Розв'язання: 60 · 3 = 180 (км)

Відповідь: за 3 год автомобіль проїхав 180 км.

Щоб знайти відстань, потрібно швидкість помножити на час руху: $s = v \cdot t$.

492. Рак рухається зі швидкістю 4 м/хв. Яку відстань проповзе рак за 3 хв?

493. Туристи пливли на плоті 3 год зі швидкістю 4 км/год і 2 год — зі швидкістю 3 км/год. Яку відстань пропливли туристи за весь цей час?

- Поясни, що означає вираз: $4 \cdot 3 - 3 \cdot 2$

494. Біля школи на 3 клумби висадили порівну 54 тюльпани і 66 нарцисів. Скільки разом тюльпанів і нарцисів було на кожній клумбі?

- Використовуючи схеми, запиши розв'язання задачі діями двома способами.

I спосіб

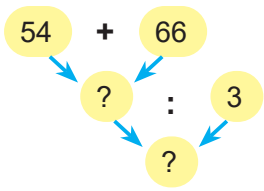

II спосіб

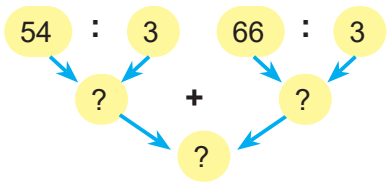

495. До країни першим кораблем доставили 45 автівок, а другим — 55. Усі автомобілі розподілили порівну між 5 автосалонами. Скільки автомобілів отримав кожний автосалон?

- Запиши розв'язання задачі виразом двома способами.

I спосіб

(■ + ■) : ■

II спосіб

■ : ■ + ■ : ■

496. 2405 + 669 – 1328

40 218 – (6039 + 4985)

3 год 24 хв + 1 год 47 хв

5 год 30 хв – 2 год 54 хв

497. Голуб летів 3 год зі швидкістю 20 км/год. Яку відстань він пролетів?

498. До подарункового набору поклали 2 лимони і 4 апельсини. Скільки цитрусових було в трьох таких наборах?

- Запиши розв'язання задачі двома способами.

Задачі на знаходження часу руху

499. Прочитай задачу і її розв'язання.

Задача. Зграя перелітних птахів перелетіла озеро завширшки 80 км. Вона рухалася зі швидкістю 40 км/год. За скільки годин зграя перелетіла озеро?

Розв'язання: 80 : 40 = 2 (год)

Відповідь: зграя перелетіла озеро за 2 години.

Щоб знайти час руху, потрібно відстань, пройдену за цей час, поділити на швидкість руху: $t = s : v$.

500. Знайди час руху за даними таблиці.

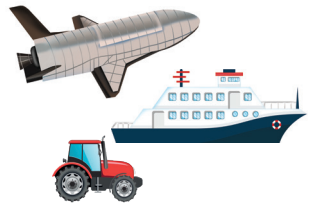

Швидкість	*Час руху*	*Відстань*
11 км/с	?	99 км
1 км/хв	?	120 км
15 км/год	?	45 км

501. Відстань між містом і селом 90 км. Автомобіль подолав її зі швидкістю 45 км/год, а трактор — зі швидкістю 15 км/год. На скільки годин менше був у дорозі автомобіль, ніж трактор? У скільки разів менше?

502. 800 705 – (12 986 + 145 054) 14 792 + 45 988 – 29 999

503. Із 25 г рису виходить 80 г рисової каші. Скільки грамів каші вийде зі 100 г рису?

504. До числа 127 480 додавай це саме число стільки разів, скільки зможеш.

505. Накресли коло, радіус якого 3 см. Проведи в ньому два діаметри так, щоб вони поділили його на 4 рівні частини.

- Як називають одну таку частину?
- Які кути утворили радіуси цього кола?

506. Від 950 000 віднімай по 142 378 стільки разів, скільки зможеш.

507. Радик ішов стежкою вгору 8 км зі швидкістю 2 км/год, а назад повертався 3 год. Скільки всього годин він затратив?

Прості задачі на непряме збільшення / зменшення числа на кілька одиниць

508. Прочитай задачі і з'ясуй, більше чи менше число потрібно знайти в кожній з них. Розв'яжи задачі.

а) Швидкість мотоцикла 40 км/год, а автомобіля — на 20 км/год більша. Яка швидкість автомобіля?

б) Швидкість автомобіля 60 км/год; вона на 20 км/год більша, ніж швидкість мотоцикла. Яка швидкість мотоцикла?

- Якщо швидкість автомобіля на 20 км/год більша, ніж швидкість мотоцикла, то що можна сказати про швидкість мотоцикла?

509. Відстань від аеропорту до міста 30 км; це на 18 км далі, ніж від аеропорту до селища. Яка відстань від аеропорту до селища?

510. Довжина відрізка *CD* дорівнює 12 см; вона на 3 см 5 мм більша від довжини відрізка *AB*. Побудуй ці відрізки.

511. Поїзд за 2 год пройшов 140 км. Яку відстань пролетить за цей час гвинтокрил, швидкість якого у 3 рази більша, ніж швидкість поїзда?

512. У 3 кіоски розвезли 9 т 900 кг кавунів. У перший і другий кіоски разом завезли 5 т 200 кг кавунів, а в другій і третій — 6 т 300 кг. Чому дорівнює маса кавунів, завезених у кожний кіоск?

513. 94 020 – (7863 + 18 098) 12 т 084 кг + 1 т 616 кг

514. Розглянь таблицю сходу, заходу Сонця і тривалості дня в м. Києві в окремі дні 2021 року.

	1 січня	21 березня	1 травня	21 червня	22 вересня	21 грудня
Схід сонця	7 год 58 хв	6 год 11 хв	5 год 33 хв	✦	6 год 44 хв	✦
Тривалість дня	8 год 07 хв	✦	14 год 45 хв	16 год 27 хв	✦	8 год
Захід сонця	✦	18 год 11 хв	✦	21 год 29 хв	18 год 46 хв	15 год 56 хв

Дай відповіді на запитання.

- О котрій годині зійшло сонце 21 червня? 21 грудня?
- О котрій годині зайшло сонце 1 січня? 1 травня?
- Яка тривалість дня 21 березня? 22 вересня?
- На скільки часу коротший день 21 грудня, ніж 21 червня?
- Поставте одне одному інші запитання за цією таблицею.

515. За схемою склади і розв'яжи задачу про м'ячі, які купили для спортивної школи.

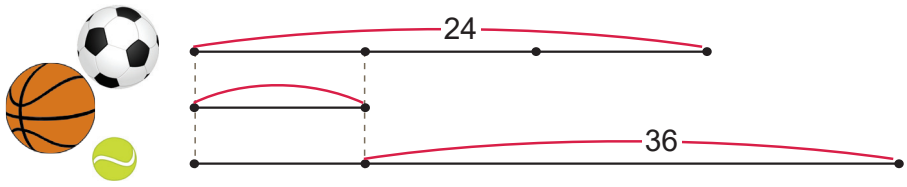

516. Відстань від села Долина до села Острів велосипедист проїхав за 15 хв. Він подолав цю відстань на 35 хв швидше, ніж пройшов пішохід. За скільки часу пройшов цю відстань пішохід?

517. За який час поїзд проїде 320 км, якщо він рухатиметься зі швидкістю 80 км/год?

Прості задачі на непряме збільшення / зменшення числа на кілька одиниць (продовження)

518. Прочитай задачі і з'ясуй, більше чи менше число потрібно знайти в кожній з них. Розв'яжи їх.

а) У третьому класі 26 учнів, а в четвертому — на 3 учні менше. Скільки учнів у четвертому класі?

б) У третьому класі 26 учнів, що на 3 учні менше, ніж у четвертому. Скільки учнів у четвертому класі?

519. Радик обчислював значення виразів і припустився помилок. Виправ їх.

$$\begin{array}{r} 159\,827 \\ +\ 48\,654 \\ \hline 198\,481 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 76\,005 \\ -\ 26\,157 \\ \hline 50\,948 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 36\,807 \\ +\ 9\,158 \\ \hline 45\,955 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 408\,501 \\ -\ 258\,722 \\ \hline 150\,879 \end{array}$$

520. Перша лижниця подолала 1 км за 4 хв. Швидкість другої лижниці на 10 м/хв менша. Яку відстань подолає друга лижниця за 4 хвилини?

521. Турист заблукав у горах, і рятувальники шукали його 4 год, їдучи на аеросанях зі швидкістю 12 км/год. Знайшовши туриста, вони тим самим шляхом повернулися назад за 3 год. З якою швидкістю поверталися рятувальники?

522. $2035 - 6 \cdot 8 + 1978$ $\qquad$ $2035 - (6 \cdot 8 + 1978)$

523. Обчисли способом округлення.

386 + 199 $\qquad$ 1174 + 596 $\qquad$ 563 – 296 $\qquad$ 4625 – 498

524. Обчисли спочатку значення виразів, які є частками, потім виразів, які є сумами, далі — добутками; насамкінець — різницями.

$7 \cdot 11 - 59$	$75 : 15 \cdot 12$	$80 - 24 \cdot 3$	$(70 + 60) \cdot 5$
$16 + 3 \cdot 12$	$12 \cdot 8 : 16$	$18 \cdot 4 + 18$	$(240 - 140) : 25$

525. Випишіть назви всіх трикутників; прямокутників; чотирикутників, які не є прямокутниками.

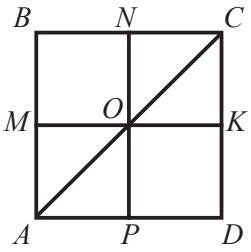

526. Маса дитинчати кита 80 ц, що на 76 ц більше, ніж маса дельфіна. Чому дорівнює маса дельфіна?

527.

6 км 800 м + 2 км 200 м	5 кг 500 г + 1 кг 800 г
9 км 600 м – 3 км 700 м	10 кг – 3 кг 400 г

Прості задачі на непряме збільшення / зменшення числа у кілька разів

528. Прочитай задачі і з'ясуй, більше чи менше число потрібно знайти в кожній з них. Розв'яжи їх.

а) Швидкість польоту бджоли 20 км/год, а горобця — у 2 рази більша. Яка швидкість польоту горобця?

б) У магазин завезли 120 буханців пшеничного хліба, це у 2 рази більше, ніж житнього. Скільки буханців житнього хліба завезли в магазин?

529. Довжина прямокутника 12 см, це утричі більше, ніж його ширина. Яка ширина прямокутника?

530. Ціна круасана 9 грн, це в 7 рази менше, ніж ціна плитки шоколаду. Яка ціна плитки шоколаду?

531. Склади за таблицею три задачі й розв'яжи їх.

Швидкість	*Час руху*	*Відстань*
60 км/год	3 год	?
80 км/год	?	400 км
?	2 год	16 км

532. Розглянь малюнок.

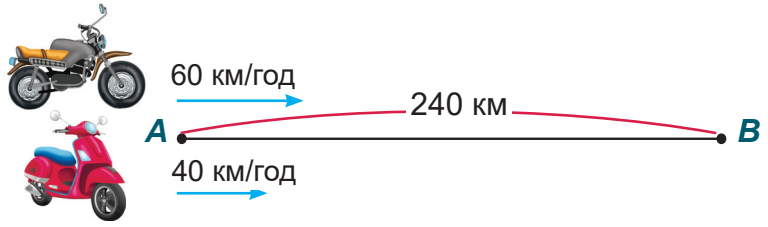

- Який із цих транспортних засобів швидше проїде відстань з міста ***A*** до міста ***B***? На скільки швидше?

533. В ательє із 36 м шовку і 42 м атласу пошили сукні, витрачаючи по 3 м тканини на кожну. Скільки всього суконь пошили в ательє?

- Розв'яжи задачу двома способами.

534. Для офісу купили 3 комп'ютери, по k грн кожний, і принтер. За всю покупку заплатили n грн.

- Поясни, що означають вирази: $k \cdot 3$ $n - k \cdot 3$

535. $x - 208 = 192$ $2430 + x = 10\,205$

536. З міста до бази відпочинку автобус їхав 3 години зі швидкістю 80 км/год. Скільки часу потрібно мотоциклісту, щоб проїхати цю відстань, якщо швидкість його руху 60 км/год?

537. $75\,000 : 100 : 25 \cdot 15$ $18 \cdot 40 : 6 \cdot 5$
$84 : 28 \cdot 140 : 21$ $1000 : 10 : 25 \cdot 17$

Ознайомлення з прямокутним паралелепіпедом

538. Розглянь прямокутний паралелепіпед.

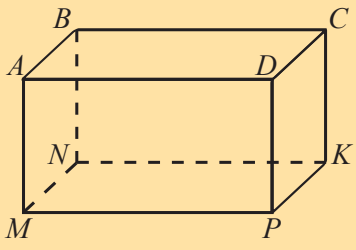

Точки A, B, C, D, M, N, K, P називають **вершинами паралелепіпеда**.

Відрізки $AM, AB, AD, BC, \ldots$ називають **ребрами паралелепіпеда**.

Прямокутники $ABCD, MNKP, ABNM, \ldots$ називають **гранями паралелепіпеда**.

- Полічи, скільки в паралелепіпеді вершин; ребер; граней.

- З указаних об'єктів назви ті, які можуть мати форму паралелепіпеда: цеглина, кімната, м'яч, коробка, гриб, тумбочка, капелюх, флакон з парфумами, банка.

539. Дачний будинок має форму прямокутного паралелепіпеда. Висота стін будинку 3 м, довжина довшої стіни — 8 м, а коротшої — 4 м. Знайди площу кожної стіни, підлоги і стелі.

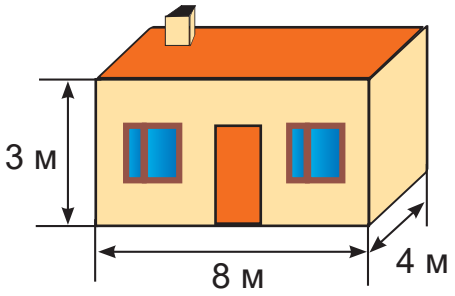

540. Обчисли значення виразу $x + 4 \cdot x$, якщо x набуває значень 2000; 500; 300; 3000.

541. Обчисли письмово.

12 год 45 хв + 4 год 36 хв	14 діб 7 год – 9 діб 12 год
18 хв 52 с + 27 хв 57 с	9 міс. 23 дні – 5 міс. 18 днів

542. Котигорошко за 20 днів з'їдає 40 паляниць, а Вернидуб за 9 днів — 72 паляниці. У скільки разів більше паляниць з'їдає за день Вернидуб, ніж Котигорошко?

543. (Усно).

$600 : (150 : 50) : 10$	$6 \cdot (130 - 90) : 4$
$40 \cdot (75 : 25) : 30$	$480 + 320 : 40 - 88$

544. Рибалка, щоб дістатися до острова, спочатку плив 50 км моторним човном зі швидкістю 25 км/год, а потім 18 км веслував зі швидкістю 6 км/год. Скільки годин тривала мандрівка?

545. $3254 - x = 1096$ $x - 768 = 15\,364$

546. Бамбук виростає заввишки 15 м, що становить $\frac{1}{10}$ висоти евкаліпта. Дуб у 3 рази нижчий, ніж евкаліпт, а тополя на 15 м нижча, ніж дуб. Яка висота тополі?

547. У видавництві книжки для школи запаковують у коробки з однаковою кількістю книжок у кожній. 980 підручників запакували у 49 коробок, а всі збірники вправ — у 35 коробок. Скільки було збірників?

548. Два гвинтокрили рухалися з однаковою швидкістю. Перший гвинтокрил пролетів за $\frac{1}{12}$ год 10 км. Скільки кілометрів пролетів другий гвинтокрил за $\frac{1}{2}$ год?

549. Стара кінокамера могла зробити 66 знімків за 4 с. Скільки знімків вона могла зробити за 16 с?

550. Вартість 17 комплектів іграшкових кубиків така сама, як 12 комплектів конструктора. Скільки комплектів кубиків коштують стільки само, скільки 48 комплектів конструктора?

551. На виготовлення 200 однакових альбомів витрачають 24 кг паперу. Скільки кілограмів паперу потрібно для виготовлення 50 таких альбомів?

552. Із 1 т вугілля виходить 750 кг коксу. Зі скількох тонн вугілля вийде 3 т коксу?

553. У 8 однакових мішків розсипали 4 ц зерна. Скільки таких мішків потрібно для 7 ц зерна?

554. За 5 хв вершник подолав 1 км. За скільки хвилин він подолає ще 600 м, якщо його швидкість не зміниться?

555. Три доярки за дві години можуть доїльним апаратом видоїти 90 корів. Скільки корів може видоїти 1 доярка за 4 години?

556. Для 4 овець на 5 днів потрібно 60 кг трави. Скільки трави з'їдять 7 овець за 1 день?

557. Чотирьом коням на 5 днів дають 1 кг солі. На скільки днів одному коневі вистачить 1 кг 500 г солі?

558. Двоє вантажників за 3 год розвантажили 3 машини кавунів. За скільки годин вони могли б розвантажити 6 таких машин?

559. П’ять рибалок за 5 днів зловили 5 щук. Скільки щук можуть зловити 10 рибалок за 10 днів?

560. Два лосі за тиждень з’їдають 140 кг корму. Скільки корму потрібно 5 лосям на 3 дні?

561. За 2 дні роботи бригада посадила $\frac{1}{4}$ всіх дерев. За скільки днів вона посадить усі дерева?

562. Тато впіймав 3 коропи, загальна маса яких 5 кг. Два коропи були однакові, а маса третього становила половину маси другого. Знайди масу кожного коропа.

563. Мама залишила двом синам груші. Перший узяв половину груш і пішов. Другий син, не знаючи про це, узяв половину решти. Залишилося 4 груші. Скільки груш залишила мама?

564. Серед хорових колективів, які прибули на конкурс, 4 було із Закарпаття, усього — 84 артисти. Відомо, що в трьох колективах разом було 62 артисти. Скільки артистів було в кожному колективі, якщо в першому і другому разом було 38 артистів, а в другому і третьому — 44?

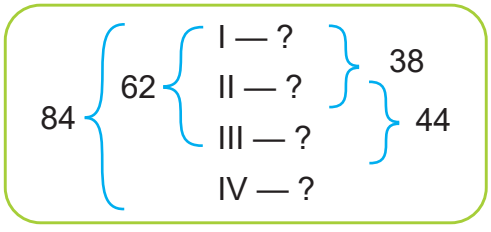

565. До супермаркету завезли цукерки і печиво в коробках однакової маси. Цукерок було 15 коробок, а печива — 20 коробок. Скільки кілограмів печива завезли до супермаркету, якщо цукерок було 90 кг?

566. Бабуся посіяла моркву 28 квітня. Морква зійшла через 16 діб. Визнач дату сходження моркви.

567. Із криниці дістали відро води, зануривши при цьому 1 м 3 дм ланцюга. Це становить $\frac{1}{6}$ усього ланцюга. Яка довжина всього ланцюга в криниці?

568. Розглянь усний і письмовий способи множення.

а) (Усно) $123 \cdot 3 = 100 \cdot 3 + 20 \cdot 3 + 3 \cdot 3 = 300 + 60 + 9 = 369$

б) (Письмово)

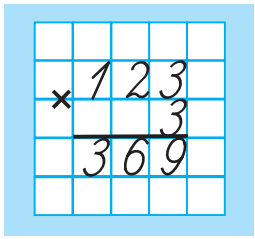

При письмовому множенні другий множник записуємо під одиницями першого. Множення починаємо з одиниць. Знак письмового множення позначають так: **х**.

Пояснення. *Множимо одиниці:* 3 од. · 3 = 9 од. Цифру 9 записуємо під одиницями.

Множимо десятки: 2 дес. · 3 = 6 дес. Цифру 6 записуємо під десятками.

Множимо сотні: 1 сот. · 3 = 3 сот. Цифру 3 записуємо під сотнями.

Добуток дорівнює 369.

Усне множення починають виконувати з одиниць вищого розряду, а письмове — з одиниць нижчого.

569. Запиши добутки стовпчиком і обчисли їх значення.

231 · 3 102 · 4 111 · 9 322 · 3

570. Щоб повернутися на базу до початку снігової бурі, полярник спочатку 6 хв біг зі швидкістю 120 м/хв, а потім 3 хв йшов зі швидкістю 70 м/хв. На якій відстані від бази перебував полярник спочатку?

571. Розв'яжи і порівняй задачі.

а) У лісі живе 24 олені, а лосів — у 4 рази менше. Скільки лосів живе в лісі?

б) У лісі живе 24 олені, що в 4 рази менше, ніж лосів. Скільки лосів живе в лісі?

572. Знайди значення виразу $100 : k \cdot 3$, якщо $k = 2$; $k = 4$; $k = 10$.

573. Запиши чотирицифрове число, у якому десятків у 7 разів більше, ніж сотень, а тисяч — на 8 менше, ніж одиниць.

574. Узимку на базі тренувалося 84 лижники. Розглянь кругову діаграму і з'ясуй, яка частина лижників перебувала на базі кожного зимового місяця.

Дай відповіді на запитання.

- Скільки лижників тренувалося в грудні?
- Скільки лижників тренувалося в січні?
- Скільки лижників тренувалося в лютому?

575. 212 · 4 323 · 3 421 · 2 132 · 3

576. Ластівка за 2 год пролетіла 100 км. Автомобіль, рухаючись із такою самою швидкістю, був у дорозі 5 год. Яку відстань подолав автомобіль?

- На скільки більшу відстань проїхав автомобіль, ніж пролетіла ластівка?

Множення на одноцифрове число виду 213 · 4, 242 · 3

577. (Усно). 124 · 2 203 · 3 112 · 4 234 · 2

578. Розглянь, як обчислили добуток чисел 213 і 4.

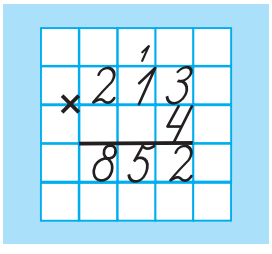

Пояснення. *Множимо одиниці:* 3 од. · 4 = 12 од., або 1 дес. і 2 од. Цифру 2 пишемо під одиницями, а 1 дес. запам'ятовуємо.

Множимо десятки: 1 дес. · 4 = 4 дес., та ще 1 десяток, який запам'ятали, — разом 5 дес. Цифру 5 пишемо під десятками.

Множимо сотні: 2 сот.· 4 = 8 сот. Цифру 8 записуємо під сотнями. Добуток дорівнює 852.

- Поясни, як обчислили добуток 242 · 3.

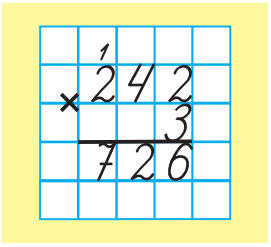

579. Запиши добутки в стовпчик й обчисли їх значення.

137 · 2 263 · 3 172 · 4 238 · 2

580. Один велосипедист був у дорозі 5 год, рухаючись зі швидкістю 15 км/год, а другий стільки само часу їхав зі швидкістю 12 км/год. На скільки кілометрів більше проїхав перший велосипедист, ніж другий?

- Запиши розв'язання задачі двома способами за схемами.

I спосіб

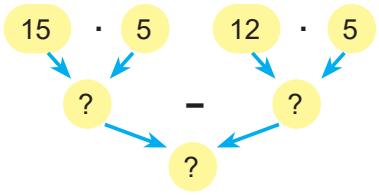

II спосіб

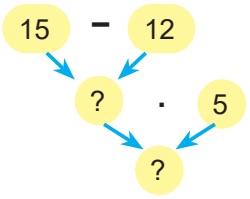

581. Периметр рівностороннього трикутника 42 см. Побудуй прямокутник, довжина якого удвічі менша за сторону трикутника, а ширина — на 5 см менша, ніж довжина.

- Обчисли периметр цього прямокутника.

582. Швидкість руху автобуса 40 км/год, це на 26 км/год більше, ніж швидкість велосипедиста. Яка швидкість велосипедиста?

583. 30 000 – 2085 + 7605 118 560 – 17 915 + 8063

584. Каркас прямокутного паралелепіпеда виготовлено з дроту. Обчисли, скільки сантиметрів дроту на нього витратили.

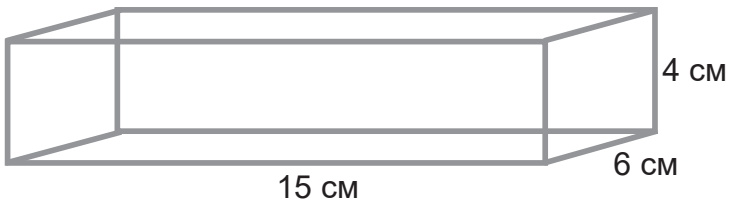

585. 83 · 3 174 · 2 219 · 4 324 · 3

586. У 6 більших коробок розклали по 8 еклерів, а в 6 менших — по 5.

- Поясни, що означає кожний вираз:

$8 \cdot 6$ $5 \cdot 6$ $8 \cdot 6 + 5 \cdot 6$ $8 \cdot 6 - 5 \cdot 6$ $8 - 5$ $(8 - 5) \cdot 6$

- Запиши виразом, на скільки більше еклерів у 6 більших коробках, ніж у 6 менших.

587. Поясни, як виконали множення.

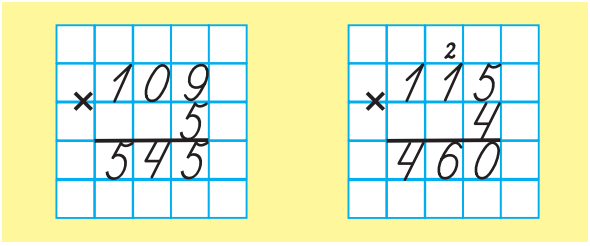

588. Обчисли письмово з поясненням.

$108 \cdot 6$ $115 \cdot 2$ $203 \cdot 4$ $112 \cdot 8$

589. Перевір, чи правильно Радик виконав множення. Де потрібно, виправ помилку.

$116 \times 6 = 696$ $252 \times 3 = 656$ $216 \times 4 = 854$

590.

Утікаючи з фортеці Людоїда, Хлопчик-мізинчик спочатку 3 год летів на спині лебедя зі швидкістю 60 км/год, після чого 4 год їхав зі швидкістю 15 км/год на спині оленя. У скільки разів більшу відстань він летів, ніж їхав?

591. Висота найвищої в Україні гори Говерли 2 км 61 м. Проте, щоб піднятися на її вершину, потрібно пройти гірськими стежками на 9 км 180 м більше. Пройшовши від підніжжя гори 3 км 750 м, можна відпочити в колибі, а ще через 2 км 685 м — дістатися до джерела. Яка відстань від джерела до вершини Говерли гірськими стежками?

592.

7 ц – 3 кг	8 ц – 305 кг	125 ц – 48 кг	2 т – 5 кг
6 т – 742 кг	35 т – 898 кг	10 кг – 984 г	895 т – 895 ц

593. Постав дужки так, щоб рівності були істинними.

400 : 50 · 2 – 4 = 0 280 – 56 : 8 + 3 = 270

400 : 8 – 4 : 2 = 50 500 – 2 · 60 + 40 = 300

594. Із чисел 2, 6, 10, 90 вибери ті, за яких нерівність 360 : b < 60 буде істинною.

595. Склади задачу за розв'язанням. Доповни її короткий запис.

1) 800 : 2 = 400

2) 400 : 4 = 100

3) 100 + 20 = 120

596. 101 · 5 204 · 3 141 · 6 118 · 5

597. До гірськолижного курорту потрібно спочатку летіти літаком 2010 км, а потім 4 год їхати потягом зі швидкістю 60 км/год. На скільки більше кілометрів потрібно летіти, ніж їхати?

Множення на одноцифрове число виду 275 · 3, 78 · 4

598. (Усно). 200 · 4 80 · 3 300 · 2 50 · 4

599. Розглянь, як обчислили добуток 275 · 3.

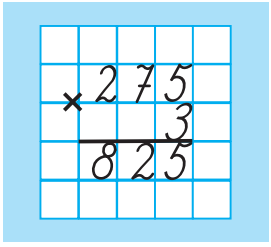

Пояснення. *Множимо одиниці:* 5 од. · 3 = 15 од., або 1 дес. і 5 од. Під одиницями пишемо 5, а 1 дес. запам'ятовуємо.

Множимо десятки: 7 дес. · 3 = 21 дес., та ще 1 десяток, який запам'ятали, — разом 22 дес., або 2 сот. і 2 дес. Під десятками пишемо 2, а 2 сот. запам'ятовуємо.

Множимо сотні: 2 сот. · 3 = 6 сот., та ще 2 сот., які запам'ятали, — разом 8 сот. Під сотнями пишемо 8.

Добуток дорівнює 825.

- Поясни, як обчислили добуток 78 · 4.

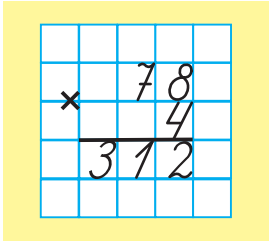

600. Запиши добутки в стовпчик й обчисли їх значення.

163 · 4 256 · 3 94 · 6 87 · 5

601. Перший літак за 3 год долає шлях 1200 км, а другий за 2 год — 1000 км. На скільки менша швидкість першого літака, ніж другого?

План розв'язування

1) З якою швидкістю летить перший літак?
2) З якою швидкістю летить другий літак?
3) На скільки менша швидкість першого літака, ніж другого?

602. Розглянь рисунок. Знайди периметр кожної ділянки.

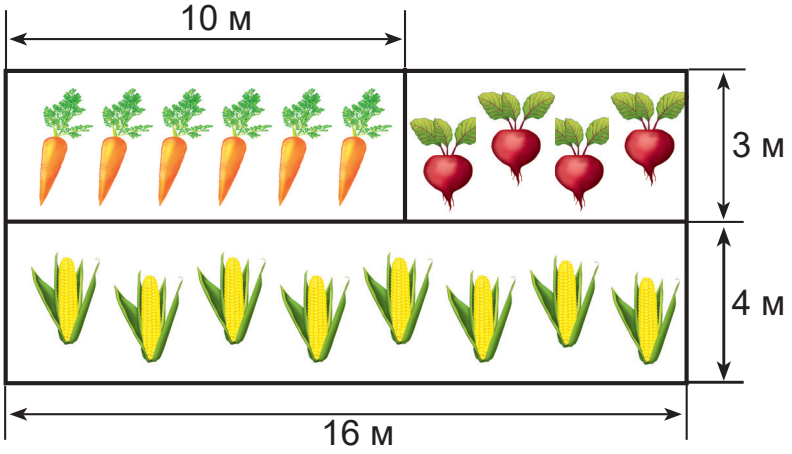

- Знайди периметр ділянки з морквою і буряками; периметр усієї ділянки.

603. 6 км 560 м + 4 км 205 м 10 кг 654 г + 2 кг 246 г

7 т 306 кг – 5 т 248 кг 6 м 340 мм – 3 м 580 мм

604. Обчисли: $\frac{1}{3}$ від 1 год; $\frac{1}{5}$ від 1 ц; $\frac{1}{6}$ від 1 доби; $\frac{1}{4}$ від 1 століття.

605. Якби білочка до своїх горішків, які вона заготовила на зиму, додала ще стільки, та ще один десяток, то в неї була б сотня горішків. Скільки горішків вона уже заготовила?

606. $x + 7 \cdot 6 = 100$ $(45 : 9) \cdot x = 250$

607. 137 · 6 95 · 3 174 · 4 268 · 2

608. Працівники рибоохорони інспектували акваторію річки. Вони пливли 2 год на катері і 3 год на моторному човні. Катером подолали 54 км, а човном — 48 км. На скільки більша швидкість катера, ніж човна?

609. Розглянь, як обчислили добуток 7541 · 6.

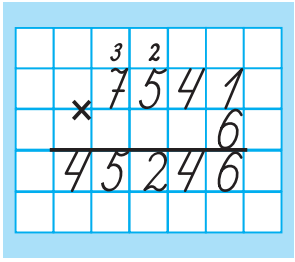

Пояснення. *Множимо одиниці:* 1 · 6 = 6. Під одиницями пишемо цифру 6.

Множимо десятки: 4 · 6 = 24 (дес.), або 2 сотні 4 десятки. Пишемо під десятками цифру 4, а 2 сотні запам'ятовуємо.

Множимо сотні: 5 · 6 = 30 (сот.), та ще 2 сотні, які ми запам'ятали, буде 32 сотні, або 3 тисячі і 2 сотні. Пишемо під сотнями цифру 2, а 3 тисячі запам'ятовуємо.

Множимо тисячі: 7 · 6 = 42 (тис.), та ще 3 тисячі, які ми запам'ятали, буде 45 тисяч, або 4 десятки тисяч і 5 тисяч. Під одиницями тисяч пишемо цифру 5, а на місці десятків тисяч — цифру 4.

Добуток дорівнює 45 246.

- Перевір, чи правильно виконане множення.

$$\begin{array}{r} 527 \\ \times\ \ 3 \\ \hline 1581 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 8527 \\ \times\ \ 3 \\ \hline 25581 \end{array}$$

610. Обчисли письмово. 3292 · 4 7553 · 3 2596 · 2

611. Велосипедист був у дорозі 5 год, а мотоцикліст — 3 год. Велосипедист подолав 75 км, а мотоцикліст — 270 км. У скільки разів швидкість мотоцикліста більша за швидкість велосипедиста?

612. Виконай перетворення.

20 діб = ■ год 96 год = ■ доби $\frac{1}{8}$ доби = ■ год

$\frac{1}{24}$ доби = ■ год = ■ хв $\frac{1}{6}$ доби = ■ год = ■ хв

$\frac{1}{15}$ год = ■ хв = ■ с $\frac{1}{30}$ год = ■ хв = ■ с

613. Підручник коштує 80 грн. Скільки гривень решти можна отримати з 500 грн, якщо купити 2 такі підручники?

- Збільшуй кількість підручників доти, доки це можливо. Результати занось у таблицю, у якій кількість підручників позначена буквою a.

a	2	3	4	5	6
$500 - 80 \cdot a$					

- Як щоразу змінюється розв'язок задачі?

614. Поблизу стародавньої споруди археологи виявили три кам'яні брили. Маса першої брили 5 т 75 кг, друга — на 1 т 158 кг легша, а третя — на 4 т 7 ц важча, ніж друга. Обчисли загальну масу цих трьох брил.

615. 1633 · 3 2216 · 4 3374 · 2 1522 · 4

616. Перший моторний човен рухався 3 год зі швидкістю 16 км/год, а другий — 4 год зі швидкістю 18 км/год. На скільки більше кілометрів подолав другий човен?

Множення на одноцифрове число виду 3017 · 8

617. (Усно). 0 · 4 + 2 дес. 8 · 0 + 5 тис.
1 · 3 + 4 сот. 0 · 1 + 3 сот.

618. Розглянь, як обчислили добуток 3017 · 8.

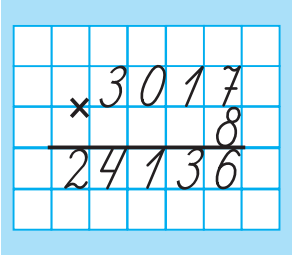

Пояснення. *Множимо одиниці:* 7 · 8 = 56. Під одиницями пишемо цифру 6, а 5 дес. запам'ятовуємо.

Множимо десятки: 1 · 8 = 8 (дес.), та ще 5 десятків, буде 13 десятків. Під десятками пишемо цифру 3, а 1 сотню запам'ятовуємо.

Множимо сотні: 0 · 8 = 0 (сот.), та ще 1 сотня, буде 1 сотня. Під сотнями пишемо цифру 1.

Множимо тисячі: 3 · 8 = 24 (тис.). Під тисячами пишемо цифру 4, а на місці десятків тисяч — цифру 2.

Добуток дорівнює 24 136.

- Поясни, як обчислили добуток 30 704 · 6.

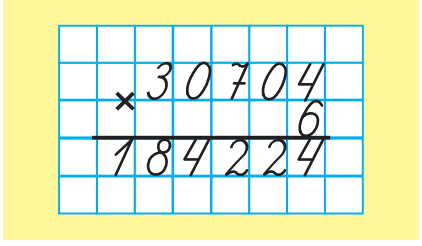

619. Запиши добутки в стовпчик й обчисли їх значення.

1407 · 4 20 064 · 4 17 809 · 3

620. Який парашут приземлиться на галявину?

621. У Лісовій школі учні отримали завдання розв'язати рівняння.

$x : 7 = 140$ $\qquad$ $270 : x = 3$

- Розв'яжи рівняння і розглянь малюнок з відповідями звірят. Хто з них отримав правильні результати?

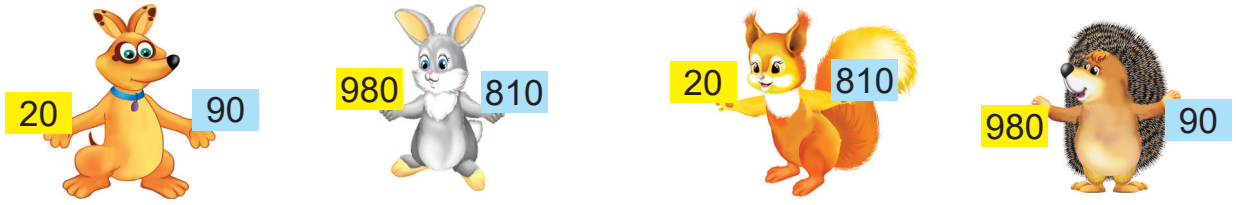

622. Туристи мандрували пішки й автобусом. Вони пройшли 15 км зі швидкістю 5 км/год і проїхали 300 км зі швидкістю 50 км/год. На скільки годин довше туристи їхали, ніж ішли?

- Яку найтривалішу мандрівку ти здійснив / здійснила? Чи знаєш ти, скільки це кілометрів?

623. Учень маляра може пофарбувати паркан завдовжки 120 м за 6 днів, а сам маляр за 1 день фарбує 40 м. Скільки метрів паркана вони пофарбують за 2 дні, працюючи разом?

	Продуктивність роботи	*Час роботи*	*Уся робота*
Учень	■	6 днів	120 м
Маляр	■	1 день	40 м
Разом	■ ,	2 дні	?

624. 2208 · 8 $\qquad$ 78 301 · 4 $\qquad$ 9135 · 5

625. Дослідники морських глибин 160 км пливли на катері зі швидкістю 40 км/год, а потім занурювались на глибину 6 км зі швидкістю 1 км/год. На скільки годин довше відбувалось занурення, ніж подорож на катері?

626. Розглянь записи і поясни розв'язання.

130 · 7 = 910	2400 · 3 = 7200
13 дес. · 7 = 91 дес.	24 сот. · 3 = 72 сот.

627. Розглянь, як письмово обчислили добуток 730 · 4.

Якщо перший множник закінчується нулями, то другий множник записують під першим так, щоб нулі були праворуч. Виконують множення, не зважаючи на нулі, а в добутку дописують стільки само нулів, скільки їх є в першому множнику.

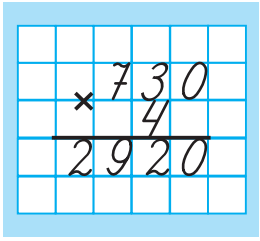

Пояснення. Запишемо множник 4 під цифрою 3 так, щоб 0 залишився праворуч.

3 · 4 = 12, 2 записуємо під другим множником, а 1 запам'ятовуємо.

7 · 4 = 28, та ще 1, буде 29. Записуємо.

До одержаного числа 292 дописуємо 0.

Добуток дорівнює 2920.

- Поясни, як обчислили добуток 2900 · 5.

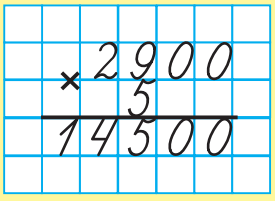

628. Запиши добутки в стовпчик й обчисли їх значення.

830 · 6 6800 · 2 37 000 · 4 123 000 · 5

629. Геологи на човні пропливли 30 км, що в 5 разів більше від тієї відстані, яку вони пройшли пішки. Яку загальну відстань подолали геологи?

- Геологи пройшли пішки відстань більшу чи меншу, ніж пропливли човном?

630. Автомобіль 320 км їхав зі швидкістю 80 км/год, а 180 км — зі швидкістю 60 км/год. Скільки всього часу автомобіль був у дорозі?

631. 80 054 м = ■ км ■ м 19 210 кг = ■ т ■ кг

7605 см = ■ м ■ см 6536 ц = ■ т ■ ц

632. Відстань між турбазами ***A*** і ***B*** дорівнює 7 км. З кожної турбази вийшли туристи і пішли в одному напрямку (див. схему). За той самий час, за який туристи з бази ***A*** пройшли 2 км, туристи з бази ***B*** подолали утричі більшу відстань. На якій відстані одні від одних опинилися туристи з цих двох турбаз?

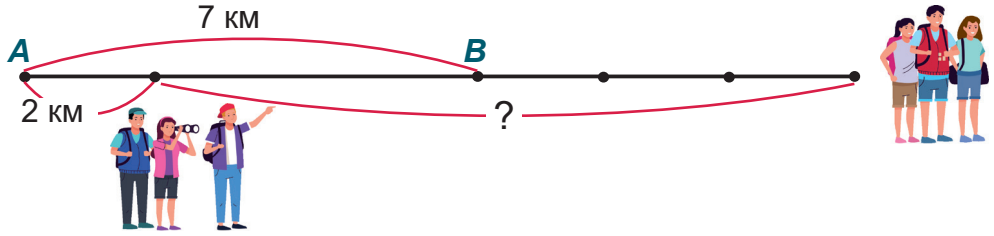

633. 2030 – 180 · 4 + 225 8000 : 2 – 1565

634. 790 · 4 2300 · 5 54 000 · 7 260 000 · 3

635. Автобус проїхав 350 км зі швидкістю 70 км/год. За цей самий час вантажівка проїхала 400 км. Яка швидкість вантажівки?

Множення іменованого числа на одноцифрове

636. Розглянь, як виконали множення іменованого числа на одноцифрове.

Задача. Фермер продав на овочеву базу 2 т 342 кг моркви, а картоплі — у 3 рази більше. Чому дорівнює маса картоплі, яку продав фермер на овочеву базу?

Розв'язання. 2 т 342 кг = 2342 кг

$$\begin{array}{r} 2342 \\ \times\ \ 3 \\ \hline 7026\ (\text{кг}) \end{array}$$

Відповідь: 7 т 26 кг картоплі.

637. Воланчик коштує 18 грн 50 коп., що у 8 разів менше, ніж ціна ракетки. Яка ціна ракетки?

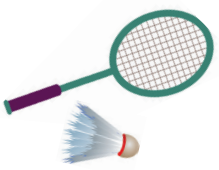

638. Для пошиття штор на одне вікно витрачали 7 м 65 см шовку одного кольору і 2 м 98 см шовку іншого кольору. Скільки всього шовку потрібно для пошиття таких штор на 4 вікна?

639. 3 км 643 м · 2 42 грн 70 коп. · 3 15 км 806 м · 4 8 т 37 кг · 5

640. $(2560 + 3780) \cdot 4$ $\quad$ $46\,052 - 7600 \cdot 3$

$(10\,720 - 6503) \cdot 7$ $\quad$ $3407 \cdot 3 - 2094 \cdot 2$

641. Один садівник обробляє від хвороб за 4 год 20 яблунь, а другий за 3 год — 18 яблунь. Скільки яблунь разом оброблять садівники за 2 год, якщо працюватимуть з такою самою продуктивністю?

642. Добери два такі значення букви, за яких нерівність $k : 3 < 8$ буде істинною.

643. Швидкість черепахи 3 м/хв, а швидкість слимака — 4 дм/хв. Черепаха проповзла 24 м, а слимак — 8 дм. У скільки разів довше рухалася черепаха, ніж слимак?

- Запиши розв'язання задачі виразом за схемою $(\square : \square) : (\square : \square)$.

644. Сашко за 2 дні підтягнувся на турніку 24 рази. Другого дня він підтягнувся на 6 разів більше, ніж першого. Скільки разів Сашко підтягнувся другого дня?

645. 3 кг 615 г · 4 $\quad$ 134 грн 60 коп. · 3 $\quad$ 4 м 240 мм · 5

646. Відстань між Вінницею і Львовом 360 км. Автобус долає цю відстань за 6 год, а поїзд — за 4 год. На скільки більша швидкість поїзда від швидкості автобуса?

Переставний закон множення

647. Обчисли письмово з поясненням.

$73\,865 \cdot 6$ $\quad$ $32\,890 \cdot 3$ $\quad$ $45\,074 \cdot 7$

648. (Усно).

$35 \cdot 2$	$150 \cdot 4$	$300 \cdot 3$	$11 \cdot 2 \cdot 3$
$2 \cdot 35$	$4 \cdot 150$	$3 \cdot 300$	$3 \cdot 11 \cdot 2$

649.

Пригадай! Від переставляння множників добуток не змінюється.

- Скористайся переставним законом множення і обчисли добутки усно.

$9 \cdot 9000$ $\quad$ $4 \cdot 25\,000$ $\quad$ $3 \cdot 270\,000$

650. Розглянь зразок запису розв'язання задачі.

Задача. На склад завезли 1407 дволітрових банок лаку. Скільки літрів лаку завезли на склад?

Розв'язання. $2 \cdot 1407 = 2814$ (л)

$$\begin{array}{r} \times\ 1407 \\ \quad\ 2 \\ \hline 2814\ (л) \end{array}$$

Відповідь: 2814 л лаку.

- Яким законом скористалися для виконання обчислення?

651. Два потяги рухалися з однаковою швидкістю. Перший потяг до місця призначення їхав 6 год, а другий — 8 год. Перший потяг проїхав 360 км. Скільки кілометрів проїхав другий потяг?

Потяги	*Швидкість*	*Час*	*Відстань*
I	однакова	6 год	360 км
II		8 год	?

652. Океанський лайнер має 3278 пасажирських місць першого класу. Скільки пасажирів він перевезе в каютах першого класу за 5 рейсів, якщо кожного разу всі місця в них будуть зайняті?

653. Брат вип'є 30 л води за 10 днів, а сестра — за 15 днів. На скільки днів вистачить цієї води, якщо вони питимуть її разом?

	Літрів води за 1 день	*Кількість днів*	*Всього літрів*
Брат	■ }	10	30 л
Сестра	■ } ←	15	30 л
Разом	■ ,	?	30 л

654. Накресли і заповни таблицю.

n	6	24	48	120	360	720
$n : 3$						

- Зроби висновок, як змінюється частка від зміни діленого в кілька разів.

655. $21\,709 \cdot 9$ $68\,524 \cdot 5$ $306\,198 \cdot 3$

656. Пішохід за 7 год може пройти 28 км. Скільки кілометрів він подолає за 3 год, якщо йтиме з такою самою швидкістю?

657. 1603 + (2054 – 768) · 2 80 467 – (3016 + 596) · 3

658. Зі скількох квадратів складається кожна фігура?

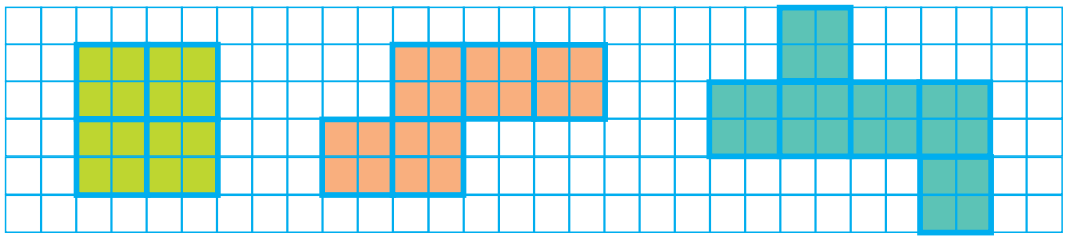

- Яка фігура займає на сторінці підручника найбільше місця? Найменше місця?

659. Порівняй «на око», яка фігура займає більше місця. Перевір підрахунком трикутників.

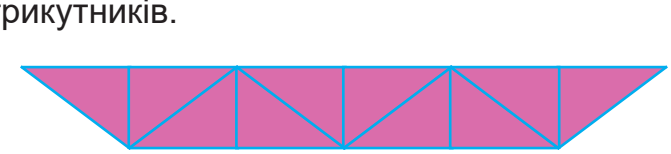

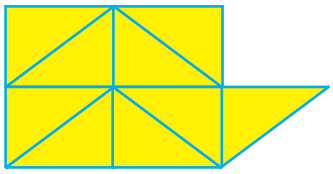

660. Василько 24 м пробіг за 6 с. За скільки часу він пробіжить 36 м, якщо буде бігти з такою самою швидкістю?

Швидкість	*Час*	*Відстань*
однакова	6 с	24 м
	?	36 м

661. Під час будівництва греблі на дно річки вклали 1380 бетонних блоків, маса кожного 3 т. Скільки тонн бетонних блоків вклали?

662. Два гончарі за 3 год виготовляють 18 глиняних горщиків. Скільки таких горщиків виготовить один гончар за 7 год?

663. Відновіть пропущені цифри.

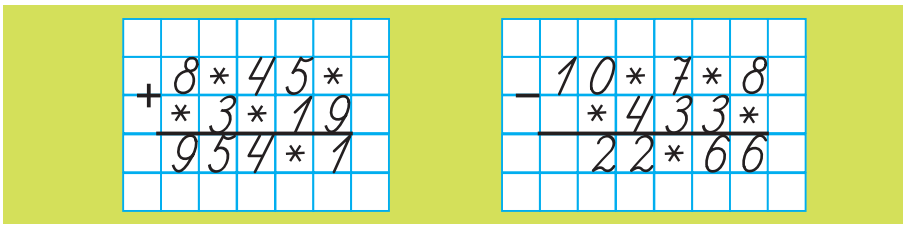

664. Розглянь прямокутний паралелепіпед.

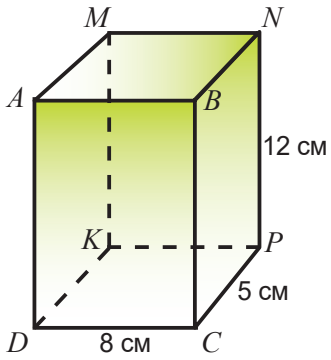

- Запиши позначення ребер, які виходять з точки C.
- Запиши позначення ребер, довжина яких дорівнює 12 см.
- Чи всі ребра можна одночасно побачити, якщо паралелепіпед непрозорий?
- Запиши позначення граней, які невидимі.
- Як називають чотирикутники, які є гранями прямокутного паралелепіпеда?

665. $x : 7 = 4208$ $5069 + x = 17\,503$

666. За 2 год поїзд пройшов 90 км. Скільки кілометрів пройде поїзд за 5 год, якщо буде рухатися з такою самою швидкістю?

Ознайомлення з площею фігури

667. Учителька поклала на стіл класний журнал і зошит. Журнал займає більше місця, ніж зошит. У такому випадку кажуть, що *площа* журналу більша від *площі* зошита.

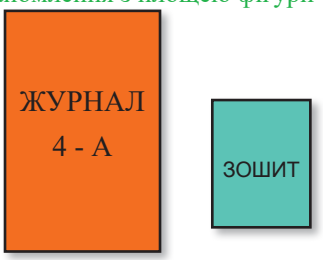

Площа — це величина, яка показує, скільки місця займає фігура на площині.

668. Що більше:

а) площа трикутника чи квадрата?

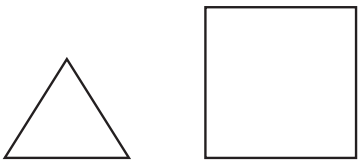

б) площа прямокутника чи шестикутника?

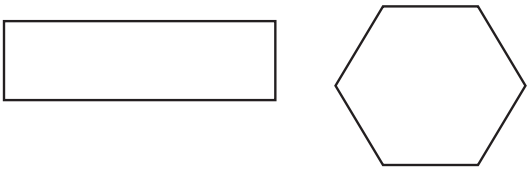

- Якщо «на око» порівняти площі фігур важко, їх вимірюють певною міркою і порівнюють отримані числа. Такою міркою може бути квадрат з довжиною сторони 1 см.

Площу квадрата з довжиною сторони 1 см називають **квадратним сантиметром.** 1 квадратний сантиметр є одиницею вимірювання площі. Її позначають так: **1 см²**.

669. Визнач площі другого і третього прямокутників.

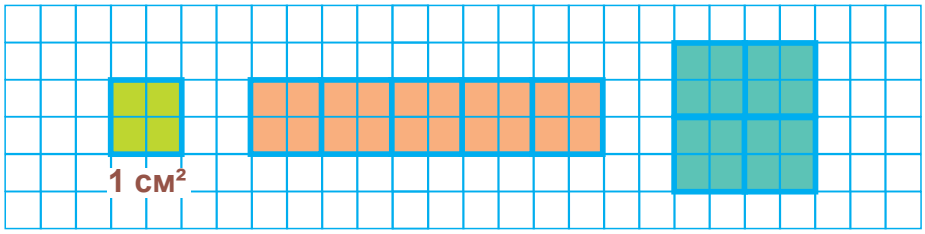

670. Перевір обчислення добутків, які виконали звірята. Поясни, яких помилок вони припустилися. Запиши обчислення правильно.

$$\begin{array}{r} 78\,154 \\ \times\ \ 5 \\ \hline 350\,670 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 98\,765 \\ \times\ \ 6 \\ \hline 588\,590 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 47\,869 \\ \times\ \ 7 \\ \hline 335\,084 \end{array}$$

671. У густому лісі ялина за 30 років виростає на 240 см. За рік на узліссі вона виростає на 23 см вищою, ніж за рік у лісі. На скільки сантиметрів виросте ялина на узліссі за 4 роки?

672. Маса новонародженого дитинчати синього кита 2 т, а слоненя на 1880 кг легше за китеня. Маса новонародженого теляти становить $\frac{1}{3}$ маси слоненяти, а маса ягняти — $\frac{1}{10}$ маси теляти. Чому дорівнює маса ягняти?

673. 270 850 · 3 49 107 · 7 84 316 · 5

674. Перший автомат за 5 хв виробляє 100 булочок, а другий за той самий час — 80 булочок. Скільки булочок вироблять обидва автомати разом за 10 хв?

Вимірювання площі фігур, складених з квадратів

675. Визнач у квадратних сантиметрах площу кожної фігури.

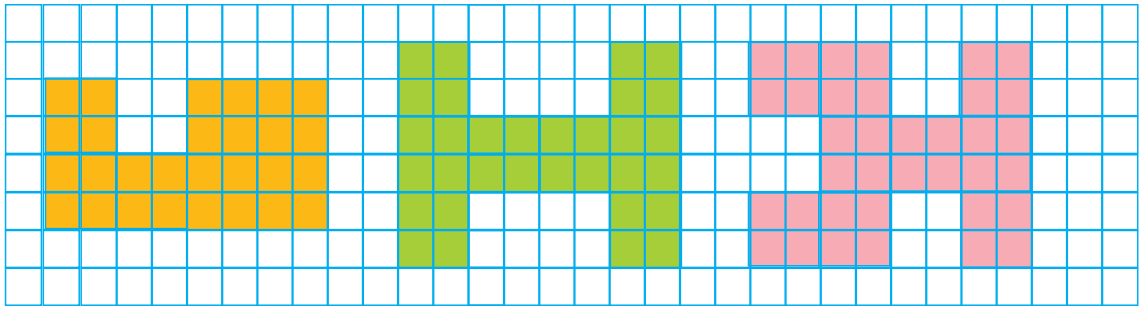

- У якої фігури площа найбільша? Найменша?

676. Заєць за 3 хв пробігає 3000 м. Лисиця за 1 хв пробігає на 200 м менше, ніж заєць. Яку відстань може пробігти лисиця за 5 хв?

677. Одна майстриня за 2 год розписує 8 ялинкових прикрас, а інша за годину — 3 прикраси. За скільки годин, працюючи разом, обидві майстрині розпишуть 28 прикрас?

678.

24 м 7 см = ■ см 34 506 кг = ■ т ■ кг

3 год 25 хв = ■ хв 1084 ц = ■ т ■ ц

679. >, =, <

248 · 100 ● 24 080 14 000 : 100 ● 410

1050 · 6 ● 6300 605 000 : 10 ● 6500

680. На складі в одному контейнері було 435 кг яблук, а в другому — 350 кг. У магазин відправили 278 кг. Скільки кілограмів яблук залишилося в контейнерах?

- З'ясуй, скількома способами можна розв'язати задачу. Запиши розв'язання одним із них.

681. Обчисли: $\frac{1}{2}$ від 1 т; $\frac{1}{4}$ від 2 ц; $\frac{1}{3}$ від 2 год; $\frac{1}{5}$ від 1 хв; $\frac{1}{8}$ від 4 т.

682. Склади за схемами вирази й обчисли їх значення.

683. У Марка у двох кишенях разом 54 грн. У лівій кишені в нього на 16 грн більше, ніж у правій. Скільки гривень у Марка в кожній кишені окремо?

684. (2074 – 860) · 7 (4382 + 12 619) · 5

685. Перший літак за $\frac{1}{3}$ год пролітає 150 км, а другий за $\frac{1}{6}$ год — 100 км. На скільки кілометрів за годину менше пролітає перший літак, ніж другий?

686. Визнач.

- Скільки міліметрів у $\frac{1}{5}$ см? в $\frac{1}{2}$ дм? в $\frac{1}{5}$ м?
- Скільки секунд в $\frac{1}{3}$ хв? в $\frac{1}{60}$ год?
- Скільки кілограмів в $\frac{1}{4}$ ц? в $\frac{1}{10}$ т?

687. **Палетка** — це прозора пластинка, поділена на квадратні сантиметри. Для знаходження площі невеликих фігур її накладають на фігуру і лічать повні і неповні квадратні сантиметри, які вклалися в цю фігуру.

- Розглянь, як за допомогою палетки можна обчислити площу листка.

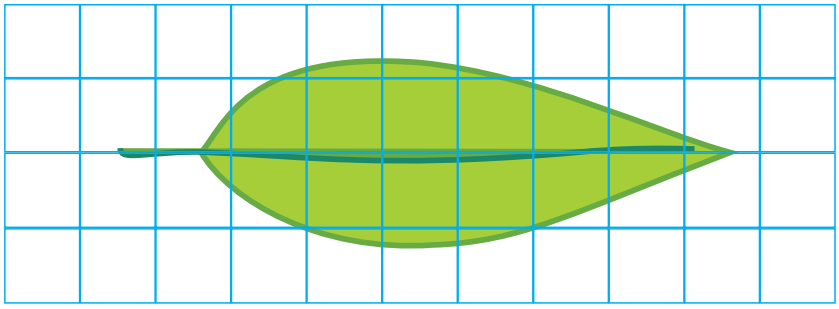

Усередині листка вклалося 5 повних квадратних сантиметрів і 18 неповних. 18 ділимо на 2 — буде 9. 18 неповних квадратів — це приблизно 9 повних. Отже, площа листка приблизно дорівнює 5 + 9 = 14 (см²).

688. Обчисли площі овала і чотирикутника.

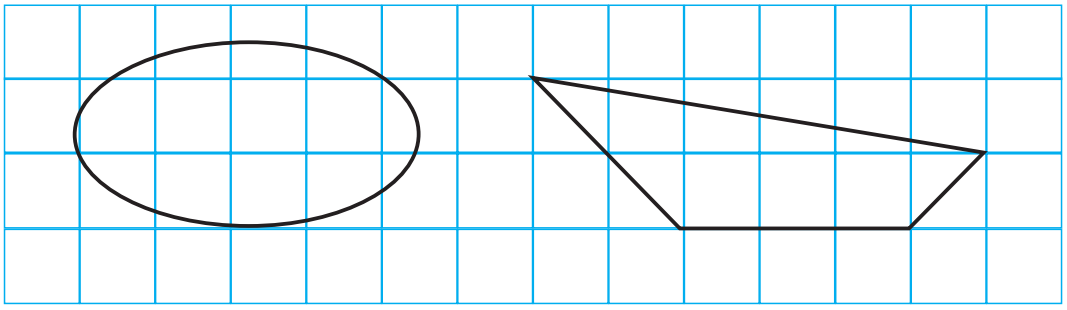

689. 800 – (140 + 160) + 17 · 3 360 + 8 · 5 – (120 – 70) 610 – 6 · 5 + (190 + 230)

690. Зроби припущення про кількість одиниць найвищого розряду в кожному добутку.

2569 · 6 15 414 · 5 77 070 · 4 308 280 · 3

- Перевір своє припущення, виконавши множення.

691. Склади задачу за таблицею і розв'яжи її.

Контейнери	*Маса одного контейнера*	*Кількість контейнерів*	*Загальна маса*
Малий	■ ← у 4 рази більша	3	180 кг
Великий	■	4	?

692. Поспішаючи на урок математики, Радик біг 1 хв зі швидкістю 5 м/с. На зворотний шлях він затратив 2 хв. З якою швидкістю Радик повертався додому?

693. 76 210 · 8 148 049 · 4 20 076 · 9

694. Шпак пролетів 160 км, а лебідь — 350 км. Шпак летів зі швидкістю 40 км/год, а лебідь — зі швидкістю 50 км/год. Який птах летів довше і на скільки?

695. Порівняй площі фігур. Запиши 6 нерівностей.

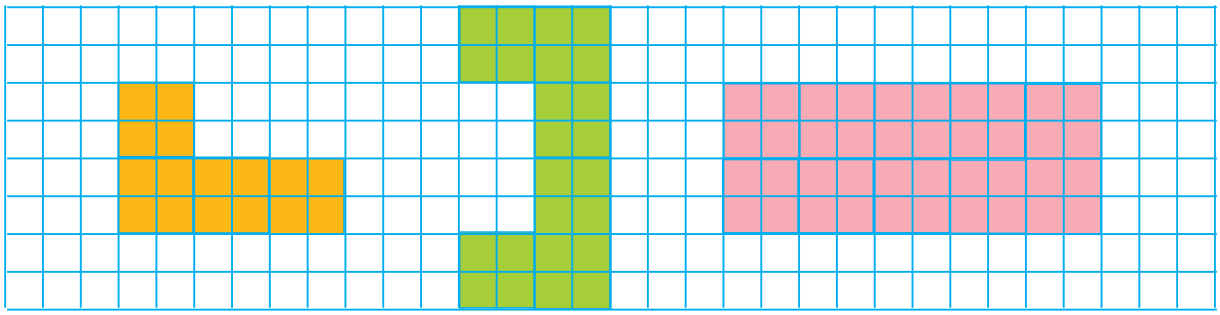

Зразок: 4 см² < 6 см².

696. Розглянь малюнки і записи обчислення площі прямокутника.

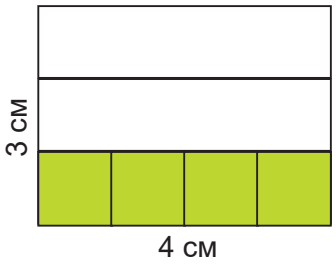

Мар'янка: 4 · 3 = 12 (см²)

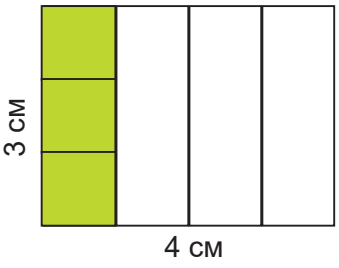

Святослав: 3 · 4 = 12 (см²)

- Прочитай, як обчислювала площу прямокутника Мар'янка.

Вона вклала мірку, площа якої 1 см², по довжині прямокутника 4 рази. Одержала смужку, площа якої дорівнює 4 см². А таких смужок у прямокутнику є 3. Тому площа прямокутника дорівнює 4 · 3 = 12 (см²).

- Розкажи, як обчислював площу прямокутника Святослав.

Площа прямокутника дорівнює добутку його довжини і ширини, виражених в однакових одиницях вимірювання довжини.

697. Обчисли площу кожного прямокутника.

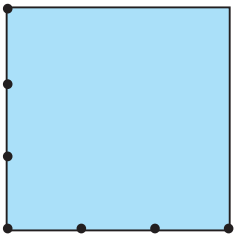

698. Побудуй прямокутник, довжина якого дорівнює 6 см, а ширина — 3 см. Обчисли його периметр і площу.

699. Склади і розв'яжи задачу за коротким записом.

Швидкість	*Час*	*Відстань*
■ ← ■ , у 4 рази менша	3 год	240 км
	2 год	?

700. З першої груші зібрали 248 кг плодів. Це на 53 кг менше, ніж із другої груші. Скільки кілограмів груш зібрали з двох дерев разом?

701. 51 : 17 · 26 + 120 (360 + 360) : 8 : 30

90 – 24 · 4 : 32 120 · 5 – 140 · 3

702. Рейсовий автобус вирушив з автостанції о 8 год 35 хв і прибув у селище о 10 год 20 хв. Скільки часу тривала поїздка?

703. (24 003 – 17 360) · 4 (5206 · 8 – 30 729) · 5

704. Побудуй прямокутник, довжина якого дорівнює 8 см, а ширина — 2 см. Обчисли його периметр і площу.

705. Чий гараж?

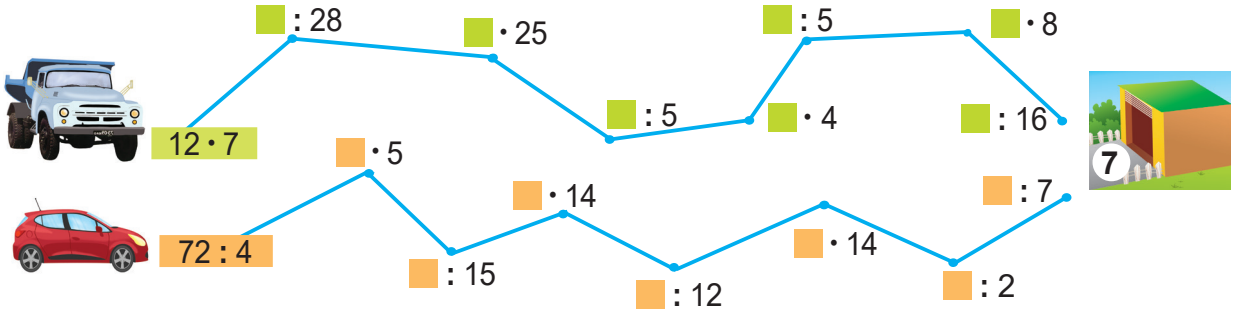

706.

a	1000	2400	7200	8300	5700	3100	4300
b	300	500	900	600	700	400	800
$a - 3 \cdot b$							

707. Обчисли площу кожного прямокутника.

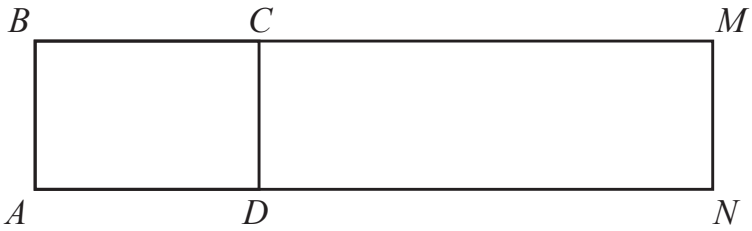

708.

Окрім квадратного сантиметра, є й інші одиниці вимірювання площі. Найчастіше вживані такі одиниці: 1 мм², 1 см², 1 дм², 1 м², ар, гектар, 1 км².

1 мм² — площа квадрата зі стороною 1 мм.

1 см² — площа квадрата зі стороною 1 см.

1 дм² — площа квадрата зі стороною 1 дм.

1 м² — площа квадрата зі стороною 1 м.

Ар (а), або сотка, — площа квадрата зі стороною 10 м.

Гектар (га) — площа квадрата зі стороною 100 м.

1 км² — площа квадрата зі стороною 1 км.

- Виміряй площу прямокутника $ABCD$ з попередньої вправи у квадратних міліметрах.
- Виміряй площу кришки парти у квадратних дециметрах.

709. Розглянь рисунок і допиши рівності.

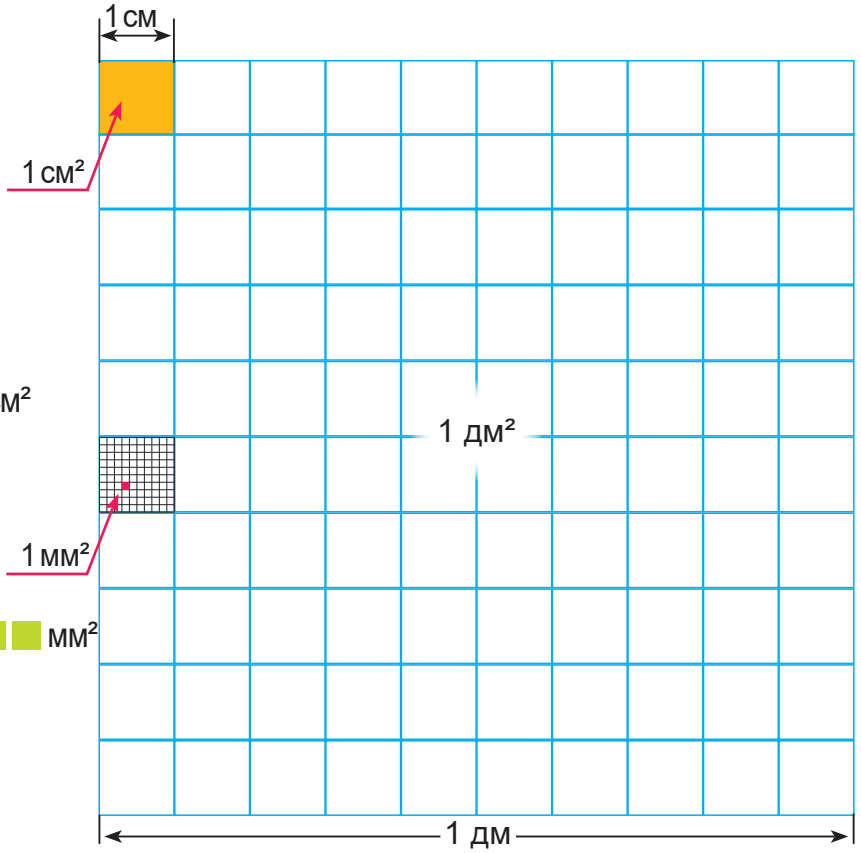

1 дм = ■■ см

1 дм² = 10 см · 10 см = ■■■ см²

1 см = ■■ мм

1 см² = ■■ мм · ■■ мм = ■■■ мм²

710. Площа басейну 100 м², а площа озера у 5972 рази більша. Площа ставка на 576 900 м² менша від площі озера. Чому дорівнює площа ставка?

711. Слон, ідучи зі швидкістю 100 м/хв, пройшов до водопою лісом 2 км 700 м, а потім 3 км 600 м — уздовж ріки. Вовк до водопою пробіг 12 км зі швидкістю 400 м/хв. На скільки хвилин менше добирався до водопою вовк, ніж слон?

712. 3 км 800 м ● 3080 м 6 ц 30 кг ● 6300 кг

4 дм 15 мм ● 415 мм 8 т 40 кг ● 8040 кг

713. Фермер відвів під посіви пшениці 12 395 га землі, а під посіви цукрового буряка — на 3498 га менше. Він засіяв цими культурами всі свої земельні угіддя. Скільки гектарів землі у фермера?

714. 76 051 · 9 148 909 · 6 90 604 · 4

715. Розглянь прямокутний паралелепіпед і його розгортку.

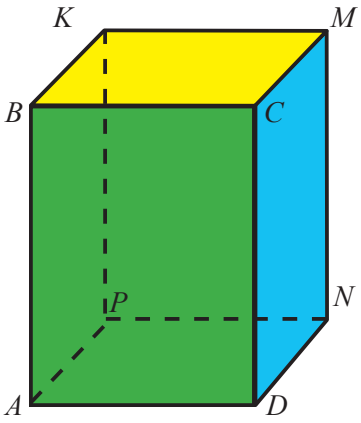

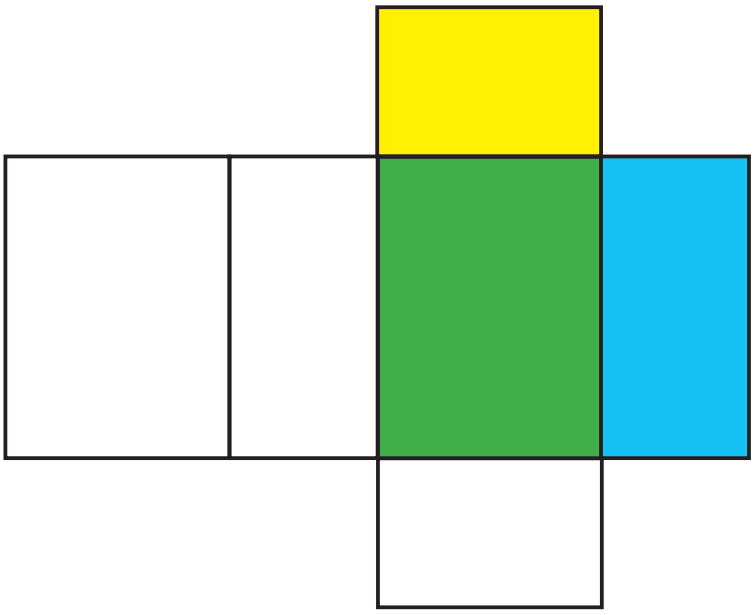

- Обчисли площу грані паралелепіпеда зеленого кольору.
- Прочитай позначення грані паралелепіпеда, яка має таку саму площу, як грань зеленого кольору.
- Обчисли площу грані синього кольору; площу грані жовтого кольору.
- Обчисли площу всієї поверхні паралелепіпеда (суму площ усіх граней).
- Визнач розміри будь-якої коробки й обчисли площу її поверхні.

716. Туфлі коштують 925 грн, а кросівки — у 3 рази більше. Яка ціна кросівок?

717. Швидкість автобуса 80 км/год; вона у 5 разів більша, ніж швидкість велосипедиста. Яка швидкість велосипедиста?

718. Запиши в рядок значення виразів у порядку їх зменшення, а під ними — указані біля відповідних виразів букви.

72 015 · 4 е	18 170 · 3 н	3050 · 4 а
6308 · 6 е	163 800 · 4 В	7009 · 2 р

- Прочитай назву планети Сонячної системи.
- Розкажи, що ти знаєш про цю планету.

719. Віндсерф за 3 год може подолати 54 км. Скільки кілометрів за цей час пройде катер, швидкість якого у 2 рази більша, ніж швидкість віндсерфа?

Швидкість	*Час*	*Відстань*
, у 2 рази більша	3 год	54 км
	3 год	?

720. Обчисли значення виразу $b - a \cdot 4$, якщо $a = 9060$; $b = 500\,000$.

721. Олеся народилася 24 жовтня 2018 року. Максим старший від Олесі на 2 роки 3 місяці і 5 днів. Коли народився Максим?

- Визначте, хто у вашій парі старший і на скільки.

722. $(320\,180 - 81\,354) \cdot 3$ $42\,300 \cdot 5 - 25\,140 \cdot 4$

723. Ширина басейну 15 м, що на 35 м менше, ніж його довжина. Знайди площу басейну.

Закріплення вивченого матеріалу

724. За планом обчисли площу кожної ділянки.

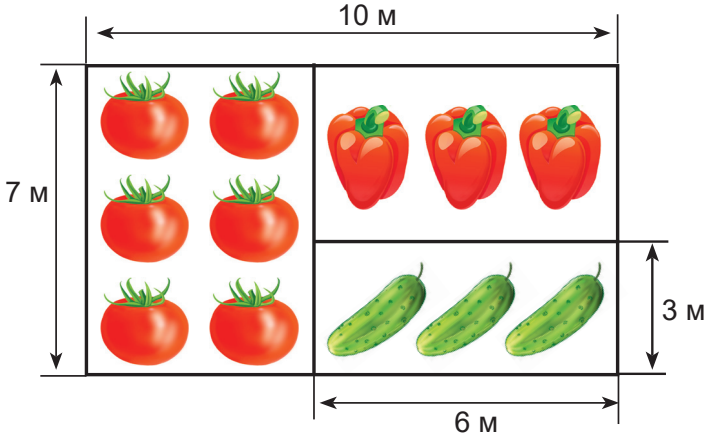

725. Довжина кухні 4 м, а ширина — 3 м. Її площа становить $\frac{1}{8}$ площі квартири. Яка площа квартири?

- Склади подібну задачу про площу твоєї квартири / твого будинку.

726. Потрібно пофарбувати стіну завдовжки 4 м, заввишки 2 м. Скільки для цього потрібно фарби, якщо на 1 м² стіни витрачають 150 г фарби?

727. (810 – 685) · (51 : 17) (254 + 1304) · (80 : 16)

728. x – 2325 = 19 074 x + 2418 = 16 002

729. Поросятко на зиму склало жолуді в трьох місцях. У першому місці воно склало 720 жолудів, у другому — у 3 рази менше, ніж у першому, а в третьому — на 80 більше, ніж у другому. Скільки всього жолудів склало поросятко на зиму?

730. Розгляньте таблицю вильоту літаків з Києва до столиць інших країн.

	Варшава	Париж	Лондон	Вашингтон	Пекін	Токіо
Час вильоту	16 год 40 хв	7 год 55 хв	✦	5 год 50 хв	6 год 20 хв	✦
Тривалість польоту	1 год 35 хв	✦	3 год 45 хв	9 год 45 хв	✦	13 год 25 хв
Час посадки літака	✦	11 год 10 хв	18 год 20 хв	✦	16 год 25 хв	22 год 40 хв

- О котрій годині прилітає літак у Варшаву?
- На скільки часу пізніше вилітає літак до Парижа, ніж до Вашингтона?
- На скільки довше триває переліт з Києва до Токіо, ніж з Києва до Лондона?
- За даними таблиці поставте одне одному інші запитання.

731. 84 м 62 см · 5 7 кг 260 г · 7

732. Дачна ділянка має форму прямокутника. Довжина ділянки 40 м, а ширина у 2 рази менша. Обчисли площу і периметр дачної ділянки.

Знаходження сторони прямокутника за його площею та іншою стороною

733. Склади за схемами 8 виразів і обчисли їх значення.

5800, 4500, 2100, 7300 → **+ 900 – 1800**

1000 · 740 – → 150 000, 90 000, 260 000, 470 000

734. Садову доріжку завдовжки 15 м і завширшки 2 м посипали піском. Пізніше посипану доріжку продовжили ще на 10 м. Якою стала площа доріжки, посипаної піском?

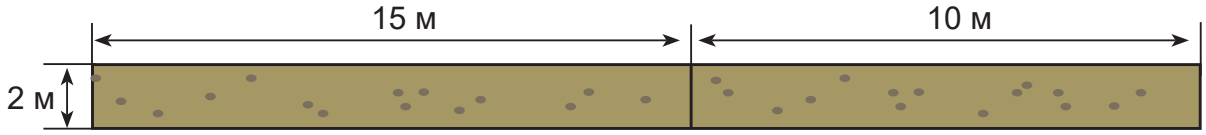

- Розв'яжи задачу двома способами.
- Запиши вираз для кожного способу розв'язання.

735. Площа прямокутника 16 см². Його ширина 2 см. Чому дорівнює довжина прямокутника?

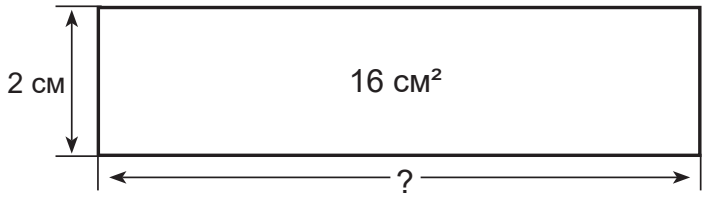

Площа — це добуток довжини і ширини прямокутника. Якщо невідому довжину позначити за x, то можна записати рівність: $x \cdot 2 = 16$.

Це — рівняння, у якому невідомий множник. Тому довжину прямокутника обчислимо так: $x = 16 : 2$; $x = 8$ (см).

Щоб знайти довжину однієї зі сторін прямокутника, потрібно його площу поділити на довжину другої сторони.

736. Площа горóду 200 м². Його довжина 20 м. Яка ширина горóду?

737. Площа поверхні стола 32 дм². Його ширина 40 см. Яка довжина стола?

738. Кінь пробіг 1500 м за 5 хв, після чого протягом 8 хв пройшов 240 м ґрунтовою дорогою і 560 м — стежкою. У скільки разів більша швидкість бігу коня, ніж швидкість його ходи?

739. 3 ц · 4 = ■ кг 18 ц : 6 = ■ кг 4 км · 2 = ■ м

2 м : 5 = ■ см 15 дм : 3 = ■ мм 10 т : 5 = ■ ц

740. Розглянь термометри.

а)

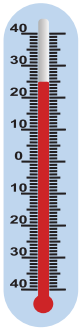

Удень

Уночі

- На скільки градусів знизилась температура?

б)

Вранці

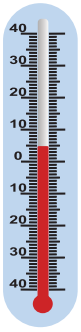

В обід

- На скільки градусів підвищилася температура?

- Визнач різницю показів твого термометра о 8 год і о 15 год.

741. 76520 · 8 103 507 · 7 34 506 · 5

742. Коли будівельна компанія збудувала вісім 16-квартирних будинків і п'ять 25-квартирних, їй залишилось збудувати ще сім 12-квартирних будинків. Скільки всього квартир буде в цих будинках?

Розгортка куба

743. Розглянь куб і розгортку куба.

Куб — це прямокутний паралелепіпед, у якого всі ребра мають однакову довжину.

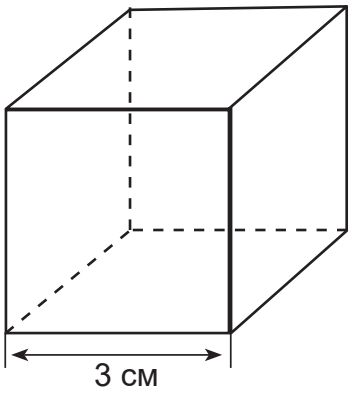

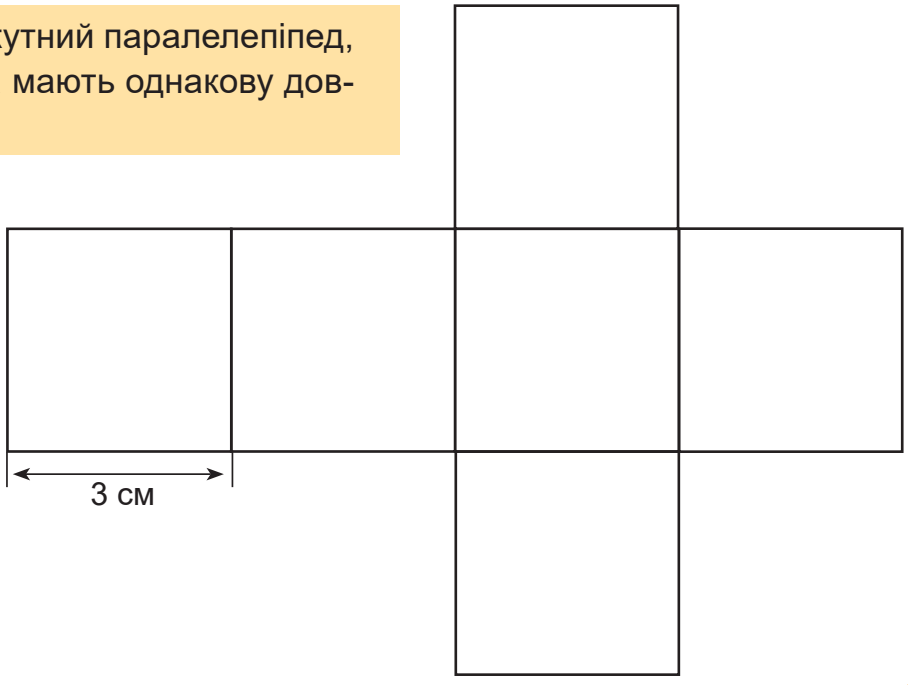

- Що можна сказати про площу будь-яких двох граней куба?
- Обчисли площу розгортки куба за схемою: ■ · ■ · ■
- Чому дорівнює площа поверхні куба?

744. Акваріум має форму куба з ребром 50 см. Скільки квадратних сантиметрів скла витратили на цей акваріум?

745. Площа прямокутника 50 см². Його довжина — 10 см. Прямокутник розрізали на два однакові квадрати. Визнач довжину сторони квадрата і його площу.

- Як по-іншому можна обчислити площу квадрата?

746. Обчисли масу 4 однакових годинників.

2 кг 500 г

28 кг 780 г

- У кожному випадку обери зручний спосіб обчислення (усно або письмово).

747. Добери два таких числа, за яких нерівність $x \cdot 6 > 24$ перетвориться у правильну числову нерівність.

748. Обчисли частку 8000 : 2. Результат знову поділи на 2. Виконуй ділення до отримання в частці 125. Скільки часток обчислено?

749. Заєць стрибає зі швидкістю 240 м/хв. Визнач його швидкість у метрах за секунду.

750. $(76809 \cdot 4 - 57629 \cdot 3) \cdot 5$ $1000 : 4 \cdot 9 \cdot 8 - 5748$

751. $x : 7 = 490$ $x - 7 = 5693$

752. Скляний флакон з парфумами разом із пластиковим корком має форму куба з ребром 5 см. Грані корка займають $\frac{1}{5}$ площі поверхні флакона. Чому дорівнює площа пластикової поверхні флакона? Скляної поверхні?

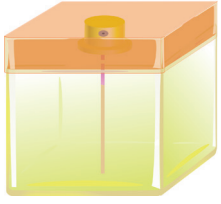

753. На скільки одиниця другого класу більша, ніж одиниця першого класу?

754. Використовуючи цифри 0, 6, 7 і 9, запиши найбільше і найменше чотирицифрові числа.

755. Запиши всі чотирицифрові числа, у яких число одиниць у 6 разів менше від числа тисяч, а числа десятків і сотень однакові.

756. У числі 19 351 закресли такі дві цифри, щоб число, утворене рештою цифр (у тій самій послідовності), було:

- найбільшим;
- найменшим.

757. До трицифрового числа приписали ліворуч цифру 2. Як змінилося число?

758. Як зміниться результат дії, якщо число x зменшити в 3 рази?

- $a \cdot x = b$
- $a : x = c$

759. Віднови пропущені цифри.

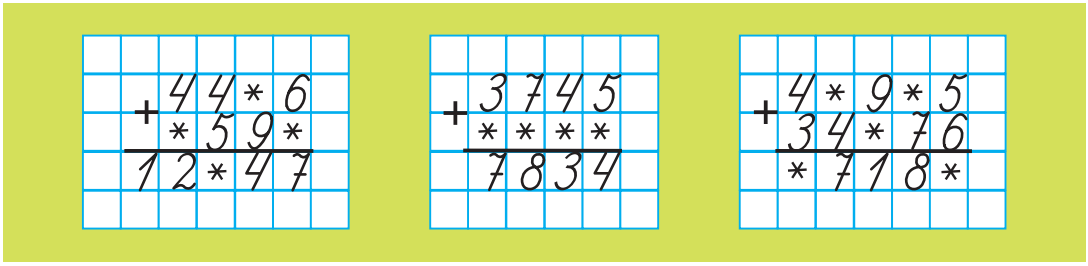

760. Запиши в порядку зростання всі чотирицифрові числа, які містять дві одиниці та два нулі.

761. Перша бригада всю роботу може виконати за 18 днів, а друга — за 36 днів. За скільки днів виконають цю роботу обидві бригади разом?

Підказка. Познач усю роботу за 36 частин.

762. Яка найбільша кількість неділь може бути в році?

763. У записі однаковими буквами позначено однакові цифри, а різними — різні. Знайди невідомі цифри, якщо відомо, що при додаванні немає переходу з розряду десятків у розряд сотень.

$$\begin{array}{r} \text{о д и н} \\ +\ \text{о д и н} \\ \hline \text{п а р а} \end{array}$$

- Розглянь один з варіантів відповіді та знайди ще хоча б один варіант.

$$\begin{array}{r} 3641 \\ +\ 3641 \\ \hline 7282 \end{array}$$

764. Микола зловив 3 лини, загальна маса яких 5 кг 10 г. Найменший лин разом з найбільшим заважив 4 кг 390 г. А найменший разом із середнім — 940 г. Визнач масу кожної рибини.

765. Прочитай на́зви деяких вершин українських Карпат. На діаграмі зображено їхні висоти.

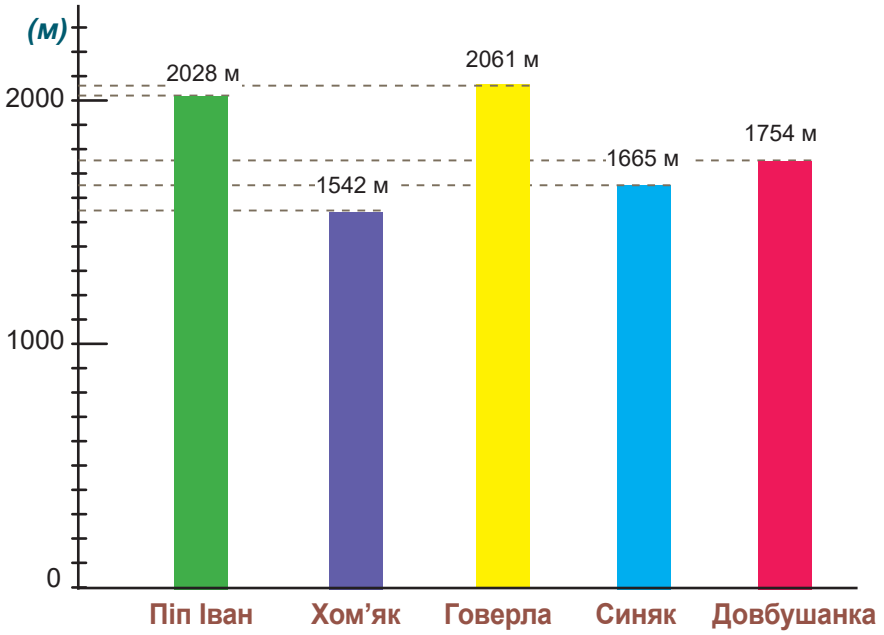

Дай відповіді на запитання.

- На скільки метрів Піп Іван вищий від Довбушанки? Від Хом'яка?
- На скільки метрів Синяк нижчий за Говерлу? За Довбушанку?
- На скільки метрів Говерла вища за Піп Іван?

766. Маса двох віконних рам 7 кг 200 г. Одна рама легша від другої у 8 разів. Визнач її масу.

767. Літак летить зі швидкістю 900 км/год. Скільки кілометрів він пролетить за півтори години?

768. Пішохід іде зі швидкістю 6 км/год. Його швидкість більша чи менша від 1 м/с? На скільки?

769. О 10 год велосипедист був навпроти кілометрового стовпа з позначкою 197 км, а о 13 год — навпроти стовпа з позначкою 239 км. За скільки годин він проїде решту шляху — 28 км — якщо їхатиме з такою самою швидкістю?

770. Скутер подолав відстань між населеними пунктами за 4 год. За скільки годин подолає більшу у 8 разів відстань автомобіль, якщо його швидкість у 4 рази більша від швидкості скутера?

771. Піднімаючись із першого на третій поверх, Радик налічив 36 сходинок. Скільки сходинок він налічить, піднімаючись з першого на шостий поверх цього будинку, за умови, що всі сходові марші однакові?

772. Від квадратного дециметра відрізали квадрат зі стороною 2 см. Знайди площу фігури, яка залишилася.

773. Довжина підлоги кімнати 3 м, а ширина — 4 м. Скільки квадратних плиток зі стороною 2 дм потрібно, щоб покрити всю підлогу?

774. Чи є серед прямокутників із площею 32 м² такий, який можна поділити на два рівні квадрати?

775. Сторони першого прямокутника дорівнюють 10 см і 12 см. Сторони другого прямокутника в 5 разів довші. У скільки разів площа другого прямокутника більша від площі першого?

776. Як можна змінити довжину однієї сторони прямокутника, залишаючи другу незмінною, щоб його площа збільшилася в 4 рази?

777. Двоє поросят поділили між собою 15 жолудів так, що перше порося одержало стільки разів по 3 жолуді, скільки друге — по 2 жолуді. Скільки жолудів дісталося кожному поросяті?

778. Розв'яжи за малюнком задачу про масу фруктів.

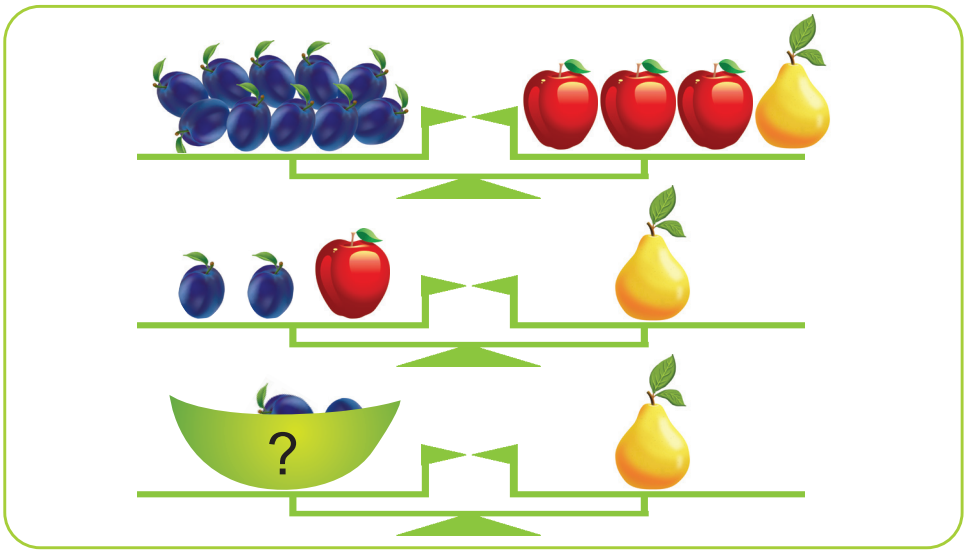

779. У родинному святі взяло участь 55 осіб: учні, батьки, учителі. Учнів і батьків разом було 50. Відомо, що учнів було на 20 більше, ніж учителів. Скільки батьків прийшло на свято? Скільки учнів? Скільки вчителів?

780. Після того як пішохід пройшов половину шляху і ще 5 км, йому залишилося пройти чверть усього шляху. Знайди весь шлях.

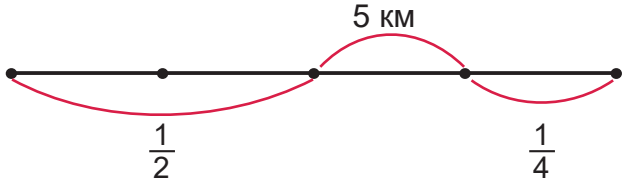

781. Після того як скороход пройшов половину шляху і ще 15 км, йому залишилося пройти $\frac{1}{8}$ всього шляху. Знайди довжину всього шляху.

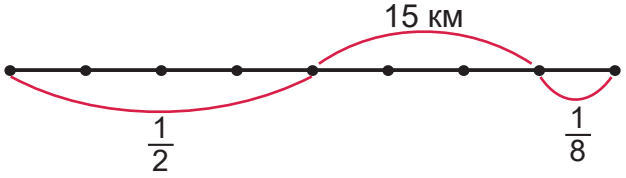

782. Склади за схемами 8 виразів і обчисли їх значення.

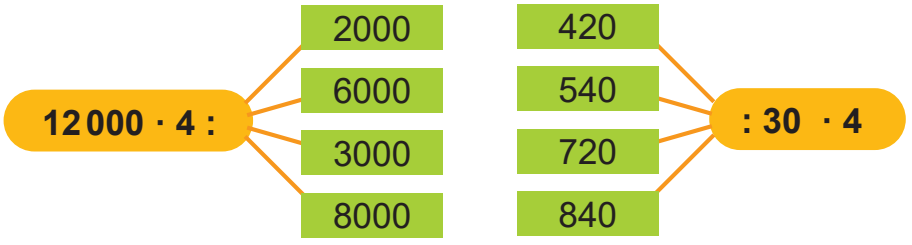

Зміст

Повторення та поглиблення матеріалу за 3 клас 4
Табличне множення і ділення 4
Табличне множення і ділення 5
Нумерація трицифрових чисел 6
Одиниці вимірювання часу. Годинник....7
Додавання і віднімання круглих чисел. Позатабличне множення і ділення 8
Ділення з остачею. Письмове додавання і віднімання 9
Частини....10
Форми запису розв'язання задач 12
Багатоцифрові числа....13
Тисяча. Лічба тисячами 13
Лічба тисячами, десятками тисяч і сотнями тисяч....14
Мільйон. Таблиця класів і розрядів....16
Читання і записування у таблицю чисел першого та другого класів 17
Читання, записування та порівняння чисел другого класу ..18
Запис чисел другого класу у вигляді суми розрядних доданків. Додавання і віднімання чисел другого класу 20
Усне додавання і віднімання чисел другого класу....21
Множення і ділення чисел другого класу на одноцифрове число 22
Читання і записування в таблицю чисел у межах мільйона 23
Читання і записування чисел у межах мільйона 25
«Сусіди» багатоцифрового числа. Додавання і віднімання 1 26
Розклад багатоцифрових чисел на розрядні доданки. Види трикутників за сторонами 27
Розв'язування задач способом відношень 29
Запис суми розрядних доданків одним числом....30
Порівняння багатоцифрових чисел. Додавання і віднімання на основі нумерації 32
Множення і ділення чисел на 10, 100, 1000....33
Визначення загальної кількості одиниць даного розряду 35
Закріплення вивченого матеріалу....37
Одиниці вимірювання довжини. Перетворення іменованих чисел 38
Порівняння, перетворення, додавання і віднімання іменованих чисел 40
Міри маси — 1 кг, 1 ц. Перетворення іменованих чисел 41
Грам. Перетворення і порівняння іменованих чисел....42
Письмове додавання і віднімання іменованих чисел....43
Тонна. Перетворення іменованих чисел, виражених мірами маси....45
Міри часу. Годинник....46
Століття 48
Види кутів 49
Додаткові вправи 51
Додавання і віднімання багатоцифрових чисел 52
Письмове додавання багатоцифрових чисел....52
Письмове додавання багатоцифрових чисел у випадку трьох і більше доданків. Види трикутників за кутами....53
Письмове віднімання багатоцифрових чисел....55
Письмове віднімання багатоцифрових чисел, коли у зменшуваному є нулі 56
Перевірка додавання. Окремі випадки додавання і віднімання 1 57
Перевірка віднімання 58
Вирази на дві дії....60
Додавання і віднімання способом округлення 61
Повторення вивченого матеріалу 63
Усне додавання і віднімання іменованих чисел. Властивості прямокутника....64
Письмове додавання і віднімання іменованих чисел, виражених мірами довжини і маси 65
Письмове додавання і віднімання іменованих чисел, виражених мірами часу 66
Швидкість. Час. Відстань 68
Задачі на знаходження відстані....69
Задачі на знаходження часу руху....70
Прості задачі на непряме збільшення / зменшення числа на кілька одиниць....71
Прості задачі на непряме збільшення / зменшення числа на кілька одиниць....73
Прості задачі на непряме збільшення/зменшення у кілька разів ..74
Ознайомлення з прямокутним паралелепіпедом....75
Додаткові вправи 77
Множення багатоцифрового числа на одноцифрове....79
Усне і письмове множення на одноцифрове число 79
Множення на одноцифрове число виду 213 · 4, 242 · 3 80
Множення на одноцифрове число виду 109 · 5, 115 · 4 82
Множення на одноцифрове число виду 275 · 3, 78 · 4 83
Множення багатоцифрового числа на одноцифрове....85
Множення на одноцифрове число виду 3017 · 8....86
Множення круглого числа на одноцифрове 88
Множення іменованого числа на одноцифрове число 89
Переставний закон множення 90
Площа фігури....92
Підготовка до ознайомлення з площею 92
Ознайомлення з площею фігури....93
Вимірювання площі фігур, складених з квадратів....94
Вимірювання площі палеткою 96
Площа прямокутника....97
Одиниці вимірювання площі....99
Розгортка паралелепіпеда....101
Закріплення вивченого матеріалу....102
Знаходження сторони прямокутника за його площею та іншою стороною....103
Розгортка куба 105
Додаткові вправи....107

Навчальне видання

КОЗАК Мирослава Василівна, КОРЧЕВСЬКА Ольга Петрівна

МАТЕМАТИКА

Підручник для 4 класу закладів загальної середньої освіти
У двох частинах
Частина 1

Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України

Підручник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

Відповідальна за випуск *Людмила Грибчук*
Літературний редактор *Людмила Олійник*
Художнє оформлення *Юлія Деркач*
Обкладинка *Олена Сажко*
Технічний редактор *Олександр Гриців*
Редагування та комп'ютерна верстка *Людмили Грибчук*

Формат 84x108/16. 11,76 ум. др. арк., 9,78 обл.-вид. арк.

Видавець, виготовлювач і розповсюджувач видавничої продукції
Редакція газети «Підручники і посібники».
46000, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а. Тел.: (0352) 43-15-15; 43-10-21.
Збут: pip.ternopil@ukr.net Редакція: editoria@i.ua
Інтернет-магазин: www.pp-books.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 5143 від 05.07.2016 р.

Дроби

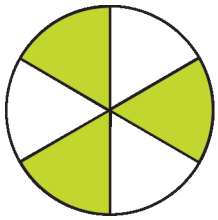

$\frac{3}{6}$

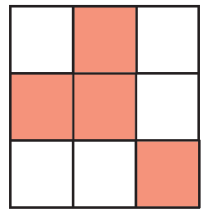

$\frac{4}{9}$

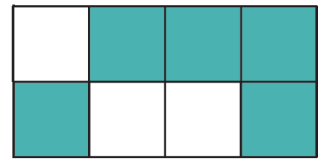

$\frac{5}{8}$

Знаходження дробу від числа

Знайди $\frac{3}{4}$ відрізка AB.

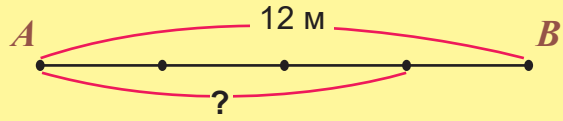

12 : 4 · 3 = 9 (м)

Знаходження числа за величиною його дробу

Знайди довжину відрізка CD, якщо його $\frac{2}{5}$ дорівнює 10 м.

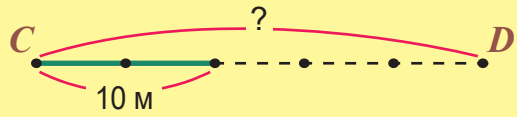

10 : 2 · 5 = 25 (м)

Швидкість. Час. Відстань

Швидкість	Час руху	Відстань
60 км/год	3 год	180 км
$v = s : t$	$t = s : v$	$s = v \cdot t$
180 : 3 = 60 (км/год)	180 : 60 = 3 (год)	60 · 3 = 180 (км)

Периметр і площа прямокутника

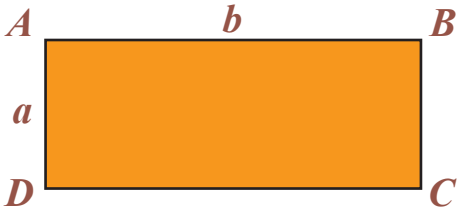

Периметр $P = (a + b) \cdot 2$

Площа $S = a \cdot b$

Кути

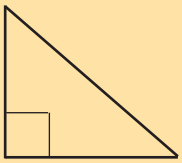

прямий

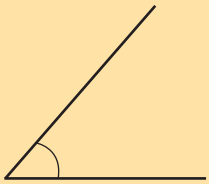

гострий
(менший від прямого)

тупий
(більший від прямого)

Трикутники

види за кутами

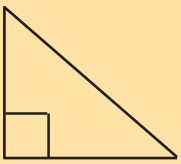

прямокутний

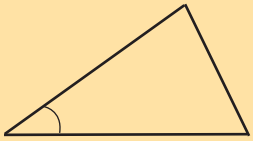

гострокутний

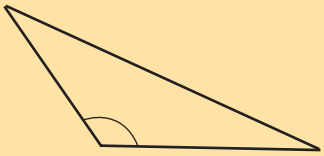

тупокутний

види за сторонами

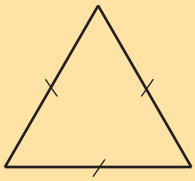

рівносторонній

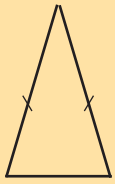

рівнобедрений

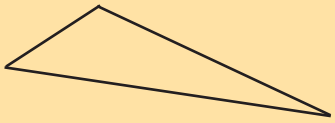

різносторонній

Фігури в просторі

паралелепіпед

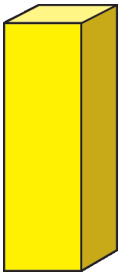

куб

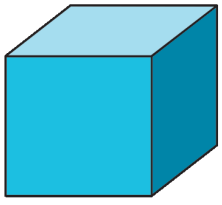

піраміда

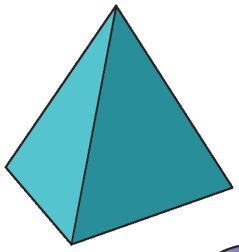

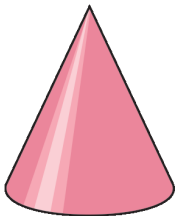

конус

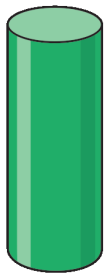

циліндр

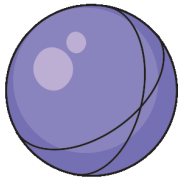

куля